

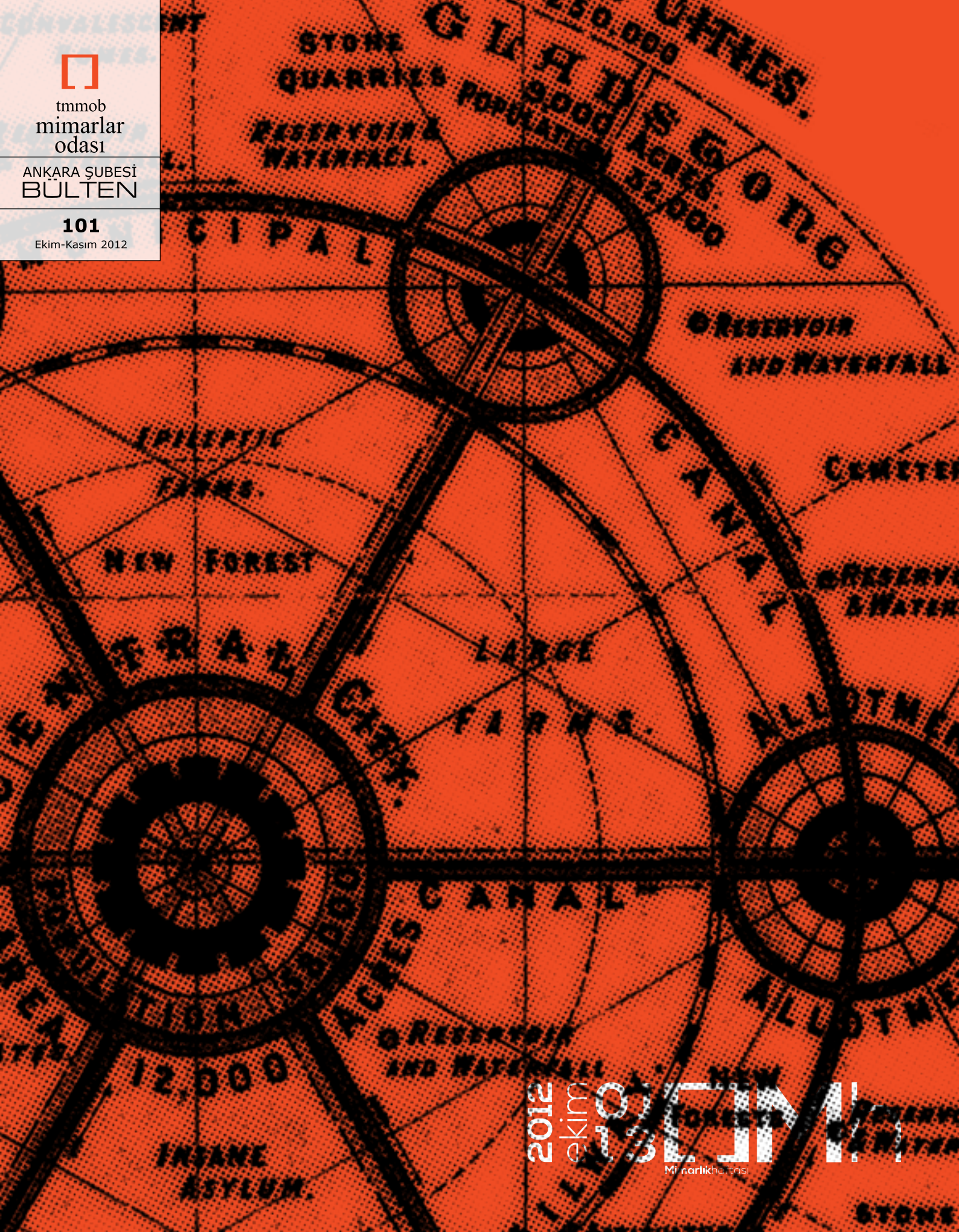

tmmob
mimarlar
odası

ANKARA ŞUBESİ
BÜLTEN

101

Ekim-Kasım 2012

2012
ekim
13

ANKARA
MİMARLIK ODASI

Mimarlık Odası

Merhaba,

Ekim ve Kasım ayını bir arada değerlendiren bülten sayısı ile yine birlikteyiz. Hem gündemin yoğunluğu, hem de hükümetin baskısıyla giderek daralan bütçe olanaklarında bültenin hem içerik hem periyodunun tartışıldığı şu günlerde sizlerin de önerileri bizim için yol gösterici olacaktır. Ancak her ne şekilde olursa olsun, yayın faaliyetinden vazgeçmeyeceğimiz açıktır. Bu iki aylık dönemde, Mimarlar Odası'nın ve mimarlığın gündemi oldukça hareketli devam ediyor. Her yıl ekimin ilk pazartesi ile başlayan Dünya Mimarlık Günü, şubemizde Onuncu yılını dolduran mimarlık şenlikleri ile toplumla buluşuyor. 1-13 Ekim arasında "Başkentin Geleceğini Tasarlamak: Kimlik | Gelecek | Yaşam" olarak belirlediğimiz Mimarlık Şenliği, bir yandan söyleşi, etkinlik, yoğun katılımlı atölye çalışmaları, sergiler, film gösterimleri ve konserler olarak gerçekleşirken, diğer yandan A.O.Ç.'de yapılan tüm müdahalelere karşı kentli ile beraber kentsel mücadele cephesi oluşturmamızı ve duyarlılıkların arttırmasını sağlayan etkinlikler bütünü ile devam etti. Mimarlık Şenliği başkentin içeriğinin boşaltılmasına karşı sekreteryasını yürüttüğümüz Başkent Dayanışmasının, Ankara'nın başkent olarak ilan edildiği 13 Ekim'de, "Ankara İçin Yürüyoruz" etkinliği ile sonlandı.

Türkiye'nin jeolojik yapısı ile bir deprem ülkesi olduğunun hatırlatan 23 Ekim'de Van ilimizde meydana gelen depremin üzerinden yaklaşık bir yıl geçti. Yaşanan afetten sonra toplumun hassasiyeti kullanılarak, hükümet tarafından anti demokratik yöntemlerle hazırlanan "Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi" adı altında çıkarılan kentsel dönüşüm yasasına karşı, yaşanabilecek süreç konusunda da mücadeleyi bilimsel veriler doğrultusunda sürdürmeye devam ediyoruz. Yasanın kamu yararı gözetilmeden hazırlandığı, yapılan yıkım gösterilerindeki gibi sadece kamu yapısı olmaktan çok kentinin yaşadığı alanlara el koyacağı ve kenti tek tip insan üretme amaçlı tek tip yapıya indirgeyeceği açıkça ortada...

Tüm yasaklamalara rağmen, 29 Ekim Cumhuriyet bayramında sokaklarla buluşan milyonlar, diktatörlüğe

karşı umudun filizlendiği bayramlara dönüştü. Cumhuriyetin kurucu mekânı Ulus, bu umudun mekânsallığına tanıklık etti. Umutla sonlanan Ekim ayının arkasına eklen 3 Kasım'da Mamak Askeri Cezaevi değerlendirmesi için açılan Kent Düşleri yarışmasıyla, mimarlık alanında yeni bir umudun filizlenmesine olanak sağladı. Yarışmaya katılan gençlerin, mimarlık alanından toplumsal alana, yaşamışlıklara, dair sözleri Mimarlar Odasının duvarlarında yankılandı... Umut büyüyordu.

12 Eylül askeri darbesi ile hesaplaşma mekânlarından olan Mamak Askeri Cezaevinin tanıkları ile "zihinsel haritası atölyesi" nin üzerine, toplumsal alanda hafızalardan silinmeye çalışılan mekânların, kent içindeki yeniden kullanılması duyarlılığına teşvik edilmesi amacıyla Mamak Askeri Cezaevi değerlendirme projesi Ulusal fikir yarışması, 12 Eylülde ilan edilmişti. Mimarlar ve Mimarlık öğrencilerine açık olan yarışmada mekânın gözlemsel değerlendirmesi için düzenlenen inceleme gezisine izin verilmeyince, Hüseyin Gazi Dağı'nın zirvesinden yerleşkenin incelendiği zorlukları aşan yaratıcı süreçte, mimarlığın yaratıcılığı ve mekânların tarihsel sorgulanması daha da önem kazanıyor.

Mimarlar Odası Ankara Şubesi sessizliğin ortasında kendi mesleki alanından, yaşama ve mimarlığa dair sesler veriyor, verilen sesleri çoğaltmaya çalışıyor. Ancak her alanda tek hâkimiyet kurmaya çalışan AKP hükümeti durmuyor. Yapı Denetimi Kanunu taslağı adıyla torba yasa özelliği kazanan tasarı ile hem telif haklarının kaybedilmesi hem de 6235 sayılı TMMOB kanunun ile kazanılmış haklarımızın kaybedilmesi ihtimali ile karşı karşıya olduğumuz şu günlerde, mesleki ve toplumsal yararın bilimsel anlamda korunması için dayanışma içerisinde olmaya devam edeceğimiz, üyelerimizin katılımıyla sesimizin çoğalıp güçlü bir yankı bulacağına inandığımız mücadelemizde, mesleğimiz ve ülkemiz için tüm eylemliliklerde beraber, omuz omuza olma umuduyula...

42.Dönem Yönetim Kurulu

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Adına Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü
Ali Hakkan

Yayın Kurulu

Ali H. Alptekin	Sıla Karataş	Duygu Tekin
Meltem Al	Emel Kefeli	Ethem Torunoğlu
Bülent Batuman	Orçun Köken	Özlem Dengiz Uğur
Seçil Binboğa	Muteber Osmanpaşaoğlu	Y. Yeşim Uysal
Mürüvvet Ceylan	Bahriye Öktem	Fadime Yılmaz
Gökrem Demirok	Ali Tolga Özden	Ece Yoltay
Semih Dugan	Aşena Özen	
Berrak Erdal	Ömer Burak Polat	
Özge Göncü	Arif Şentek	

Yayına Hazırlayan

Pelin Özgümüş

Grafik Tasarım* ve Kapak Tasarımı

Ömer Burak Polat

*Tasarımhanesi firmasının Ağustos 2010'daki çalışması baz alınarak yapılmıştır.

tmmob
mimarlar
odası

ANKARA ŞUBESİ
BÜLTEN

101
Ekim-Kasım 2012

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Bülteni ayda bir yayımlanmaktadır. 7500 adet basılmıştır. Üyelere ve mimarlık öğrencilerine ücretsiz dağıtılır. Burada yer alan yazıların içeriğinin sorumluluğu yazarına aittir. Kaynak gösterilmek koşulu ile alıntı yapılabilir.

Baskı Tarihi: Kasım 2012
Konur Sokak No: 4/3 Kızılay, ANKARA
T: 312 417 86 65 F: 312 417 18 04
e-posta: info@mimarlarodasiankara.org
www.mimarlarodasiankara.org

Baskı: Desen Ofset A. Ş.,
Birlik Mah. 448 Cad. 476 Sk. No:2 Çankaya/Ankara
T: 0312 496 43 43 (pbx)
F: 0312 496 43 47

kent ve ülke gündemi

- 04
- 05
- 08
- 13
- 19
- 22
- 25
- 26

basın açıklamaları

- 29
- 29
- 30
- 31
- 32
- 34
- 34

şubemizden

- 35
- 36
- 38
- 39
- 48
- 49
- 49

ankara'da sivil mimari bellek

- 52

kitap yorum

- 57
- 57

proje uygulama

- 58

- 59

- 60

- 61

- 63

- 64

UIA Dünya Mimarlık Günü: Daha İyi Kentler, Daha İyi Yaşamlar Mimarlıkla Değişen Kentler

Görkem **Demirok**

Her yıl Ekim ayının ilk pazartesi günü kutlanan Dünya Mimarlık Günü, bu yıl “Daha İyi Kentler, Daha İyi Yaşamlar /Mimarlıkla Değişen Kentler” teması ile Uluslararası Mimarlar Birliği’ne (UIA) bağlı 117 ülkede 1.300.000’i aşkın mimar tarafından kutlandı.

Bu tema ile Birleşmiş Milletler’in sürdürdüğü “Daha İyi Kentler, Daha İyi Yaşamlar” konulu kampanyasına katkıda bulunmayı amaçlayan UIA, insan nüfusunun %70’inin kentlerde yaşayacağını öngörüldüğü 2050 yılına kadar kentlerin yaşanabilirliğini sağlayacak gelişim ve değişimlerin gerekliliğine dikkat çekiyor. Kentlerin yaşanabilirliğini arttırmakta etken olacak bu gelişim ve dönüşümlerse, ana hatlarıyla aşağıdaki başlıklarda yoğunlaşıyor:

- İklim değişikliğinin etkilerinin azaltılması, kirletici gaz salınımlarının azaltılması, kaynaklar ve enerjinin daha iyi yönetiminin sağlanması;
- Kentlerin toplumsal olarak daha kapsayıcı, erişilebilir ve eşitlikçi olmasının sağlanması, ayrımcılığın ve güvensiz konut koşullarının ortadan kaldırılması;
- Doğal veya insan kaynaklı krizler ve afetlere karşı koyabilecek kentler geliştirilmesi;
- Herkes için ekonomik, eğitimsel ve yaratıcı olanakların geliştirilmesi;
- Tüm bireyler için güvenlik ve sıhhi koşulların sağlanması.

Mimarlık pratiğinin toplumsal ve çevresel kaygılarla bağlarının oldukça zayıfladığı bir mimarlık ortamında yukarıdaki başlıkları içeren bir çabanın yaşamda bir karşılık bulmasının kolay olmadığını itiraf etmek gerek. Yapı üretim sürecine yön veren karar verici öznelerin mimarlık ve planlama ilkelerini yok sayan yaklaşımları kentsel mekanı rant odaklı bir biçimde yeniden üretirken mesleki pratiğimiz de bu durumdan olağanüstü bir düzeyde etkileniyor. Siyasi iktidarın kente dönük özel ilgisi, teknik bilgiye rağbet etmeyen bir tavırla

kentsel mekanda radikal dönüşümlere neden oluyor. Bunlara engel teşkil eden ya da edebilecek yasal mevzuat da zaman zaman parlamentoyu bile saf dışı bırakan bir yaklaşımla, kanun hükmünde kararnameler eliyle baştan yazılıyor.

Hal böyleyken UIA’nın Dünya Mimarlık Günü açıklamasında yayınladığı yukarıdaki maddelerin Türkiyeli mimarlar için kimi çağrışımlar yaratması kaçınılmaz. Örneğin ilk maddede zikredilen iklim değişikliği ve enerji yönetimi vurgusu akıllara HES inşaatlarını, Akkuyu’da kurulması planlanan nükleer santrali getirirken ikinci maddedeki kentlerin kapsayıcı erişilebilir ve eşitlikçi olması sözcükleri ranta dayalı “kentsel dönüşüm” uygulamalarıyla yerlerinden edilen ve kent çeperlerine taşınmaya zorlanan yoksulları ve soylulaştırma pratiklerini çağırıştırıyor. Bu sayede “Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun’un” uygulama sürecine dair kimi öngörüler yapabiliyoruz. Mantıksız ulaştırma politikalarıyla büyüyen ulaşım sorunumuzu ve yayasızlaştırılan bulvarlarımızı anımsayabiliyoruz. “Doğal veya insan kaynaklı krizler ve afetlere karşı koyabilecek kentler geliştirilmesi” maddesini okurken Van Depremi ve Samsun’daki sel felaketi sonrasında TOKİ konutlarında ölenler hatırlanıyor. Çağrışımlar serbest; 2B yasası, AOC’nin yapılaşmaya açılması, İstanbul Boğazı’na üçüncü köprü bu maddeler ışığında düşünülebilecek güncel başlıklardan birkaçı.

Böyle bir ortamda Dünya Mimarlık Günü’nü kutladık. Ancak bu tablo aynı zamanda “Daha İyi Kentler, Daha İyi Yaşamlar /Mimarlıkla Değişen Kentler” temasıyla öngörülen dönüşümün mücadele başlıklarına dair bize ipucu sunuyor. Yukarıda dile getirilen “çağrışımlar” ekseninde yürütülecek toplumsal mücadele UIA’nın çerçevesini çizdiği kent mekânına dair gelişim ve değişimlerin Türkiye’deki karşılığını oluşturuyor. Bu bağlamda, 2002 yılından itibaren her yıl, Dünya Mimarlık Günü’nü de içine alan tarihlerde mimarlığın toplumla buluşması hedefiyle Mimarlık Şenliği düzenleyen Mimarlar Odası Ankara Şubesi de şenliğin bu seneki başlığını “Başkentin Geleceğini Tasarlamak: Kimlik/ Gelecek/Yaşam” olarak belirledi. Şenliğin ana gündemi Atatürk Orman Çiftliği’nin yapılaşmaya açılmasına karşı yürütülen mücadele oldu. UIA’nın ve Mimarlar Odası Ankara Şubesi’nin Dünya Mimarlık Günü açıklamalarına ve Mimarlık Şenliği programına aşağıdaki linklerden ulaşabilirsiniz:

<http://bit.ly/PJ9VXH>

<http://bit.ly/RorFpA>

<http://bitly.com/TwXIGZ>

Ankara’nın Kimlikleri¹

Elvan **Altan Ergut**

‘Milli’ Kent

Ankara ... Başkent ... Cumhuriyet’le birlikte, yeni olanın, yeni ‘milli’-devletin getirdiği değişimin temsilcisi olması hedeflenen, temsilcisi olarak algılanan kent. Dönemin devlet yayını *La Turquie Kemaliste*’te yazan bir turistin sözlerinin örneklelediği gibi, Cumhuriyet ile birlikte oluşan algıya göre, artık “Ankara geleceğin kentidir. İstanbul geçmişin kentidir. ... Bugünün ve yarının Türkiye’sini öğrenmek isteyenlerin yapması gereken, ilk trenle Ankara’ya gitmektir.”²

Başkent seçilmesinin ardından, “geleceğin kenti” Ankara, ilk adımları oluşturan Lörcher ve ardından kapsamlı bir uygulama çerçevesi sunan Jansen planları ile hızla imar edilmeye başlar. Yeni yönetimin idari işlevlerinin yürütüldüğü kamu yapıları ile kentin hızla artan nüfusunu barındırmak üzere ihtiyaç duyulan konut yapılarının inşası, 1920’lerin sonundan itibaren Ankara’nın görüntüsünü büyük oranda değiştirir. Geniş bulvarları, parkları, dükkanları, sinemaları ve restoranları ile Ankara’nın oluşan yeni yapılı çevresi, başkentlilere yeni bir hayat tarzı sunmaktadır. Kent, bu erken Cumhuriyet yıllarında, Kale ve civarında yer alan eski kentten uzaklaşarak, dönemin siyasi ve finansal merkezi Ulus’ta odaklanır ve buradan Yenişehir’e, yeni kurulan bakanlıkların, parlamentonun ve Cumhurbaşkanlığı Köşkü’nün de yer aldığı güneye doğru büyür.

Yeni yönetimin oluştuğu 1920’lerden İkinci Dünya Savaşı sonrası yıllarına uzanan erken Cumhuriyet döneminde Ulus-Yenişehir aksında gelişen yeni başkent Ankara’yı en iyi temsil ettiği düşünülen yapılar arasında, Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı Köşkü gibi idari yapılarla, kurucu lider Mustafa Kemal Atatürk için inşa edilen Anıtkabir öne çıkar. Türkiye Cumhuriyeti’nin ‘milli’ kimliğini kuran ve yansıtan bu yapılar, Ankara kentinin politik ve ideolojik bir çerçeve içinde tanımlanmış olan ‘milli’ kent imajını kurarlar. Ankara’yı inceleyen akademik çalışmalar kadar kenti turistik ve popüler bir yaklaşımla tanıtan rehber, katalog ya da web sitesi gibi yayınlarda da bu gibi devlet yapıları başkent’in ‘milli’ kimliğinin görsel imgesini oluşturur. Başkentler devletlerle ilişkileri dolayısıyla, sembolik ‘milli’ merkezler olarak var olurlar.³ Aynı şekilde, Ankara da, yeni Türkiye Cumhuriyeti’nin başkenti ilan edilmesinden itibaren, artık herşeyden önce ‘milli’ bir kenttir.

‘Modern’ Kent

Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti’nin sembolik merkezi olarak ‘milli’ başkent olan Ankara, dönemin ideolojisinin kurguladığı ulusal/uluslararası, eski/yeni, geçmiş/gelecek, doğu/batı ve geleneksel/çağdaş-modern gibi ikilemlerin arasında kalır. ‘Milli’ olanın nasıl tanımlanacağı üzerine erken Cumhuriyet döneminde de, günümüzde de sürdürülen tartışmaların taraflarını tanımlayan bu kavram ikilemleri arasında, Ankara’nın ‘milli’ kimliğini daha baskın bir şekilde kuranın, ‘uluslararası’ ortamda kabul gören ve ‘geleceği’ hedefleyen ‘batılı’ bir kimliği tanımlamak üzere dönemin öne çıkardığı çağdaşlık kavramına uygun ‘yeni’ bir ‘modern’ kent algısı olduğu görülür.

1920’lerin sonlarından itibaren Avrupalı mimarların Ankara’da çalışmaya başlaması ve mimarlık eğitiminin de bu dönemde yenilenmesi sonrası, özellikle 1930’lu yılların ilk yarısında üretilen mimarlığın biçimsel özelliklerinde de modernist yaklaşım egemen olur. ‘Milli’ kimliğin ‘modern’likle ilişkilendirilerek anlamlandırıldığı bu bağlamda, yapılı çevresi hızla gelişmekte olan başkent Ankara da, herşeyden önce ‘milli’, ama aynı zamanda ‘modern’ bir kent olarak tanımlanır.

Kentin ilk turistik rehberini yazmış olan Ernet Mamboury, örneğin, Cumhuriyet’le birlikte kentte yaşanan dönüşümlerden övgüyle bahseder ve “modern şehirciliğin ustalarından Jansen’in planının uygulanmasıyla, Ankara’nın artık Avrupa başkentlerinde kiskanacağı hiçbir şey kalmayacağını” söyler.⁴ Benzer yorumlar hala güncel popüler yayınlarda kentin ‘batılı-Avrupalı’ özelliklerini vurgulayan tanımları belirlemektedir; Ankara, “Türkiye’nin iç kısımlarında Avrupalı görünümlü tek büyük kentsel merkez” olarak övülmektedir.⁵

Erken Cumhuriyet döneminde başkent Ankara’nın inşası, ‘modern’, ‘çağdaş’ ve ‘batılı’ bir yaşamın sürdürüleceği ve hem ülkenin diğer kentlerinin gelişimine örnek oluşturacak hem de yeni Cumhuriyet’in ‘modern’liğini temsil edecek yeni bir kent olarak yeniden kurulması fikrine dayanmaktaydı. Yeni yönetimin, halkla kurduğu ilişkiyi güçlendirmek ve halkı Cumhuriyet ideallerine yaklaştırmak amacıyla başkent’in yapılı çevresini dönüştürmesi, mimarlığın toplumsal olguları hem temsil etme hem de oluşturma yetisini örneklemekteydi. Kentlinin başkent’in dönüşümünü nasıl sahiplendiğini anlatan propaganda yazılarına dönemin yayınlarda sıkça rastlanmakta; örneğin, kenti ziyaret eden bir turistin gözlemi şöyle aktarılmaktaydı:

Kahvaltımızı getiren garson, yeni “başkentini” nasıl bulduğumuzu, kentin inşasında bizzat rol aldığını bize hissettiren bir gururla, sordu. Ve bunda rol almıştı da; çünkü Ankara, yaşayan bir nesil – Atatürk ve takipçileri – tarafından inşa edilen bir kenttir. Eskiden kopuşu simgeleyen ve kendilerine ve ziyaretçilerine o ana kadar geri kalmış bir Türkiye’de ne yapılabileceğini gösterecek tamamen yeni bir kent istediler ve ona sahip oldular. Kahvaltıdan sonra, en iyi modern mimarlarca yapılmış, ihtişamlı, modern, aydınlık okullar, parklar ve devlet yapılarının yanından geçerek geniş bulvarlardan arabamızı sürerken, heyecanla tepki göstermekten kendimizi alamadık. “Tabii ki hepsi korkunç yeni. Kenti sadece onbeş yıldır inşa ediyoruz ve daha yapacağımız çok şey var,” diye aslında gurur duyarak özür diledi taksi şoförümüz. “Biliyorsunuz, tamamen sıfırdan başlamıştık.”⁶

Sıfırdan başlamak, geçmişten kesin bir kopuş, Birinci Dünya Savaşı sonrası kurulan yeni rejimlerin ortak karakteriydi aslında. Tarihçi Eric Hobsbawm’ın dediği gibi, bu yeni rejimler, “eski yapıların sahipleri değil, yenilerinin mimarları oldular.”⁷ Türkiye Cumhuriyeti de, toplumu dönüştürmeyi ve yeniden inşa etmeyi hedefleyen bu yeni rejimlerden biri olarak kurulmuştu. Ankara’nın başkent olarak inşası ise, bu ‘yeni’ Türkiye’nin inşasını anlamak için aydınlatıcı bir örnek oluşturuyor.

‘Bürokratik’ Kent

‘Yeni’ Türkiye’nin başkenti Ankara, ‘geleneksel’i sürdüren değil, “modern, Batılı-görünen bir devlete layık bir yönetim merkezi yaratmak için dikkatlice planlanmış bir çabanın etrafında büyüyen modern bir metropolis”⁸ olarak tanımlanır. Öte yandan, bir başkent olarak devletle kurmak zorunda olduğu ilişki, Ankara’nın yıllar içindeki algısını da

şekillendirir: “Cumhurbaşkanlığı Köşkü, parlamento binası, devlet daireleri ve elçiliklerle bürokratların kenti”dir artık.⁹ Güncel yorumlara göre, “çoktandır ‘hantal’, ‘resmi’ ve ‘bürokratik’ bir Ankara’dan söz edilmekte”dir.¹⁰

Başkent Ankara ile ilgili bu ‘bürokrat’ kent imgesinin oluşmasında, ‘millî’ ve ‘modern’ olana eleştirel bir çerçeveden bakan güncel küreselleşme süreci önemli rol oynar. Bu bağlamda, bir zamanların övülen yeni başkenti olan Ankara, ‘millet’in ‘modern’ sembolü olarak sahip olduğu önemi kaybetmiş görünüyor. Merkezî milli-devlet sisteminin sorgulandığı küreselleşen dünyada, başkent ve başkentlin modernleşen Türkiye için oynadığı rol artık gözden düşmektedir.¹¹ Kentin devletle, bürokrasiyle ilişkisini eleştiren, bu ilişkiyi güncel piyasa koşullarında artık aşılması gereken bir sınır olarak yorumlayan bu yaklaşımın, Ankara’yı artık farklı değerlendirdiği görülür. Buna göre,

2000’ler kimi erken göstergelerine bakılırsa, Ankara’nın da piyasa ekonomisi gerçeklerine alıştığını düşündürmektedir. Bu kentte de mimari hedefini artık kamuya ucuz hizmet vermekle sınırlı görmeyen gerçek bir “serbest” mimari üretim sektörü doğmuştur. ... Ankara, ... devlet kaynaklarını kestirmeden kullanmakla tarifiyenmeyen “sivil” bir mimarlık üretmeye koyulmuştur belki de.¹²

Bu “sivil” mimarlığın günümüzdeki en önemli örnekleri arasında, kentsel gündelik yaşamı zamanımızın iktisadi gerçeklerine uyarlayan alışveriş merkezleri yer alıyor. 1980’lerin sonunda kentin güneyinde bir tepede inşa edilen Atakule Alışveriş Merkezi, bu yapı tipinin Ankara’daki ilk örneği. Erken Cumhuriyet döneminin simgeleşen kamu yapılarının ardından, günümüzde Ankara’nın en belirgin popüler simgesi haline gelmiş olan Atakule, bir yandan Ankara’ya çağdaş tüketim kenti imajı verirken, öte yandan, Büyükşehir Belediyesi’nin son yıllarda kullanmakta ısrar ettiği kent sembolünde, dinsel mimariye yaptığı çağrışımlarla dikkat çekiyor.

Kentle ilgili, sadece biçimsel değil mekansal olarak da bu tür simgeler üzerinde üretilen farklı anlamlar, kentlerin toplumsal çatışma alanları olduğunu hatırlatıyor. Ankara’nın kimliğinin, başkent olduğu yirminci yüzyıl başlarından yirmibirinci yüzyıla uzanan bu süreçte ‘millî’, ‘modern’ ya da ‘bürokrat’ olarak tanımlanması, kentin popüler algısında hakim olan çoğul bakış açılarının varlığını göstermekte. Öte yandan, tüm bu yaklaşımlar, milli-devletin vizyonu ile sınırlı kalıyor ve bu yüzden – övmek ya da eleştirmek üzere – kentin kimliğini devletin kimliği ile kısıtlanmış bir çerçevede tanımlıyorlar.

Popüler söylem, Ankara’nın inşasını, “yüksek Anadolu platosunun doğu ucunda, Anadolu’nun merkezinde”¹³ yer alan ve “1923’te Türkiye Cumhuriyeti’nin başkenti olarak

La Turquie Kemaliste, 1935, Sayı 6.

ilan edilmesine dek bozkırın ortasında kaybolmuş küçük bir taşra kenti”nin,¹⁴ bu tarihten sonra modernleşmesi ve adeta sihirli bir şekilde yeni devletin ‘gelişmiş’ başkentine dönüşmesinin hikayesi olarak anlatır. Ancak, Ankara’nın başkent olarak kuruluşuna odaklanan ve kenti soyut bir devlet imgesinin zaman ve mekanı ile eşleştiren bu söylemde, kentin somut coğrafyası ve tarihi etkin rol üstlenememektedir.

Ankara’nın Bronz Çağı’ndan başlayan ve bir yerleşim olarak Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde öne çıkan uzun bir geçmişe sahip olduğunu biliyoruz.¹⁵ Kentin bu tarihsel süreçteki yerleşimi, yüzyıllar boyunca değişen koşullarla sınırları genişleyip daralsa da, temel olarak kale içinde ve yakın çevresinde, yani eski kentte sürmüştür. Henüz kaybedilmemiş yapılaşma aynı bölgede hala yer alıyor. Cumhuriyet’le birlikte kentin yeni kısımları hızla dönüşürken, eski kentte yaşam pek değişmemiş. Bizzat Jansen planı, kale bölgesi için değişim önermiyor; hatta eski kenti cam bir fanus içine alıp değişmesini önlemeyi öneriyordu.¹⁶ Bu yaklaşım sonucunda, kentin dönüşen yeni bölgelerinden izole edilerek içine kapalı bir şekilde varlığını sürdüren eski kent, uzun yılların terkedilmişliğinin ardından son yıllarda yavaş yavaş yeniden keşfedildi; ‘Modern’ kente karşı ‘geleneksel’i temsil ettiğinden, artık Ankara’nın turistik haritasının “görülecek yerler”i arasında yer almaya başladı. Bir turistik internet sayfası, örneğin, Ankara’yı şöyle tanımlıyor:

Modern Ankara aslında iki kentten oluşur; 1923’te Türkiye Cumhuriyeti’nin başkenti olarak ilan edilışinden beri geliştiği aşırı hız nedeniyle ikili kimlik oluşmuştur. O zamana kadar, ... Ankara, temel olarak yumuşak keçi yünü üretimiyle tanınan küçük bir taşra kentiydi. Bu kent hala özgün yerleşim yeri olan kalenin içinde ve civarında duruyor. Diğer Ankara, modern, Batılı-görünen bir devlete layık bir yönetim merkezi yaratmak için dikkatlice planlanmış bir çabanın etrafında büyüyen modern bir metropolis. Sadece bunun ne kadar başarılı olduğunu görmek için bile ziyaret etmeye değer.¹⁷

Çoğul Kimlikler

Günümüzün eleştirel bakış açıları, Ankara’yı, ‘millî’ ve ‘modern’ ya da ‘bürokratik’ olarak tanımlanan devletin soyut coğrafyası olarak kavramsallaştırmanın sorunlarını ve sınırlarını sorgulamaya imkan sağlıyor.¹⁸ Eski kent ise, tam da bu tür bir sorgulamanın önerdiği şekilde, kentin soyut bir ‘devlet’ kimliğine indirgenmesini aşabilecek bir somut gerçeklik olarak varlığını geçmişin tüm katmanlarıyla sürdürüyor. Öte yandan, tarihi mirasa bir tüketim nesnesi olarak yaklaşan çağdaş küresel turizmin, kentin ‘eski’ kimliğini pazarlanabilir bir imaja çevirme talebinin ya da bölgeyi mutenalaştırma hedeflerinin de kentin

kimliğinin çoğulluğunu koruyabilmek adına aynı derecede sorunlu ve kısıtlayıcı olduğu unutulmamalı.¹⁹ İdeolojik ya da turistik amaçlara hizmet etsin, tüm bütüncül tanımlar, farklılıkların ve çoğul anlamların ortaya çıkmasına engel teşkil etmekte. Yapılı çevreye ancak kapsayıcı bir bakış açısıyla yaklaştığımızda, ikilemlerin sınırlarını aşabilir; tarihin derinliklerinden bugüne, merkezdeki politikacılarından çeperlerdeki göçmenlerine, Ankara'yı – her kent gibi – çok katmanlı, değişen ve çeşitlenen, gerçek çoğul kimlikleriyle tanıyabiliriz. ♦

DİPNOTLAR

1.) Bu yazı, yazarın daha önce yayınlanan bir makalesi temel alınarak hazırlanmıştır: "Presenting Ankara: Popular Conceptions of Architecture and History", Elvan Altan Ergut, Belgin Turan Özkaya ve Dana Arnold, der. Rethinking Architectural Historiography. Routledge, Londra ve New York, 2006, 151-168.
2.) "Ankara İstanbul", La Turquie Kemaliste, 47, 1943, 38-39.
3.) A. Sutcliffe, "Capital Cities: Does Form Follow Values?", J. Taylor, J. G. Lengelle ve C. Andrew, der., Capital Cities, Ottawa, 1994, 195.
4.) Ernest Mamboury, Ankara Guide Touristique, Ankara, 1933, 84.
5.) <http://www.turkishodyssey.com/places/anatolia/ana3.htm>
6.) "Ankara İstanbul", La Turquie Kemaliste, 47, 1943, 41-42.
7.) Eric J. Hobsbawm, "Foreword", Art and Power, Europe under the Dictators 1930-45, 1996, 11.
8.) http://travel.yahoo.com/p-travelguide-3680417-ankara_ankara-i_ylt=Aku8SwldwgrFd53GB.tdvFyKMmoL
9.) <http://www.turkishodyssey.com/places/anatolia/ana3.htm>
10.) Derya Özkan, "Dosya: İstanbul Ankara", İstanbul, 36, 2001, 48.
11.) Bkz. Çağlar Keyder, der., İstanbul: Küresel ve Yerel Arasında. İstanbul: 2000.

Kapitalizmin Krizi ve Kentsel Mücadele¹

David **Harvey**²

İstanbul Bilgi Üniversitesi, Santral Kampusu

9 Haziran 2012

Sermaye birikimi ve çelişkileri üzerine yaptığım analizlerde bana çok önemli görünen şeylerden biri, sermayenin kendi çelişkilerini çözmediğini, bu çelişkileri sadece çevreye taşıdığını anlamış olmamdır. Bu çelişkileri çevreye coğrafik olarak yayıyor ve bir sektörden diğerlerine aktarıyor.

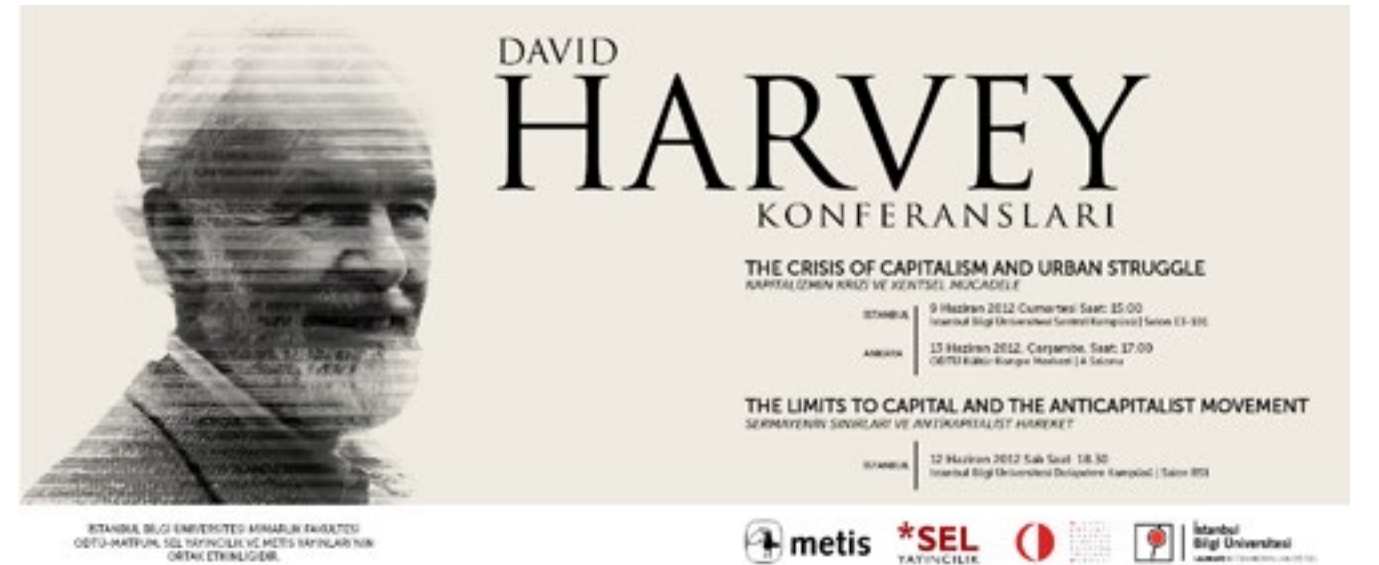
Çoğu kez krizin çok belirgin bir başlangıç nedeni oluyor. 2007 – 2008 yıllarında krizin merkezi ABD'nin Güneybatısındaydı ve kriz konut piyasasındaydı. O

12.) "Ankara'da Mimarlığın Bir Yüzyılı", Ankara 1910-2003, İstanbul, 2003.
13.) Ankara and the Central Anatolian Region, Republic of Turkey, Ministry of Culture and Tourism, İstanbul, 2004.
14.) http://www.ankertravel.net/location.asp?_lctn=46
15.) Suavi Aydın vd. Küçük Asya'nın Bin Yüzü: Ankara. Dost Yayınevi, Ankara, 2005.
16.) Asuman Türkün Erendil and Zuhail Ulusoy, "İronik Karşılaşmalar: Kale'nin Kentle ve Kentin Kale'yle İki Karşılaşması ", Şehrin Zulası, Ankara Kalesi, İstanbul, 2004, 236.
17.) http://travel.yahoo.com/p-travelguide-3680417-ankara_ankara-i_ylt=Aku8SwldwgrFd53GB.tdvFyKMmoL
18.) Uğur Tanyeli, İstanbul 1900-2000: Konutu ve Modernleşmeyi Metropolden Okumak. İstanbul, 2005. 28.
19.) K. Walsch, The Representation of the Past: Museums and Heritage in the Post-Modern World. Londra ve New York., 1992, 182.

sıralarda bir ikinci kriz, Avrupa'da, özellikle İspanya ve bir ölçüde Portekiz'de çok ağır olarak kendini hissettiriyordu. Bu kriz de yine emlak piyasasında ortaya çıkmıştı.

Gerilere dönüp baktığınızda, Japonya'daki hızlı yükselişin 1991 yılında, kısmen arazi piyasasının çöküşü nedeniyle durduğunu görüyorsunuz. Gene o sıralarda İsveç bankalarının, gayrimenkul piyasasındaki sorunlar nedeniyle millileştirilmesi gerekmişti. Daha da gerilere

1973'e giderseniz, ABD, İngiltere, Avustralya ve diğer çeşitli ülkelerde, 1970'lerdeki kriz koşullarının yayılmasıyla çok yakından ilişkili olarak dünya çapında emlak piyasasındaki çöküşü göreceksiniz.

Kentleşme, Emlak Piyasası ve Ekonomik Kriz İlişkileri

Konut ve emlak krizi ile makroekonomik kriz arasındaki ilişkileri araştırmaya giriştiğimde geleneksel / klasik literatürde hiç kimsenin bu dinamik ilişkiyi ele almadığını gördüm. Ancak 2000 – 2008 krizinden sonra bazıları bu konunun üzerinde durulması gerektiğini düşünmeye başlamıştı.

ABD'de Ulusal Ekonomik Araştırma Dairesi tarafından yayınlanan bir rapor, 1920'lerde emlak piyasasında yaşanan spekülasyonun, borsanın çöktüğü 1929'dan bir yıl önce dibe vurduğunu ortaya koymaktadır. Raporda, kentsel gelişme projelerine yapılan aşırı yatırımlar ile kentleşme arasında ve kiralının, emlak fiyatlarının düşmesine neden olan emlak piyasasındaki çöküş arasında açık bir bağlantı bulunduğu anlatılmaktadır.

1930'larda inşaat endüstrisi ciddi bir bunalıma girmişti ve hükümetin o tarihte yaptığı girişimlerden biri konut piyasasını canlandırmak oldu. Hükümet, konut yapımını teşvik etmek üzere tut-sat (*mortgage – ipotekli satış*) uygulamasıyla finansman sağlamayı kolaylaştıran bir dizi kurum geliştirdi. Bütün bu düzenlemeler 1930'lar boyunca uygulandı. Sadece ABD'ye baktığımızda dahi tarihsel olarak gördüğümüz, konut piyasasının ve kentleşmenin dinamikleri ile kriz dönemleri ve makroekonomik koşullar arasında açık bir ilişkinin varlığıdır.

Geleneksel / klasik ekonomistler bütün bunları şimdi görmeye başlıyorlar. Geleneksel olmayan ekonomistlerin,

özellikle Marksistlerin kentleşmenin dinamikleri ile sermaye birikiminin dinamiklerini ilişkilendiren gerçekten çok az çalışması var.

Tarihten Örnekler: Finans Sisteminin Çelişkileri

İkinci İmparatorluk dönemi Paris'i üzerine yaptığım çalışmada sadece istihdam, ihracat ve benzeri makroekonomik koşulları anlamam yetmiyordu. Kiralar, rant ve kentin yeniden inşasının finansmanına ilişkin bilgilere ihtiyacım vardı. Finans sistemi içindeki çelişkileri ve *Rothschild*'ler ile *Péire Kardeşler* arasında niçin büyük bir çatışma yaşandığını bilmem gerekiyordu.

Marx, *Péire Kardeşler* hakkında "üçkâğıtçı mı, yoksa bir peygamber mi oldukları kuşkuyla bir karakterleri vardı" diyor. Paris'i yeniden inşa eden *Péire Kardeşler*'di. Büyük alışveriş merkezlerini, 'bonmarşe'leri, belediye bütçesini finanse eden onlardı. Yeni bulvarların yapımını, yeni konutların inşaatını, yeni ulaşım sistemlerini onlar finanse etmişlerdi. *Rothschild*'ler ise altınlarının üzerine oturmuşlar, ne bir spekülasyona giriyorlar, ne de başka bir iş yapıyorlardı. *Rothschild*'ler ile *Péire Kardeşler* arasında 17 yıl süren büyük bir savaş yaşanmıştı. Sonunda spekülasyon çığırından çıktı, denetlenemez hale geldi ve *Pereires Kardeşler*'e nakit para gerekiyordu. Para *Rothschild*'lerin elindeydi ve "hayır, size para vermiyoruz" dediler. Péire Kardeşler iflas etti. Ama kenti onlar inşa etmişlerdi, *Rothschild*'ler değil.

Parasal temele dayalı (monetary) sistem ile kredi sistemi arasındaki savaş bütün kapitalizm tarihi boyunca süregelmiştir. Bu savaş her yönüyle, yapılı çevre yatırımlarındaki dalgalanmalarla ilişkilidir.

Çin'deki Patlama: Milyonlarca Yeni Ev

Çin 2009'da 27 milyon kişiye iş yaratmayı nasıl başardı? Kentler inşa etmeye başladı. Devasa fiziksel altyapı projelerine girişti. Yeni karayolları, raylı sistemler inşa etmeye başladı. Şu anda halen kimsenin oturmadığı, en azından 2 kenti yeniden inşa etti. Herkesin uygun fiyatlarla satın alabileceğini öngördükleri 6 milyon dolayında konut inşasına karar verdiler. Örneğin skandal bir şekilde başarısızlıkla sonuçlanan Chongqing modelinde, sadece bir metropoliten alanda 3 milyon yeni konut inşa edilmesi planlanmıştı.

Aynı zamanda Çin hükümeti bankacılarına döndü ve en küçük projelere bile kredi vermelerini söyledi. Böylelikle emlak piyasasında korkunç bir tırmanma, bir patlama yaşandığı görüldü. Şanghay'da bir yıl içinde fiyatlar iki katına çıktı. Diğer bir deyişle, Çin kendini bunalımdan çok hızlı bir kentleşme ile sıyırdı. Bunun çoğu ülkede örneği yaşanan uluslararası bir hikâye olduğunu düşünüyorum.

ABD'nin Çıkış Yolu: İçi Eşya İle Dolu Yeni Evler

San Francisco Federal Reserve Bank çok ilginç bir rapor yayınlamış. Raporun sonuç bölümünde ABD'nin ekonomik bunalımlardan evler inşa ederek ve içlerini eşya ile doldurarak kurtulduğu anlatılıyor.

Konut piyasası 1928'de çökmüş, inşaat endüstrisinde genel olarak 1930'lar boyunca ekonomik bunalım yaşanmıştı. Ancak bu dönemde yapılan bütün reformlar, savaş sonrası ABD'de hızlı tırmanan banliyöleşme (suburbanization) girişimlerine temel oluşturuyordu.

Savaş sırasında ABD'nin üretim kapasitesi devasa büyümüştü. 1945 yılına gelindiğinde elinizde son derece yüksek bir üretim kapasitesi vardı ve tehlikeli olabilecek sosyal hareketlerle karşı karşıyadınız. Öte yandan savaştan dönen askerler nasıl silah kullanılacağını biliyorlardı. Dolayısıyla insanlar gerginlik içindeydiler. Bu duruma bulunan çözüm “ev sahipliği” oldu.

1930 yıllarında “*ev sahipliği toplumsal istikrar getirir*”, “*ev sahipliği insanları sisteme dahil eder*” sözleri yaygındı. Hatta “*borç yükü altındaki ev sahipleri greve gitmez*” diyorlardı.

ABD'de konut sahipliği 1940'larda nüfusun yüzde 40'ı dolayındaydı. Bu oran 1960'larda yüzde 60'ı geçmişti ve 2007'de ise yüzde 70'e yakındı.

Banliyölerde Yaşam ve Kentlerde İsyan

Sadece ev sahipliği artmıyordu, artık banliyölerde yaşamak zorundaydınız. Ve buralardaki yaşam tarzı kesinlikle bir devrimci harekete yol açmayacak mahiyettedir. Dahası, banliyölerdeki yaşam ile birlikte ABD'de her şeye yönelik

talepte bir patlama yaşanmıştır. Otomobil, petrol, kauçuk, buzdolabı, bütün bu türden talepler tırmanmıştır.

Yaratılan bu dünya politik bir dünyadır. Bu dünya, muhafazakârlığı ağır basan ve kente karşıt bir tavır içinde olan Cumhuriyetçilere oy getirmeye başlamıştır. Böylelikle ABD ekonomisinde istikrarı sağlanmıştır.

Fakat 1960'larda banliyöleşme süreci öylesine yaygınlık kazanmıştı ki, kent merkezlerine artık yatırım yapılmamakta ve buraları kötüleşmekte, çürümekteydi. Bu bölgelerde düşük gelirli insanlar, azınlıklar ve özellikle siyah nüfus yoğunlaşmaya başlamıştı. Ekonomideki hızlı yükselişin bu insanlara bir yararı yoktu. İşçiler zaten dışlanmıştı. 1960'ların sonuna doğru, bu kent merkezlerinde yaşayan insanlar arasında ayaklanmaların uç verdiğini görmeye başladık. 1960'ların başından itibaren 1968'de Martin Luther King'in öldürülmesinin sonrasına kadar ABD'nin yaklaşık 120 kentinde bir dizi büyük ayaklanma yaşandı.

Aynı zamanda banliyölerdeki yaşam tarzına karşı bir ayaklanma da filizlenmeye başlamıştı. Banliyöler bıkınlık vermişti. Banliyölerdeki gençler Avrupa kentlerine gezmeye gidiyordu ve “niçin bizim de böyle bir yaşam tarzımız olmasın” diyorlardı. 68 kuşağı alternatif bir yaşam tarzından söz ediyordu. Bu da ayaklanmanın bir başka kaynağını oluşturuyordu.

Kent Merkezlerinin Yeniden İşgali ve “Soylulaştırma”

1970'lerde kentsel yaşam tarzında bir değişim görmeye başladık. Kent merkezleri farklı bir biçimde yeniden işgal ediliyordu. Buralarda soylulaştırma (gentrification) yönünde bir gidiş söz konusuuydu. 1970 öncesinde New York kentinde bir tek kaldırım kahvesine rastlayamazdınız. Şimdi her tarafta kaldırım kahveleri var. Anlamıyorum neden aklı başında bir insan 2. Avenue'de kaldırım oturur ve kahve içer. Yanınızdan kamyonlar geçiyor, acayip bir gürültü var ve etraf pis kokuyor.

Böylece yeni bir kentleşme tarzının başladığını görüyorsunuz. İsterseniz buna, post-modern bir yaşam tarzı, 'niş' türü bir yaşam diyebilirsiniz. Bu mahalle, kent in bu belirli bölümü böyle olacak, o öbür mahalle öyle olacak, bu bölgede bu etnik restoranlar, o bölgede şu etnik restoranlar...

Dahası, yaşam tarzında çoğu geçici nitelikte bir tüketiciliğin özendirilmesini esas alan başka değişimler de söz konusu. Eğer sermaye, benim hâlâ kullandığım büyükannemin çatal bıçağı gibi 100 yıllık ömrü olan şeyler üretirse, kendisine hiçbir zaman bir pazar bulamayacaktır. Aslında sermaye, aynen eşim gibi büyükannemin çatal bıçağından nefret eder. Ama ben onları korumakta

ısrarlıyım. Ne dersiniz deyin, onlarla da mükemmel bir şekilde yemeğinizi yiyebiliyorsunuz.

Bir “Gösteri” ve Tüketim Alanı Olarak Kent

Sonunda, hızlı bir 'devridaim'in geçerli olduğu bir kentleşme tarzı ortaya çıkıyor. Kent bir gösteri alanı haline geliyor. Guy Debord gösteri toplumundan söz ederken bugünleri görmüş. Şimdi kapitalistler sanki onun ‘*Gösteri Toplumu*’ kitabını okuyorlar ve “*evet işte, tam istediğimiz bu*” diyorlar. ‘*Gösteri*’nin en büyük özelliği, anında, kısa zamanda tüketilmesidir.

Örneğin, hızla yenileri çıkan, bir önce üretilen modelleri hızla demode olan cep telefonları üretmelisiniz. Bilgisayarlarda da böyle 'hızlı tüketim'in etkin olduğu bir durum var. Ben 10 yıldır aynı bilgisayarı kullanmaya çalışıyorum ve insanlar bana deliymişim gibi bakıyorlar.

Çok hızlı bir yenileme söz konusu. Siz de bu hıza ayak uydurmak zorundasınız. Böylece kent, gösterinin hız kazandığı bir merkez oluyor. Elbette moda bunun çok önemli bir parçası durumunda. Moda zaten burjuvazinin değişik tabakalarında her zaman etkiliydi ama şimdi kitlesel bir geçerlilik kazanıyor ve etkin talebi oluşturan önemli bir kaynak haline geliyor.

Dolayısıyla kentsel süreç bir bütün olarak üst düzeyde sermaye birikimini sürdürme açısından kesinkes kritik bir konuma geliyor ve bütün bu anlattıklarımı içeriyor. Sanırım bunu en iyi şekilde, İkinci İmparatorluk dönemi Paris'inde neler olduğuna baktığımda anladım.

Paris'i Yeni Baştan İnşa Etmek

1848'de Louise Bonaparte iktidarda kalabilmek için sermayenin ve emeğin tümüyle istihdamını sağlamak zorundaydı. Haussmann'ı Paris'e getirdi ve “Paris'i yeni baştan inşa et” dedi. Bu izlenecek uzunca yollardan biriydi.

Bonaparte zekice bir şey daha yaptı. Sarayda kullanılan bütün giysilerin değiştirilmesini emretti. Paris civarında herkes çalışmaya, bir şeyler üretmeye başladı. Bu, talebi tahrik etmek için bulunmuş harika bir yoldu.

Yeni alışveriş merkezlerinin, büyük mağazaların inşası gerekiyordu ve tüketim yeniden güç kazanmıştı. Bulvarlar tüketimin merkezi olmaya başlamıştı. Işıktan bir kent ortaya çıkmıştı. Böylelikle kitlesel tüketim ve bir anlamda ‘*gösteri*’, bir çözüm yolu olmuştu.

Şimdi Çin de, fuarlar, olimpiyat oyunları ve benzeri etkiliklerle tamamen aynı şeyi yapıyor. Tabii ABD'de de aynı şeyler oluyordu. Ama insanların o evleri alabilmeleri, o kentsel yaşam tarzına para yetiştirebilmeleri gerekiyordu. Eğer bu sağlanamazsa sıkıntılar başlayacaktı.

1970'lerde ABD'de ve Avrupa'nın çoğu ülkesinde 'sosyal ücret' düzeyine yönelik toptan bir saldırıya girişilmişti. Bütün bu kentsel şirinlikler için ödenecek parayı insanlar nereden bulacaklardı? Çözüm olarak herkese kredi kartı verdiler ve insanları borçlandırdılar. ABD'de hane halkı itibarıyla kredi borçları 1980 ile 2005 yılı arasında üç katına çıktı. Borçlar konut kredilerinde yoğunlaşıyordu.

Konut Kredileri, Borçlar ve Kaçınılmaz Çöküş

Bir finansman kurumu projeyi gerçekleştirecek olan firmaya borç verecek, firma bir yerlerde bir dizi birbirinin aynı evler inşa edecek ve bundan sonra bu evlerin nasıl elden çıkarılacağı sorunu ortaya çıkacaktır. Finansman kurumu bu kez, evleri satın alabilmeleri için insanlara borç verecektir. 1990'larda bu döngüde sorunlar görülmeye başladı, İnsanlar satın alabilecekleri evleri zaten almışlardı. Sonuçta finansman kuruluşları insanlara giderek daha düşük faizlerle kredi vermeye başladı.

1990'larda, Clinton döneminde özellikle azınlıkları, zencileri, İspanyolca konuşan göçmenleri ve benzerlerini ‘*Amerikan Rüyası*’na dahil etme amacına yönelik girişimler başlatıldı. Oysa bu kesim genellikle güvencesiz ve sendikasıız işlerde çalışıyordu. Dolayısıyla daha 2003'te söz konusu konut piyasasında sıkıntılar ortaya çıkmaya başlamıştı. Fakat kimse bu durumu dikkate almıyordu, çünkü sıkıntı çekenler zaten zenciler, göçmenlerdi ve onların başına gelenler kimsenin umurunda değildi. Wall Street sakinleri aslında ne olacağını çok iyi biliyorlardı ama bu işlerden ciddi paralar kazanıyorlardı ve olup bitenlere kayıtsız kaldılar. Sonunda kaçınılmaz çöküş geldi ve olaylar birbirini tetikledi.

2010'a gelindiğinde ABD'de yeni konut inşaatı 1930'lardaki düzeye düşmüştü. ABD ekonomisi bu kez krizden evler inşa ederek ve içlerini doldurarak kurtulamazdı. ABD'de alıcı bekleyen boş evlerin sayısı yaklaşık 2 milyon dolayındaydı.

Buna bir çözüm bulunmalıydı. Elbette konuta ihtiyacı olan 2 milyon dolayında aile vardı ama onlar bu evlerin içine ancak birileri bir toplumsal hareket yaratır ve işgale başarlarsa girebilirlerdi.

Krizden Çıkış İçin Neoliberal Çözümler

ABD bir tıkanma noktasına gelmiştir ve bu durum sadece konutu değil kentsel yaşamı da etkiliyor, çünkü getirilen neoliberal çözümlerle finansman kurumları kurtarılıyor ama fatura halka ödettiriliyor. Kemer sıkma politikaları uygulanıyor. Sosyal hizmetlerde kesinti yapılıyor. Belediyelerin, eyaletlerin bütçelerinde, federal bütçede kesinti yapılıyor. Bu kesintiler kendini savunma olanağı olmayan kesimleri vuruyor.

Aynı zamanda bir de “*bu krizden çıkışın tek yolu zenginlere daha da fazla para aktarmaktır çünkü onlar yatırım yapıyorlar*” diyen Cumhuriyetçi Parti var. Aslında zenginler yatırım değil spekülasyon yapıyorlar. Üretici aktivitelere yatırım yapmıyorlar. Manhattan’daki konut piyasası hâlâ yükseliyor. Arazileri kontrolleri altında tutmak üzere spekülasyon yapıyorlar. Sadece ABD’de değil. Afrika’nın, Latin Amerika’nın bütün ülkelerinde spekülatif amaçlı arazi alım satımı hızla sürmektedir.

Şimdi dünya burjuvazisi, gerçek anlamda bir şeyler yapmaktansa rant peşinde bir yaşam sürmeye odaklanmıştır. Dolayısıyla eğer daha fazla para vererseniz sonuçta varlık değerleri yükselecektir. Arazi değerleri Latin Amerika’da tırmanışa geçmiştir. Niçin? Çünkü herkes araziye yatırım yapmaya çalışmaktadır. Spekülatif bir tırmanma söz konusudur.

New York’tan Örnekler

Bu gelişmelerin sonunda sosyal eşitsizlik büyük ölçüde artmaktadır. Bugün New Yorkluların %1’i yıllık ortalama olarak 3,7 milyon dolar kazanmaktadır. Nüfusunun %50’si ise yıllık 30.000 doların altında bir gelirle yaşamaya çalışmaktadır. Yani, en üstteki %1, nüfusun %50’sinin bir yılda kazanarak yaşamaya çalıştığı parayı 3 gün içinde kazanmakta ve herhangi bir yere yatırım da yapmamaktadır. Sadece oturduğu yerden elindeki sermayenin rantı ile geçinmektedir.

Bu düzeyde bir eşitsizlik ortamında Manhattan, zenginler için güvenli bir site (*gated community*) olmuştur. Londra da durum böyledir. Yılda 30.000 dolardan az kazanan hiç kimse esasen Manhattan’da yaşayamamaktadır. Onlar sürekli bir şekilde giderek ortalıktan çekiliyor, gözden kayboluyorlar.

Ve önünüzde belediye başkanının birbiri ardından yeni projelerin temelini attığı bir kent var. Bugün New York kentinde, 1960’lardan bugüne kadar yapılandan daha fazla proje uygulamaya konulmaktadır. Kendisi de bir milyarder olan ve yatırımcılarla dostane ilişkiler içinde bulunan Bloomberg yönetiminde yapılan yeni binalar, yukarı doğru üst üste konulan küpler şeklinde yükseliyor, zeminde küçük butikler, kahvehaneler ve kaldırım kafeleri var.

“Kent Hakkı” ve Bir Mücadele Alanı Olarak Kent

Anlattıklarımız kentleşmede kapitalizmin buyruklarına uyularak nasıl bir yol izlendiğini gösteriyor. Ve buradan ‘*kent hakkı*’na kimler sahip sorusuna geliyoruz. ‘*Kent hakkı*’ (*right to the city*) sloganı Lefebvre’in kullandığı ve tamamıyla kim ne anlam kazandırıyorsa ve kim bu hakkı hayata geçiriyorsa ona bağlı hoş bir söz. Şimdi bu işi gerçekleştirenler New York’un milyarder belediye

başkanı, yatırımcılar, Wall Street sakinleri ve uluslar ötesi kapitalistler.

Peki ya o yılda 30.000 doların altında bir gelirle yaşamaya çalışanlar? Bu insanlar ‘kent hakkı’ gibi bir şeye sahip değiller. İşte burada önümüze önemli bir soru çıkıyor: Bu insanların ‘kent hakkı’nı yaşama geçirebilmelerini sağlayacak bir sosyal hareket yaratılabilir mi? Kenti bir şekilde bir büyük mücadele alanı olarak kullanmaya başlamak mümkün mü?

Aslında kent tarihsel olarak bugüne kadar yaşanan belli başlı politik ajitasyonların merkezi olmamış mıdır? Elbette, örneğin bir Paris Komünü var. Bunların üzerinden zaman geçti denilebilir. Ama farklı zamanlarda ve mekânlarda da bu türden gelişmeler yaşandı. 1969’da Arjantin’in Cordoba kentinde yaşananlar var. 1969’ların kentsel devriminde ABD kentlerinde yaşanan bir dizi kentsel ayaklanmayı düşünün. Esasında kentlerin birer politik ajitasyon merkezi, doğal olarak politik açıdan umut bağlanacak yerler olduğunu göreceksiniz.

Başka Tür Bir Kentleşme İçin

Kapitalist bir kentleşme biçimini sonsuza kadar kabullenecek miyiz? İstanbul’da da gördüğüm türden bir kentleşmeyi, burada planlanmakta olduğunu duyduğum türden projeleri kabullenecek miyiz? Bu böyle sürüp gidecek mi? Yoksa ‘*kent hakkı*’nın farklı insanlar, farklı hareketler tarafından ve kentin nasıl olması gerektiğine, kazanılan değerlerin dağılımında adaletin nasıl sağlanabileceğine ilişkin farklı görüşlerle uygulanacağı başka türden bir kentleşme mi olacak?

Bu soruların bizi bugün gerekliliği duyulan politik amaçlardan birine yönelttiğini görüyoruz. Kentleşmenin bütün dinamikleri bugün esas itibarıyla büyük sermaye şirketlerinin egemen olduğu neoliberal kapitalizm tarafından belirlenmektedir ve bizim gerçekten başka türlü bir kentleşmeyi ortaya çıkarmak için çalışmaya başlamamız gerekiyor. Böyle bir kentleşmede, halk yararına projeler harekete geçirilebilmeli, halkın gücü seferber edilebilmeli ve bütün bir kent halkı istediğimiz türden bir kentleşme düşüncesi çevresinde örgütlenmeye başlayabilmelidir. ♦

DİPNOTLAR

1.) Bu yazının tamamı *Mimarlık Dergisi*’nin 367. sayısında yayınlanmıştır
2.) İngilizce’den Türkçe’ye çeviren Arif Şentek.

Türkiye’de Kentsel Dönüşüm Neden Farklı?

Prof. Dr. İlhan **Tekeli**

Bu yazı, Prof. Dr. İlhan Tekeli’nin 01.05.2012 günü Ankara’da, Mimarlar Derneği 1927’de yaptığı konuşmadan özetlenerek derlenmiştir. Ara başlıklar tarafımızdan konulmuştur.)

Kentsel dönüşüm siyasetçilerimizin dilinden düşmüyor. Çok olumluymuş gibi satılıyor ama dönüşüme konu olan insanlar çok kötü muamelelerle karşı karşıya kalıyorlar.

Hem demokrasiyle bağdaşmayan, hem de büyük kitlelerden oy alabilen bir siyaset yapma biçimi var. Bunu iyice analiz ederek karşı söylemin nasıl oluşturulabileceği üstünde düşünmek gerekiyor.

Kentsel dönüşüm karşısında nasıl bir tavır takınabiliriz? Teorik bilgilerimiz ve pratikte yapılan araştırmalar bize bu konuda ne kadar yol gösterebilir? Bunun üstünde konuşmaya çalışacağım.

Bizim rahatsız olduğumuz, toplumun dönüşmesi değil. Planlamadan gelen; çevreye, tarihe, bir mekânın ‘yer’ olma niteliklerine duyarlı kişiler olarak olup bitenden rahatsız oluyoruz. Bu rahatsızlığı dile getirmenin ötesinde, tepkimizi bir teorik çerçeveye nasıl oturtabiliriz? Böyle bir şeyi deneyeceğim. Konuşmamın ne bakımdan yetersiz kaldığını, yeni araştırmalara hangi noktadan açık olacağını da göstermeye çalışacağım.

1860’lardan Bugüne Kentsel Dönüşüm

Türkiye kentsel dönüşümün çok önemli bir noktasında bulunuyor. Türkiye bu tür bir dönüşümü 1860’larda yaşadı. Sanayi toplumunun ticari yapılanmasındaki ilişkiler, onun altyapısı, kenti merkezden başlayarak dönüştürdü. Şimdi de, sanayi toplumundan bilgi toplumuna bir dönüşüm yaşıyoruz ve bunun nereye gideceği hakkında gelişmiş bir teorimiz yok.

Dönüşümü Ankara, İzmir ve İstanbul’da farklı şekilde yaşıyoruz.. Ankara için yeterli çalışma yok. Bazı çalışmalar, Avrupa kentlerinde “*büzülme*” denen olayın, İzmir’de başka bir bağlamda ortaya çıktığını gösteriyor. Ben, İstanbul’da yaşanan kentsel dönüşmeyi dikkate alacağım.

Bugün “*kentsel dönüşüm*” sözü iki farklı düzeyde kullanılıyor. Birincisi, sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçen bir toplumda kentin dönüşmesi ve bu bir bilimsel inceleme konusu. Ama siyasetçilerimiz konuştukları başka bir kentsel dönüşüm. Oldukça büyük bir kentsel parçanın radikal olarak yeniden yapılanması, yıkılıp yapılması, önemli değişiklikler geçirmesi. Burada bir siyasi irade yahut güçlü bir başka özel irade ile dönüşüm söz konusu.

Bu birbirinden tamamen farklı iki bağlamdaki dönüşümün altında aslında gizil bir bağlantı var. Bu tek tek dönüşüm projelerinin birleşerek o büyük dönüşümü yaratacağını varsayıyoruz. Buna “*evet*” diyebilir miyiz? Bu sorunun cevabı olmadan, dönüşümü bir tartışma zeminine oturtamayız. Bu zemini kurabilir miyiz? Şüphem var.

Dünyada Dönüşüm ve Kentlerdeki Değişimler

Dünya ve dünyadaki kentler nasıl bir dönüşüm yaşıyor? Bizim yaşadığımız dönüşüm dünyadaki kentlerden hangi bakımdan fark ediyor?

Dünyanın dönüştüğünden kimsenin şüphesi yok. Özetlersek, bunun dört boyutu olduğu üstünde bilimsel alanda bir oydaşma var:

- Sanayi toplumundan bilgi toplumuna,
- Fordist üretim biçiminden esnek üretim biçimine,
- Ulus devletler dünyasından küreselleşmiş bir dünyaya,
- Modernist zihniyetler dünyasından postmodernist zihniyetler dünyasına geçiyoruz.

Çok tartışılabilir, ama takriben bu dört boyuttaki dönüşme ile yerleşme, mekân boyutundaki dönüşmeler birbirini destekleyerek, etkileyerek, bir bütün olarak gerçekleşiyor.

• Birinci dönüşüm; **yerleşmeler sistemi değişiyor**. Ülke artık sınırları kapalı bir kap gibi görünmüyor ve biz artık mekânları, alansaldan çok, ağ ilişkileri içinde temsil etmeye başlıyoruz. İletişim ve ulaşım teknolojileri, zaman ve mekân algılamasındaki menzili bir taraftan büyütüyor, bir taraftan zaman ve mekân sıkışmasını yaratıyor. Yerellikler doğrudan küresele eklemeleniyor. Ulusal ekonomiler artık kentlerin ekonomileriyle yarışıyor. Büyük kentler de, görelî olarak önemlerini arttırıyor.

Temeldeki mesele bu kentlerin denetim güçlerini artırması ve denetim alanındaki örgütlenmeyi denetlemeye çalışması. Kentler ayrıca, yeni üretim biçiminin gerektirdiği özel hizmetlerin kümелendiği ve buna ilişkin karmaşık hizmetlerin üretildiği bir yer, finansman ve yeniliklerin temel pazar noktası oluyor.

Bu kentlerin, yenilikçilik kapasitesi yüksek küçük ve orta boy firmalara küresel etkinlik sağlama olanağını açması,

kentlerin yarışabilirliğini yükseltme bakımından kritik bir öneme sahip oluyor.

Dünya Kentlerinde Diğer Değişimler

- İkinci olarak, **kentin formu değişiyor**. Kent, genellikle tek merkezin hâkimiyetindeki sanayi toplumu metropolünden bugünkü *“çok merkezli kentsel bölge”* denilen bir yerleşme biçimine gelişmeye başlıyor. Avrupa ve Amerika gibi nüfusun küçüldüğü bazı yerlerde ise bu, özel bir kentsel büzülme biçimi olarak ortaya çıkıyor. (*İzmir’de kentsel büzülme olduğu söyleniyor, acaba bu Batı’daki büzülmeyle aynı anlamda mı? Yoksa farklı mı? Bu bir tartışma konusu olabilir.*)

- Üçüncü olarak **toplumsal tabakalaşmada bir dönüşüm yaşanıyor**, mavi yakalıların yerine beyaz yakalılar hâkim oluyor. Yeni bir orta sınıf ve bu yeni orta sınıfın içinden de bir yenilikçi sınıfın gerekliliği ortaya çıkıyor. Bu, yaşam biçimini, yeni tüketim kalıplarını, yeni tüketim mekânlarını, alışveriş merkezlerini vs. belirleyen bir gelişme.

- Dördüncü dönüşüm de, **zihniyetler dünyasında anlayışlar yeni bir biçim kazanıyor**. İletişimsel rasyonalite, yönetim kavramı, etkileşen ve demokratik bir yönetim gelişiyor. Toplum tepeden verilen kararlarla yönetilemiyor.

Türkiye örneğinin evrensel örneklerle paralellliğini kurmak için birkaç cümle söyleyeceğim: Bu ülkelerde de sanayisizleşme dolayısıyla nitelik değiştiren ‘Merkezi İş Alanları’nın çevrelerinde ‘soylulaşma’ (*gentrification*) süreçleri başlıyor. Kapalı komüniteler (*gated community*), yeni lüks konut alanları gelişiyor. Bu büyüme kalıbı, eşitsizliklerin azalmasına değil, artmasına katkıda bulunuyor. Bu kentlerde mutlak fakirlik düzeyleri, yüzde 25’ler düzeyinde dolaşiyor.

Türkiye’nin özelliğini ortaya koymak için, gelişmiş hukuk devleti olan demokrasilerdeki farkı görelim: Bir kere *“müzakereci planlama”* denilen şeffaf bir planlama biçimi gelişiyor. Bu planlamada meslek alanlarının bir deontolojik ahlakı var, bunu ‘sonuç ahlakı’ belirlemiyor. Bu planlamada *“bu sonucu almak için her şey ahlakidir”* diyen bir meşruiyet çerçevesi yok. Süreçler topluma karşı emrivaki yapılmadan müzakere içinde gerçekleşiyor ve stratejik planlama çok aktörlü ortaklıklar içinde gelişiyor. Gayrimenkul alanındaki girişimlerin, uygulamaların deontolojik ahlak içinde ele alınması gibi bir süreç var.

Bizdeki Farklılıklar Ne?

Acaba bizdeki farklılık bizde nereden doğuyor? Türkiye’de olup bitenin beş nedenden dolayı farklı olduğunu düşünüyorum.

- Bir sanayi dönemi metropolünden bilgi toplumu kentsel bölgesine geçiş yerine, İstanbul’da bir azman sanayi kentinden bilgi toplumunun çok merkezli kent bölgesine geçiyoruz. Bu farklı bir dönüşüm, bunun sonuçlarını tartışmaya çalışacağız.

- Hiç kimse Türkiye’deki dönüşümü tartışırken dünyadaki kentsel dönüşümle bizimkinin nasıl uyum yaptığını tartışmıyor. Bizde tartışılan: *“Depreme dayanıklılık, gecekondu alanlarının tasfiyesi”*. Problemi başka bir yerde tanımlıyoruz. Bunlar, doğal gelişmeyle ortaya çıkan dönüşümler değil, bizim tarihi olarak yaptığımız eksikliklerin dönüşüm ihtiyaçları. Bu iki dönüşüm ihtiyacı tamamen farklı ve bunların halk üstünde yarattığı baskı mekanizmaları farklı.

- Biz bu dönüşümü, yarattığımız inanılmaz derecede güçlü aktörler eliyle gerçekleştiriyoruz. Bunlardan biri büyükkent belediyeleri ve TOKİ, diğeri ise *‘gayrimenkul yatırım ortaklıkları’* halinde özel kesim. Rant amaçlı dönüşümde aktörlerin güçlü olması demek, müzakere etmemeleri demektir. Müzakere edilmeyen bir yerde emrivaki olur. Emrivaki hukuk devleti içinde meşru değildir.

- “Siyasi kültür”*farklı. Bugün iktidarda olan grup siyasi yetkisini toplumun bütün alanlarında tek söz sahibi olarak ve tartışmasız biçimde kullanmak istiyor. Böyle bir iktidar anlayışı içinde ve güçlü aktörler eliyle yürütülen bir şey var.

- Bir de temelde muhafazakâr değerlerle yoğrulmuş Anadolu burjuva ideolojisinin kapitalist gelişmeye engel olmayacak bir şekilde yeniden yorumlanmasının ortaya çıkarttığı özellikler söz konusu.

İktidar, Müteahhitler ve Kent Toprağı

Yukarıdaki beş faktörden ilk ikisi, Türkiye’de kentlerdeki dönüşüm kapsamının Batıya göre çok yüksek olduğunu ortaya koyuyor. Ama esas farklılık üçüncü ve dördüncü faktörlere bağlı, dönüşümün güçlü aktörler eliyle ve müzakere tanımaz bir iktidar anlayışı içinde uygulanmasının ortaya çıkarttığı durum.

Beşinci ise, Anadolu burjuvazisinin yeni kazandığı muhafazakârlık yorumları içinde, modern kesimin burjuvazisinden daha terbiye edilememiş bir yıkıcılıkla bu dünyada yer alıyor olması

Bu kuvvetli aktörlerin nasıl ortaya çıktığı üstüne birkaç şey söylemek gerekebilir: Türkiye’de çok güçlü bir müteahhitlik sektörü var. 2010 yılında bu sektörün ulaştığı kapasite 800.000 ruhsat! Çok yüksek bir kapasite var. Bugün onlara sorduğunuzda: *“Artık müteahhit değiliz, gayrimenkul veya konut girişimcisiyiz”* diyeceklerdir. Bu şirketlerde çalışan

mimar ve mühendis sayısı, çok azdır. İnşaat taşeronlara ihale edilmektedir. Bir başka kompleks sistemle karşı karşıyayız.

Böyle bir sistemde kentin gelişmesi için en kıt faktör büyük toprak parçalarıdır. Bizim yaptığımız planlama, büyük parça toprak varsa bile onu küçük parçalara ayırıp işe yaramaz hale getiriyor. Temel problem, İstanbul’un dönüşümünde bu büyük toprağı bulabilmektir.

Büyükşehir belediyelerine ve tapuya verilen yetkiler, aslında bu kıt faktörün çözümüyle ilgili. 1860’daki Osmanlı dönüşümünde TOKİ yoktu. Yangın vardı. Şehir büyük parçalar halinde yanınca yeni koşullara göre planlanıyordu. Şimdi, TOKİ gibi şeyler ortaya çıkıyor.

Belediyelere olağanüstü yetkiler, belirli alanları dönüşüm alanı olarak ilan etme yetkisi veriliyor. Aslında bir büyük kentte sanıyorum 20 küsur merkezi hükümet kurumu, yerel yönetime sormadan karar verebiliyor. Böyle bir yerde planlamadan ve yerel demokrasiden söz edilemez.

TOKİ Ahlakı ve İslamlaştırılmış Gösterişçi Tüketim

TOKİ için 14 yasal düzenleme yapılmış 2002-2008 arasında ve verilen yetkiler Sayıştay’a, DPT’ye, yerel yönetimlere tabi değil. Her şeyi yapıyor. Acaba Anayasamızda buna cevaz var mı? Bu soruyu kimse sormuyor, Mülkiyet hakkının olduğu bir yerde TOKİ’nin yetkileri ne kadar geçerlidir?

“Batıda sonuç ahlakı değil, deontolojik ahlak vardır” demiştim. TOKİ’deki ahlak, sonuç ahlakına bağlı: *“Yapmak istiyorum, bu engel, onu kaldır.”* Böyle bir demokrasi, hukuk devleti olamaz. *“Gecikmeyecek”* diye düşünmeye başladığınız zaman, *“müzakere etmem, her dediğim doğrudur”* demeyi kabul etmiş oluyorsunuz; o demokrasiye sığmaz. *“Güçlü aktör”* belasının ne olduğunu, sanıyorum aktarmaya çalıştım.

Arzı sağlayanların gücünün nasıl oluştuğunu ve Türkiye’de nasıl bir arz kapasitesinin yaratıldığını gösterdim. Bu arz kapasitesinin karşısında talep nasıl yaratılıyor?

İlginçtir, eski nesil muhafazakârlar mesela Nurettin Topçu, Ekrem Hakkı Ayverdi, Turgut Cansever, hatta şimdilerde Mehmet Şevki Eygi, gösterişli yapılara karşıdırılar. Şimdiki muhafazakârlar gösterişçi tüketimin İslamlaştırılmış biçimlerini başarı sembolü olarak kullanıyorlar. Tüketimi azdıran bir damarla karşı karşıyayız. Bu kesim, sınıfsal konumuyla birlikte yer değiştiriyor, kente yatırım yapıyor, bu alandaki gösterişçi tüketimi kendi denetimlerinde tutacak şekilde İslamlaştırıyor. İslam modası, tesettürü, oteli, partili yeri ve bir anlamda lüks konut, kapitalist bir ürün olduğu kadar İslami bir ürün niteliği kazanarak üretiliyor.

Peki, bu olup biteni topluma nasıl satıyorlar? Söylemin niteliği ne? Bunu analiz etmemiz gerekiyor ki olup biteni doğru dürüst anlayalım.

“Felaket Kapitalizmi” ve Olmayan Bir Güzellik Vaadi

Yaşanan dönüşümü Türkiye’nin gelişme söylemi içine oturtuyorlar, *“İstanbul küresel kent olacak, dünyada Türkiye’nin yarışma gücü bununla artacak”* diyorlar. Bunlar olumlu hava yaratan şeyler.

Söylemin ikinci ayağı ise, kentte yaşayanları depremle ikna ederek bir pazar oluşturma. Bu Batı literatüründe *“felaket kapitalizmi”* diye adlandırılıyor. Buna doğrudan karşı çıkmak mümkün değil, *“Deprem olacak insanlar ölmesin!”* Ama kimler ne kadar rant alıyor? Maliyeti kim karşılıyor?

Söylemin üçüncü ayağını ise gecekondu alanlarının tasfiyesi oluşturuyor. Türkiye’de genellikle yönetici elitler gecekonduya hep karşı olmuşlardır, AKP de burada çok önde gidiyor. Tarihin o kesimini kazıyacaklar. Dikkat ederseniz bunlar, kentte yaşayanların değil, kente dıştan bakanların söylemleridir.

Çok ilginç bir şekilde bir estetik vadine dayanarak bu iş yapılıyor. Deniliyor ki: *“Bunları yıkacağız, yerine güzel konutlar yapacağız”* Bu olmayan bir güzelin vaadidir, daha yapılmamıştır. Yapılanı beğenecek misin? Belli değil. Bir anlamda geçmişin yıkılması, geleceğin güzeli üstünden savunulurken, daha yapılacak olan yapılmadan *“güzel”*, var olan ve yaşamda bir kültürel anlamı olan *da “çirkin”* olarak ilan edilmektedir.

Kentsel dönüşüm projelerine baktığınız zaman, burada gecekondulunun adı yoktur. Gecekondululara söylenen, genellikle şöyle bir şeydir: *“Kira öder gibi ödeyeceksiniz, bu sorununuz çözülecek”* Öyle çözülüyor mu? Biraz sonra göreceğiz antropolojik çalışmalardan.

Aslında estetiğin kullanılması sadece bir gelecek vaadi üstünden değil, güç kullanımının estetize edilmesi üstünden de kullanılmaktadır. Güçlü aktörler, güç kullanımını estetize etmektedirler. Gayrimenkul yatırım ortaklıklarının ikonu haline gelen Ali Ağaoğlu’nun toplumda nasıl ortaya çıktığına bakın: Bir güç sergilemesi, bir müktedir, lüks otomobilleriyle bir güç.

Güç Sergileme ve Direnenler

Güç sergiliyorlar. İstanbul’a bir plan yapıldı, 400-500 kişi çalıştı ve Türkiye’de bir plana şimdiye kadar yatırılmış en büyük para yatırıldı. İktidar bu planı uygulamanın getireceği başarıyı değil, planın başbakan tarafından açıkça ihlalini tercih etti, Üçüncü köprüyü ilan ettiler, tüneller yaptılar. Plancılarla daha önce bunları müzakere

etmediler, çünkü esas mesele güç sergilemek. Bu postmodern siyasetin taktiklerinden biridir.

20 yıl kadar önce, postmodernizmi öğrenirken bir konferans vermiştim, Hürriyet’in Gösteri dergisinde yayınlanacaktı. *“Hocam, bize görsel malzeme verin”* dediler. *“İsmet Paşa’nın başbakanken kullandığı otomobil ile Turgut Özal’ın kullandığı otomobili basın”* dedim. Biri siyaseti ahlak üzerinden yapıyor, öteki gösteriş üzerinden.

Karşı söylemler nasıl oluyor? Aslında, karşı söylemin ortaya çıkmasındaki zayıflık, Türkiye’de estetiğin karşısında *“yer”* olmanın kabul görmemesi yahut kullanılabilir bir şey olmamasıyla yakından ilgili. *“Yer”* olmak, kültürel olarak yaşadığınız ortama bir anlam yüklemenizle ilgili ve bu zaman içinde oluşan bir değer. Siz onu yıkıp yerine bir şey yaptığınız zaman, o anlam alanını tahrip ediyorsunuz.

Eğer Türkiye’de meslek camiasının elinde *“yer”* kavramına hâkimiyet olsaydı, bu *“estetik”* satışının karşısında gayet kuvvetli ve işgal edilemez bir pozisyon yaratmış olurdunuz.

İzmir’de danışmanlığını yaptığım bir proje var, oradaki temel ilkelerden biri yaşam kalitesini anlam alanını tahrip etmeden geliştirmek. Bu tabii bütün bu kentsel dönüşüm projelerinin altındaki mantığı çokertebilecek güçlü bir pozisyonudur, ama bu pozisyon kullanılmıyor.

Direnen iki grup var: Biri STK’lar, meslek odaları gibi kuruluşlar. Bunlar genellikle; *“bu konulardaki kararların verilmesi, neden şeffaf değil? Bunun arkasındaki rant güdülerini nelerdir? Tarih nasıl tahrip ediliyor?”* diyorlar. Bir meslek camiasının söylemi içinde karşı duruyorlar. Esas önemli olan ikinci grup, kentsel dönüşüme konu olan mahallelerde yaşayanlar, gecekondulular. Mesela Sulukule, Başibüyük, Bezirgânbaşı, Ayazma, 1 Mayıs, Gazi Mahallelerinde yaşayanlar.

Temelde gecekondulunun çok bilinçli bir şekilde ezilmesi var. Özal döneminin gecekonduya bakışı ile bu dönemin gecekonduya bakışı arasında temel bir fark var. Özal döneminde çıkan 2981 sayılı yasanın mantığı şöyleydi: *“Sen normal imarlı konutta yaşıyorsun ve değer artışından pay alıyorsun. Gecekonduda yaşayan da 30 yıldır kentte, o da alsın payını.”* Bugün bunun tamamen tersi bir mantık var. Gecekondulunun elinden toprağı alınacak ve ‘büyük arsa’ olarak müteahhitlere verilecek. Birikim Dergisinin, *“İnşaat Ya Resulullah”* diye bir sayısı çıktı. Dergide bir inşaatçıya *“sizin gelecekteki inşaatınız nerede?”* diyorlar. O yanıt olarak bir gecekondu mahallesinin adını veriyor. Oraya potansiyel bir ‘büyük arsa’ olarak bakıyor.

Kentsel Dönüşümün Bedelini Gecekondulu Ödüyor

Gecekondu mahallesinde yapılanlar ve esas eziyeti yaratan faktörlerden biri, sorunu kavrayamamayla ilgili. Zannediyorlar ki bir adamın konutunu yıkıp ona konut versem, bu iş çözülür. Bir konut kentte bir ‘yer’dedir, kişinin bütün sosyal ilişkileri ve ekonomik ilişkileri o ‘yer’de kurulmuştur. Siz ancak o ‘yer’de bana konut verirsiniz ihtiyacımı karşılırsınız. Sulukule’den alıp cehennemin dibi bir yere veriyorlar. Ayfer Bartu’nun yaptığı çalışmada görünüyor ki yüzde 60’ı işini kaybediyor; yeni konutuna işsiz olarak gidiyor.

Yeni konuta gittiği zaman orada eziyet çok. Birincisi diyorsun ki: *“Senin, farz edelim 400 metrekaare arsan varsa sana bir konut veririm, 200 metrekaareyse, yarısını borçlanırsın”* ve konut verilenlerin çoğu oraya borçlanmış olarak gidiyorlar. Bunlar işini kaybetmiş zaten, neyin taksitini ödeyecek? Ve sözleşmeye göre, 3 ay taksit ödemezse elinden gidiyor konut.

Gecekondusu olan, kendini güvende hisseden bir adam, 5-6 ay sonra kendini sokakta ve işsiz olarak buluyor; kentsel dönüşüm bu. Gittiği yerde eziyetler çeşitli, işletme bizim apartmandaki gibi kendi seçtiğimiz yöneticiye değil, bir şirkete veriliyor. Şirket, yüksek bir aidat saptıyor ve orada yaşayanların hiçbirinin talebine duyarlı değil. Apartmanın kapısına bir yönetmelik asılıyor: *“Nasıl yaşayacaksın?”* Bahçede oturamazsın; *“Herkes evine.”* Kentsel dönüşüm bu.

Bugün yaşanan kentsel dönüşümün kaybedenleri ve kazananları var. Kaybedenler, geçmişte toplumda kendilerini güvende bulan insanlar ve artık güvende hissetmiyorlar kendilerini.

İstanbul Nasıl Dönüşüyor?

Bu sanayisizleşme süreci üstüne biraz konuşmamız gerekiyor. Batıda sanayisizleşme süreci var, ama oradaki sanayi kalkıp başka yere, mesela Çin’e gidiyor. Bizde sanayinin bir yere gittiği yok, fakat İstanbul’un merkezinde bir boşalma var. Ama kentin toplam sanayi nüfusunda bir azalma olmuyor. Bu Batının sanayisizleşmesinden farklı bir süreç, gene de bir noktada benziyor, kent merkezi boşalıyor.

İstanbul’daki sanayisizleşme, tümüyle ülke dışına gitme anlamında bir sanayisizleşme olmadığı için, hizmetle bütünleşmesi çok daha güçlü olarak kentin içinde duruyor. O zaman bu dönüşümü ‘Merkezi İş Alanı’nın (MİA) dönüşümünden başlayarak analiz etmemiz gerekiyor.

MİA, İstanbul’da bir kayma süreci yaşıyor. Bu kayma süreci nereden başladı? Çağaloğlu, Eminönü, Galata, Bankalar

Caddesi’nden başladı, ondan sonra tabii Beyoğlu, sonraki dönemde Şişli’ye kadar olan kesim, sonra Maslak filan, böyle bir kayma içinde merkez yeniden yapılıyor.

Yeniden yapılanma sırasında süreç, bu merkezin etrafında toparlanmış şeyleri kent dışına atıyor. Planlamaya ilk bulaştığımda Tuğrul Akçura, Doğu Marmara planını yapıyordu ve Eminönü’nde trafiği yaşatmak için ilk desantralizasyonlar başlamıştı. Ama sözünü ettiğim kentin büyük parçalarla büyümesi, organize sanayi bölgeleri, serbest bölgeler, nakliye bölgeleri gibi bir sürü bölgenin oluşması, büyük parçalar halinde yapılıyor. Bu, merkezi boşaltıyor ve bu süreç İstanbul’da güçlü aktörler eliyle yapıldığı ve çok hızlı olduğu için, bence aşırı hızla çevreye yayıldı. Bu süreç bir anlamda sanayi kenti içinde de geçerli bir süreçti.

Sanayi kenti sonrasına geçince birçok merkez oluyor. Mesela bir bakıyorsun ikinci köprü’nün Anadolu ayağında Kavacık çıkıyor. Tabii o *gated community*’ler, AVM’lerle filan, kentin içinde çok odaklı bir dönüşüm oluyor. Bir anlamda MİA sürekli olarak çevresini boşaltıyor ve dış çevrede yeni odaklar oluşuyor.

İstanbul’da İki Önemli Endüstri ve Soylulaştırma

Şöyle bir tehlike var; bu boşaltılan alanlar, sefalet alanları haline gelebilirdi. İstanbul’da bu gerçekleşmiyor. İstanbul iki önemli endüstrisiyle buna cevap veriyor: Kültür endüstrisi ve turizm.

Turizmin gelmesiyle beraber, bu boşalan yerler dönüşüm projeleri halinde değil, daha çok *“soylulaştırma”* (*gentrification*) halinde yeniden yapılıyor. Bunun türleri var. Diyelim ki Beyoğlu canlanınca Cihangir yeni bir şekilde, daha çok konut ve kendine özgü hizmetler biçimiyle farklılaşıyor. Ama Sultanahmet butik otellerle *‘soylulaştırılıyor’*. Haliç aksına üniversiteler, kongre merkezleri vesaire geliyor. MİA hem yer değiştiriyor hem çevresini boşaltırken o çevre yeniden doluyor, yeniden yapılıyor, böyle bir süreç.

Çok merkezli ve 15 milyona varan bir nüfusun yayıldığı bir alanla karşı karşıyayız. Bu alanda da yeni inşaat sermayesi ve gösterişli tüketim eğilimleri ortaya çıkıyor. Sözünü ettiğimiz bu *‘gated community’*leri yapıyorlar. İlginçtir, bunlardan biri yapıldığı zaman; etrafında *‘gated community’*ler kümelenmesi başlıyor. Eski merkezin içinde bir nitelik değişmesi oluyor ve bu, çok merkezli oluşumun dinamiğini taşıyor. Buralarda yaşayanlar kent içinde hareket etmiyorlar; oraya kapalılar. İşin ilginç tarafı birbirleriyle de konuşmuyorlar, bir *‘komünite’* oluşturmuyorlar. Kent mekânında kendilerini hapsediyorlar. Orada adeta *“ben gösterişli tüketim yaptım”* diye kendini sergileyen bir durum var.

Bu *‘gated’* (*güvenlikli*) olma konusunda, suç oranlarına baktığınızda İstanbul’da nesnel olarak tehlike çok az. Mesela Sao Paulo’da oran 7 kat daha fazla. Ama *“sen emniyette misin?”* diye sorulduğunda yapılan sübjektif değerlendirmelerde oradakiler kendilerini bizden iki misli daha güvende sayıyorlar. *“Güvenlik pazarlaması”* diye bir olay var, müthiş bir pazar bu. Kameralar, kompüterler, bir sürü özel güvenlikçi. Özel güvenlikçi sayısının artmasının topluma ne yararı olduğunu çok merak ediyorum. Bu adamlar ne üretiyor? Bunların sayısı Türkiye’deki toplam polis sayısından fazla ve artıyor. *“Izbandut”* gibi adamlar ortada dolaşıyor.

“Sana Yaşam Biçimi Satıyorum”

İstanbul’da büyük gayrimenkul sermayeleri ve onların açtığı büyük parçalar var. Bunların reklamlarının analizi bile çok ilginç. Bir ilanda diyor ki: *“Ben sana yaşam biçimi satıyorum.”* O kadar da banal şeyler satıyorlar ki: Boğaz satıyorlar filan, hayalleri müthiş sınırlı. Daha önemlisi binalar satılıyor, ama içi boş kalıyor. O zaman, satılan konut mu, yoksa spekülatif değer artışından pay almayı sağlayacak bir ‘varlık’ mı? Bu, kapağında *“İnşaat Ya Resulullah”* yazan dergide bir terim var: *“Meskûn olmadan meskût olan konutlar”* diyor. Kullanılmadan devreden çıkıyor, çünkü o bir spekülatif ‘varlık’, konut değil.

Biz 1960’larda konut hesabını şöyle yapardık genellikle: Türkiye’nin nüfusu şu kadar artacak, şu kadar da yatırımı var. Bu yatırımın şu kadarı sanayiye gidecek, biz konuta bu kadar yatırım yaparız. Onu da bölersin, sonunda 63 m² çıkar. Konut böyle bir kıt yatırım alanıydı. Şimdi konut böyle bir şey değil, aşırı üretiliyor ve üretim mantığı bir yatırım mantığı değil tüketim mantığı. Nasıl krizden çıkmak için tüketime azdırılması gerekiyorsa, kapitalizmin krize düşmemesi için konut yapımının da, içinde oturulsun oturulmasın azdırılması gerekiyor.

Bu, konut sektörüne ilişkin ekonomik analizin nasıl olması gerektiğini kuşkulu hale getiriyor. 1960’da nasıl bir analiz yapılacağını bilirken, şimdi bilemiyorum. Konut yatırım mı, dayanıklı tüketim malı mı? Şimdi, dayanıklı tüketim malı mantığı geçerli. İlanlarda diyor ki: *“Eşyalarınızı atın, biz size yeni eşya verelim.”*

Bakin, bu çok ilginç bir olay; daha önce sözünü ettiğim “yer” kavramıyla ilgili. Aristokrat, asil, güngörmüş bir ailenin evindeki eşyanın tamamının atılıp değiştirilmesi düşünülebilir mi? Orada evin eşyası parça parça, tarihleri olarak inşa edilen bir şeydir. Ev bir “yer”dir. Kapitalizm nasıl estetik vaadini kullanarak kenti yıkıyorsa, evin içinin de tarihini ve anlamlılığını tahrip ediyor.

Adaleti Nasıl Kuracağız?

Peki, bunun karşısında nasıl bir pozisyon alacağız? Şöyle bir şey sorulabilir: Biz tartışmayı gecekondulunun kaybı üstünden yürüttük, bir de öbür taraf, lüks konutların yapıldığı ve satıldığı bir büyük alan var. Bu alan için *“adalet”* kavramını nasıl kuracağız? Ne yapılırsa adil olur? Beş ilke söyleyeceğim:

- Kentte yaşayan birinin oturduğu konutun bulunduğu yerin, onun toplumsal ve ekonomik ilişkilerini de belirlemekte olduğu kabul edilmelidir. Kişiler kendi iradelerinin dışında mahallelerini terk etmemelidirler. Bir kentsel dönüşüm projesi, insanları metazori bir yerden bir yere götürmemelidir.
- Kentsel dönüşüm talebinin nereden geldiğine ve hangi meşru nedenlere dayandırıldığına açıklık kazandırılmalıdır. O mahallelerde yaşayanların bir talebi yoksa zorla dönüşüm uygulamalarına girilmemelidir. Sana ne oluyor kardeşim, adam orada oturuyor? Batıyor adam ona, niye batıyor? Onun modernist meşruiyet hayallerine uymuyor. Sen kimsin?
- Yapılacak dönüşümün o mahallelinin yaşam kalitesini iyileştireceği konusunda mahalleli ile uzlaşma sağlanmalı, planlama katılımcı süreçlerle gerçekleştirilmelidir.
- Önerilen dönüşüm modellerinde mahalle halkının olanakları dikkate alınarak projenin yapılabilirliği (*affordability*) sağlanmalıdır. Bunu dikkate almayan her dönüşüm projesi halka eziyettir, yapılmamalıdır.
- Merkezi ya da yerel yönetimler, bir yerde yaşayanlara emrivakilerle dönüşüm projesi uygulamaya kalkarsa, orada yaşayanların karşı örgütlenme ve muhalefeti ifade edebilme kanallarını açık tutma durumundadır. Yoksa o rejim *“demokrasi”* diye adlandırılmaz.

Dubaileşen İstanbul ve Yapılacaklar

Gene o Birikim dergisinden aldığım bir rakamı vereceğim. Biliyorsunuz İstanbul’da *“Safir”* denilen gökdelenin yapıldığı arsanın inşaat emsali 2,5, arsa 12.000 m², dolayısıyla inşaat hakkı 30.000 m² iken inşa edilen binada inşaat alanı 165 bin metrekaredir, yani 135.000 m² fazla inşaat yapılmış, girişimciye bir milyar Euro ek kazanç sağlanmıştır.

Bu olaylar karşısında bir ahlaki pozisyon nedir? Buna kolayca verilecek cevabım yok. Tabii önce müzakere süreçleri şeffaf olmalıdır. Kim, hangi gerekçeyle veriyor bu kararları? Siz İsviçre’de böyle bir karar veremezsiniz. Bu alanda nasıl bir etik ilke konulabilir? Bunu konuşmamız gerekir.

Geçenlerde gazetede bir ilan vardı: Londra’daki “River Light” Projesi Londra’dan önce İstanbul’da pazarlandı. Fiyatların 395.000 Sterlinden başladığı ve Türkiye’den çok talep olduğu söyleniyor.

İstanbul için kullanılan bir terim var: *“Dubai’leşiyor.”* Dubai’leşen bir emlak piyasası var ve başbakanın kanal projelerinin filan altında öyle şeyler olduğu söyleniyor. Siz bir dünya kenti yaratıyorsanız, emlak piyasası da dünya piyasası olacak. Dubai’deki piyasa bize benzeyebilir, ama Londra’daki piyasanın ahlakı ne? Bunları bilmemiz gerekiyor doğru dürüst bir şey söyleyebilmemiz için.

Son olarak temel bir soru soracağım. Ne yaptım ben şimdiye kadar bu tartışmada? Aslında kolaycılığa saptım. Adalet üstünden idare etmeye çalıştım olup bitenin eleştirisini. Bu yapılabilecek eleştirinin en basit biçimidir. Bundan farklı bir şeyler de söyleyebilirdim, *“Çevreyi bozuyorlar”* diye eleştirebilirdim, *“Tarihi tahrip ediyorlar”* diye eleştirdim, ama bütün bu eleştiri, sonuçların olumsuzluğu üzerinden bir eleştiridir; bu kolay eleştiridir. Esas söylemem gereken: *“Peki, seni İstanbul’un planlamasından sorumlu yapsalar, İstanbul’u hangi konsept çerçevede planlayabilirsin?”* sorusunun yanıtı.

Bunu kimse tartışmıyor. Kolay değil tabi, kolay olsa tartışılabilir. Ama bunun cevabını bilmiyorsak eleştirmemiz de kolay değil. Parça parça birçok şey yapılıyor. Deli danalar gibi, o güçlü aktörler bu alana girip burayı hallaç pamuğu gibi atıyorlar. Ortaya bir şey çıkacak. Bu ortaya çıkan şeyin adil olup olmadığı, tabii bir eleştiri konusudur. Ama ortaya çıkacak şeyi nasıl eleştireceğim? Bunun cevabı benim kafamda şimdilik yok. Yakın gelecekte olur mu? Onu da bilmiyorum.

Şöyle bir konu var özellikle plancılar için; İstanbul çok önemli bir laboratuvar, orada bir şeyler olup bitiyor. Herkes bu konuda bir şeyler yazıyor, ama şöyle ele gelir bir şey ortada yok. İstanbul üzerine daha sağlam konuşabilme yollarını geliştirmemiz gerekir. ♦

Dünya Belediye Başkanları Vakfı’na Mektup

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi

Merkezi İngiltere'nin Başkenti Londra'da bulunan Dünya Belediye Başkanları Vakfı (City Mayor Foundation) 2004 yılından bu yana düzenlediği anketle her yıl Dünya Belediye Başkanı'nı seçiyor. Bu yılki ankete Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek'in aday gösterilmesi üzerine TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, Melih Gökçek'in 11 etik kurala uymadığı gerekçesi ile Dünya Belediye Başkanları Vakfı'na 06 Eylül 2012 tarihinde bir mektup gönderdi.

Dünya Belediye Başkanları Vakfı

Sayın İlgili,

Kuruluşunuzca verilen “Dünya Belediye Başkanı” ödülüne Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı İ. Melih Gökçek'in de aday olduğunu ve finale kaldığını şaşkınlıkla öğrendik. Oylama ile çalışan bir mekanizma da olsa ödül programınızın belli kriterleri göz önünde bulundurduğunu biliyoruz ve aşağıda detaylandırdığımız gerekçelerle İ. Melih Gökçek'in, “Etik Kodlar” belgenizde yer alan bu koşulları sağlamadığı konusunda sizleri bilgilendirmek istiyoruz.

İ. Melih Gökçek, görevde bulunduğu uzun yıllar boyunca makamını kendi toplumunun yararı için kullanmamıştır. Yerel yönetim anlayışı katı bir biçimde katılımı dışlayan Gökçek, yönetimde bulunduğu süre boyunca kentsel gelişime ilişkin konularda ilgili kurum ve kuruluşlarla çatışmaktan kaçınmamış, kamuoyundan tepki gören politikaları ve mahkeme kararlarıyla iptal edilerek hukuk dışı hale gelen uygulamaları sürdürmüştür. Tüm bunlara karşın uzun süredir görevini sürdürüyor olması ise, kendisinin Ankara'daki yönetim performansından ziyade, halen iktidarda olan Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP)'nin ülke genelindeki oy desteğine bağlıdır. Zira Gökçek'in oy oranları, istikrarlı bir biçimde partisinin Ankara'da aldığı oyların altında seyretmektedir.

İ. Melih Gökçek'in sürdürdüğü kent yönetimi anlayışının olumsuz boyutlarını örnekleyerek tartışmak oldukça uzun bir rapor yazmayı gerektirecektir. Burada sadece başlıca konularda Gökçek döneminin başarısızlıklarını sıralayarak, kendisinin, düzenlediğiniz ödül programının temel referans metni olan “Etik Kodlar” belgesinde yer alan şartları yerine getirmedeğini göstermeye çalışacağız.

1. Ulaşım:

İ. Melih Gökçek, belediye başkanı olduğu 1994 yılından günümüze kadar geçen 18 yıllık dönemde hiçbir etüt ve plana dayanmayan, daha önce yapılan çalışmaları inkar

eden, aklına geldiği zamanlarda noktasal olarak yaptığı düzenlemeler ile Ankara'nın kentiçi ulaşımını içinden çıkılmaz bir hale getirmiştir. Ankara kenti için yapılan son Ulaşım Master Planı, 1994 tarihlidir. İ. Melih Gökçek, görevde bulunduğu süre boyunca bu planı dikkate almamış, dahası, yeni bir plan da yaptırmamıştır. Bu dönemde özellikle kent merkezinde ve kent bütününde yaya hareketlerini sınırlayan, motorlu araç trafiğinin iyileştirilmesini amaçlayan karayolu projeleri yapılmıştır. Kent merkezinde ve birçok ana koridorda kesintisiz araç akışını sağlamak amacıyla hemzemin geçitler kaldırılmış, yayalar alt ve üst geçitleri kullanmaya zorlanmış ve hatta kentin merkezi olan Kızılay Meydanı'nda bile yaya hareketleri sınırlandırılmaya çalışılmıştır. Trafik düzeylerinin düşürülmesi yerine trafik akışını hızlandırarak trafik problemine çözüm bulmayı benimseyen anlayış, günümüzde benimsenen çağdaş ulaşım planlama ilkeleriyle bağdaşmamakta, araçlara öncelik veren yaklaşım kentin ulaşım planında benimsenen temel ilkelerle de çelişmektedir.

1994-2009 yılları arasında Ankara'da 109 alt ve üst geçit inşa edilmiş ve ana arterler sürekli olarak genişletilmiştir. Bu geçitlerin önemli bir kısmı, bir ulaşım planına bağlı olmadan yapıldıkları için mahkemelerce iptal edilmiş, ancak fiili olarak tamamlanmış bulundukları için kullanımda kalmış, kent içi trafiği daha da içinden çıkılmaz hale getirmişlerdir. Üstelik, plansız yapılan altgeçitler, yoğun yağış olan günlerde su baskınlarına sahne olmaktadır. Bu süreçte, 17'si kent merkezinde olmak üzere 93 yaya üst geçidi yapılmış, yayalar bunları kullanmaya zorlanmıştır. Yayaların kullanmadığı bu geçitler kaynak israfına neden olmuşlardır. Görüntü kirliliğine de yol açan üst geçitlerin bir çoğu bugün ıssız, izbe birer korku mekanı durumundadırlar. Özellikle kent merkezinde yaya yoğunluğunun çok yüksek olduğu noktalardaki üst geçitler kullanılmamakta, yayalar üst geçidin altından hemzemin geçiş yapmaya devam etmektedirler.

Hemzemin yaya geçişleri iptal edilerek taşıt trafiğine yüksek hız sağlamak için, kentin ana bulvarları ve caddelerindeki refüjlere yayaların geçişini engellemek amacıyla beton bariyerler yerleştirilmiştir. Yapılan katlı kavşaklarla ve orta refüjlerdeki engellerle hızlandırılan taşıtların yayalarla ve diğer taşıtlarla yaptığı kazalar çok daha büyük hasarlı ve ölümcül olmaya başlamıştır.

Günümüzde tüm dünya kentlerinde kentin kalbi, toplumsal birlikteliğin ve paylaşımın odağı olan kent merkezi, motorlu taşıt trafiğinden arındırılarak sadece yayalara ve bisikletlilere ayrılmakta ya da merkeze otomobillerle ulaşımı caydırmak için çeşitli engeller

getirilmiştir. İ. Melih Gökçek'in başında olduğu Ankara kent yönetimi ise çağdaş uygulamaların tam tersine motorlu taşıt trafiğinin kent merkezinden geçişini teşvik edecek şekilde yaya geçitlerini ve hemzemin kesişmeleri azaltmış ve kentin ana bulvarlarından transit trafiğin geçmesini kolaylaştıracak fiziksel düzenlemeler yapmıştır.

Motorlu araç kullanımını özendiren bu uygulamalar sonunda 2005-2009 yılları arasında Ankara'da kayıtlı özel araç sayısı %20 oranında artmış ve 1000 kişiye düşen özel araç sayısı 191'e ulaşmıştır. Bu oran Türkiye kentleri içinde en yüksek orandır. 2008 yılında tüm toplu taşıma araçlarının toplam ulaşım içindeki payı ancak %69'du ve metro bunun sadece %7'sini oluşturmaktaydı. Yapımına İ. Melih Gökçek döneminden önce başlanan iki raylı hat (toplam 21,64 km) 1997 yılında tamamlandığından beri Ankara'nın metro hattı geliştirilememiştir. Dahası, İ. Melih Gökçek tarafından 2004 yerel seçimleri öncesinde paralel olarak başlatılan 3 metro hattı halen tamamlanamamıştır. Metro hatlarının paralel olarak yapımı yerine birer birer tamamlanması yönündeki tüm uyarıları göz ardı eden Gökçek, 2011 yılında bu hatları tamamlayamayacağını ilan edip görevi merkezi hükümete devretmiştir. İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin 7 yılda tamamladığı ve geçtiğimiz günlerde hizmete giren 22 km.lik metro hattı düşünüldüğünde, Ankara'nın metro yapımı açısından ne denli büyük bir fiyaskoya sahne olduğu açık hale gelmektedir.

Motorlu araç kullanımının özendirilmesi, plansız bir kentsel gelişmeyle el ele gitmektedir. Bu plansızlık sürekli olarak uzak yerleşimlere ulaşımı gündeme getirmekte, bu sorun da tekrar motorlu trafik yoluyla çözülmeye çalışılmaktadır. Kentin plansız büyümesini ve motorlu araç trafiğini destekleyen bir dinamik de sayıları hızla artan alışveriş merkezleridir. 2010 yılı sonu itibarıyla Ankara'da, çoğu kent merkezinin dışında yer alan 28 alışveriş merkezi bulunmaktaydı. Bunların içerdiği kapalı alışveriş merkezi alanının kent nüfusuna oranı, 1000 kişi için 215 m2'ye tekabül etmekteydi. Bu oran, 1000 kişi için 82 m2 lik ortalamasıyla Türkiye'nin de, tüm Avrupa kentlerinin de üstündedir.

2. Kent Ekonomisi:

2002 yılında AKP'nin iktidar olması ile birlikte, AKP'nin yönetiminde bulunan belediyeler, büyük ölçekte borçlanmalarla projeler üretmeye başladılar. Bu çerçevede Ankara Büyükşehir Belediyesi, Hazineye en çok borcu bulunan belediyeler sıralamasında sürekli listenin başında bulunmuştur. 2007 yılında tüm belediyelerin Hazineye olan borcu 12,9 milyar TL iken, Ankara Büyükşehir Belediyesi'ne ait olan borç 3,8 milyar TL (\$2,9 milyar) idi. 2010 yılı Haziran ayında bu rakamlar sırasıyla 14,6 milyar ve 4,7 milyara ulaşmıştı. Belediyenin 2010 bütçesinin 2,27 milyar TL olduğu düşünüldüğünde, oluşan borcun büyüklüğü daha iyi anlaşılacaktır. 2006 yılında Ankara

Büyükşehir Belediyesi'nin, ulusal doğal gaz şirketi olan BOTAŞ'a ödemediği borçlar ulusal gündemi işgal etmiş ve BOTAŞ'ın doğal gaz fiyatlarına zam yapmasına sebep olmuştu. Yine 2006 ve 2007 yıllarının yaz aylarında, yağış oranlar mevsim ortalamalarının altında kalmadığı halde yaşanan kuraklığın sebebinin, Devlet Su İşleri'nin yıllardır yapılmasını tavsiye ettiği halde Belediye'nin ihmal ettiği altyapı yatırımlarının yapılmaması olduğu anlaşıldı. Kent ekonomisinin plansız ve kurlsız yönetildiği Ankara'da toplu ulaşım, su ve doğal gaz gibi kentsel hizmetler, Türkiye'deki en pahalı hizmetlerdir.

3. Kültürel ve Doğal Değerler

İ. Melih Gökçek döneminde kent içinde yer alan doğal ve kültürel yapılar rant kaygısına kurban edilmiştir. Bu uygulamaların en acı örneği, 1929 yılında yapılan ve değerli bir endüstri mirası olan Havagazı Fabrikası'nın, kentli grupların muhalefetine ve meslek örgütlerinin uyarılarına rağmen 2006 yılında yıkılıp yok edilmesidir. Benzer şekilde, Ankara'nın modern bir başkent olarak kuruluşu ile birlikte oluşturulan Atatürk Orman Çiftliği, sahip olduğu doğal değerlerle ve kültür varlıklarıyla bir koruma alanı ve ekolojik bir koridor olmasına karşın tahrip edilmiş, sadece son bir yıl içerisinde Çiftlik arsisinin ortasından geçirilen 8 şeritli otoyol ile kıymetli tarım toprağı betonlaştırılmış, yüzlerce ağaç sökülüştür.

Ankara kentinin en önemli yeşil alanlarından olan Orta Doğu Teknik Üniversitesi, 56 yıl önce çorak bir arazi iken, öğrenci ve öğretim üyelerinin çabalarıyla yeşillendirilmiştir. Üstelik Üniversite arazisi içinde bulunan Eymir Gölü, yine Ankara'nın en önemli doğal koruma alanlarından. Bugün bu alanlar, İ. Melih Gökçek'in ısrarla imara açmaya çalıştığı, bunun için Üniversite üzerinde baskılar yaptığı alanlardır. Ankaralılar, bu alanları İ. Melih Gökçek'in "projelerinden" koruyabilmek için imza kampanyaları düzenlemektedir.

İ. Melih Gökçek döneminde Ankara'nın en fazla darbe yiyen ve tahribata uğrayan alanlarının başında kentin en önemli aksı olan Atatürk Bulvarı gelmektedir. Gerek kentiçi ulaşım ve gerekse yürüyüş-gezinti yolu olarak Ankara'nın en önemli aksı olan Atatürk Bulvarı, İ. Melih Gökçek döneminde yapılan ve hiçbir bilimsel ulaşım planına ve şehircilik kurallarına dayanmayan uygulamalarla hızlı taşıt trafiğine kurban edilmiş ve "Bulvar" dan "Karayolu" na dönüştürülmüştür. Bu konuda uzman bilim adamlarının, üniversitelerin, meslek kuruluşlarının ve kent halkının görüş ve uyarıları dikkate alınmadan Başkanın isteği ile gerçekleştirilen "proje"ler Atatürk Bulvarını yok etmiştir. Karayoluna dönüşen Atatürk Bulvarı sosyal, kültürel ve ticari cazibesini yitirmiş ve terk edilmeye başlamıştır.

Yine İ. Melih Gökçek'in en son ortaya attığı projelerden biri, kent merkezinde bulunan ve Cumhuriyet'in önemli

alanlarından olup hem kültürel hem de doğal açıdan koruma altında bulunan Güvenpark için önerdiği, London Eye benzeri dönme dolap projesidir. Bu alanı tahrip edecek projeyi yine Ankaralıların yaptığı muhalefete rağmen ısrarla uygulamaya çalışan Gökçek'i ancak Kültür Bakanlığı'nın müdahalesi durdurabilmiş ve proje iptal edilmiştir. Üstelik daha sonra söz konusu dönme dolabın bir projesinin de olmadığı ve fiziksel olarak uygulanmasının imkansız olduğu ortaya çıkmış, konu, İ. Melih Gökçek'in plansız ve programsız yönetim anlayışının bir örneği olarak arşivlerde yerini almıştır.

4. Kentsel Dönüşüm:

2004 yılından bu yana, Türkiye kentleri kentsel dönüşüm projelerine sahne olmaktadır. Genellikle eski gecekonduların dönüşümünü amaçlayan bu projelerin ilk ve en büyüklerinden biri Kuzey Ankara'da, Kuzey Ankara Kent Girişi Projesi adıyla başlatılmıştır. Bölgede yaşayan kent yoksullarının yerinden edilmeyeceği ve üst sınıf Ankaralılarla birlikte yaşayacakları iddiasıyla hazırlanan proje, vaatleriyle UN-Habitat ödülü de almıştır. 2005 yılında barışçıl bir biçimde gerçekleşen yıkımlarla birlikte gecekonduların sakinleri, üç yıl içinde yeni evlerine taşınacakları vaadiyle başka alanlarda kiracı konumunda beklemeye başlamışlardır. Aradan geçen 7 yılın sonunda ise bu alanda evine yerleşebilmiş hiç kimse yoktur. Mağdur edilen gecekondulular bir dernek kurup örgütlenmiş ve belediyeye karşı dava açmışlardır. Dava sürmekte, mağduriyet devam etmektedir.

İ. Melih Gökçek yönetiminin kentsel dönüşüme bakışını örnekleyen bir başka alan Dikmen Vadisi'dir. Kentin güneyinde ve değerli bir alanda bulunan vadinin İ. Melih Gökçek döneminde dönüştürülen kısımları ciddi bir seçkinleştirmeden geçmiş, bölgedeki yapı yoğunlukları ve kullanıcı profili değişmiştir. Vadi içinde yapı yoğunluğunun artırılmasının kent bütünü için taşıdığı riskler meslek örgütlerince ifade edildiyse de bu uyarılar Belediye tarafından dikkate alınmamış, sonunda Belediye'nin önerdiği proje mahkemelerce iptal edilmiştir. Tüm bu süreçte, İ. Melih Gökçek'in kullandığı "katılım" mekanizması, gecekonduların sahiplerini tek tek sözleşme imzalamaya zorlamak olmuştur. Buna karşı çıkan gecekondulular ise teröride edilmiş, kentsel hizmetlerden mahrum bırakılmış, polis şiddetiyle yerlerinden uzaklaştırılmaya çalışılmıştır. Halen bu alanda örgütlenerek yaşam alanını savunan gecekondular halkı, sık sık İ. Melih Gökçek'in suçlama ve tehditlerine maruz kalmakta, Gökçek'in yönlendirdiği yıkım operasyonlarıyla karşı karşıya bulunmaktadır.

Vereceğimiz son örnek, yine eski bir gecekondular bölgesi olan Mamak'ta yer almaktadır. Bu bölgede de gecekondular halkı bireysel sözleşmeler imzalamaya zorlanmış, bazıları bunu kabul ederken, bazıları da örgütlenerek direnmeyi

seçmiştir. Burada ilginç olan nokta ise, gecekondular halkı için yapılan toplu konutların –yine tüm uyarılar göz ardı edilerek– dere yatağına yapılmış olmasıdır. Dünyanın gelişmiş hiçbir bölgesinde yapılmayacak olan bu uygulama, barındırdığı sel riskine rağmen sürdürülmüştür. Söz konusu binalar, henüz inşaat aşamasında iken sel baskınına uğramış, binaların tamamlanmamış olması can kaybını önlemiştir. Yaşanan sele rağmen Belediye projeyi iptal etmeye yanaşmamıştır.

İ. Melih Gökçek'in yürütmekte olduğu kentsel dönüşüm projelerinin sayısı ve kapsadıkları alan oldukça büyükse de, burada verdiğimiz birkaç örneğin, bu projelerin temel özelliklerini yansıttığını sanıyoruz. Her şeyden önce katılımdan uzak biçimde kurgulanan bu projeler azami rant kaygısı ile, ilgili kuruluşların ve dönüşüme konu edilen alanların sakinlerinin görüşü alınmadan hazırlanmaktadır. Dahası, her türlü muhalefet ve karşı görüş baskı ile karşılaşmakta, denetimden uzak biçimde icra edilen projeler kentlilerin sağlıklı çevrelerde yaşamalarını değil, kentsel mekandan elde edilecek kar marjını artırmayı amaçlamaktadır. Özellikle kent yoksullarına karşı açık şiddet biçimine bürünen kentsel dönüşüm projeleri, adil olmayan bir kent yönetiminin alameti farikası haline gelmiştir.

5. Kent Yönetiminde Katılım:

İ. Melih Gökçek, görevde olduğu süre boyunca, kentin başta ulaşım olmak üzere tüm ana sorunlarını hiç bir plana dayanmadan kendi günlük projeleri ile yönlendirmeye çalışmıştır. Bu konularda uzman meslek kuruluşlarının ve üniversitelerin katkı ve önerilerini reddetmiş, uyarılarına kulak asmamıştır. Dahası, bu kurumlardan gelen ve kendisinin ısrarla ihmal ettiği uyarıları haklı çıkaran mahkeme kararlarını da uygulamamıştır. Her konuda kendisini uzman gören İ. Melih Gökçek, kent yönetiminde katılımcılığı kabul etmemiş, göstermelik ve düzmece anketlerle kent halkının desteğine sahip olduğu izlenimini yaratmak istemiştir. Kamu kaynaklarını Ankara halkının yararı için kullanmamış, yapılması gerekenleri yapmamış, bunun yerine gereksiz yatırımlarla kamu kaynaklarını israf etmiştir. Kendi hatasından kaynaklanan zararları ve ölümleri doğa koşullarına yüklemiştir.

Altı çizilmesi gereken bir nokta da, çağdaş kent yöneticiliğinin önemli bir boyutunu oluşturan dezavantajlı kesimlerin hayatını kolaylaştırıcı önlemler konusunda İ. Melih Gökçek'in başarılı bir yönetim sergilememiş olduğudur. İ. Melih Gökçek, yaptığı kentiçi ulaşım uygulamaları ile Ankara'yı yayalar, yaşlılar, engelliler, çocuklar için yaşanması zor bir kente dönüştürmüştür. Bundan daha vahim olan ise, İ. Melih Gökçek'in, kendisi gibi düşünmeyen ve farklı kimliklere sahip yurttaşlara karşı sergilediği tahammülsüz anlayıştır. Bu yönde, oldukça tartışmalı ve ayrımcılık içeren argümanları kaba

ifadelerle sarf etmekten çekinmemiştir. Buna örnek olarak göreve ilk geldiği zaman modern bir heykeli ahlaksızlıkla itham ederek “içine tüküreceğini” ilan etmesi ve sonrasında heykeli yerinden kaldırması; yakın zamanda kürtaj karşıtı söylemlerini sosyal medyada karşıt görüşlü kullanıcılara hakaret içeren ifadelerle dile getirmesi ve istenmeyen gebelik durumunda cenin yerine annenin ölmesi gerektiğini söylemesi; eşcinsel birinin Ankara’ya asla Belediye Başkanı olmaması gerektiğini söylemesi gösterilebilir.

Sonuç:

İ. Melih Gökçek, sivil toplum örgütleri, meslek kuruluşları ve üniversitelerle kavgalıdır. Uygulamalarında görüşlerini almadığı gibi bu kurumları aşağılamayı ve onlara hakaret etmeyi alışkanlık haline getirmiştir.

İ. Melih Gökçek, hukuk dışı uygulamaları ile ilgili açılan ve aleyhine sonuçlanan davalarda hiç bir yargı kararını uygulamamış ya da hukuku kandırmıştır.

İ. Melih Gökçek, kendisi ve ailesi hakkında bir dizi yolsuzluk iddiası bulunduğu halde, aynı siyasi partiden olduğu hükümetin korumasında hiç bir soruşturmaya uğramamıştır. Hakkında yapılan suç duyuruları için soruşturma izni verilmemiştir.

İ. Melih Gökçek, “Kentsel Dönüşüm” adı altında yaptığı ranta yönelik uygulamaları ile Ankara halkının yıllardır yaşadığı yerleri ellerinden almış, kent halkının barınma hakkını görmezden gelmiştir. Bu projelere direnen kentlilerin üzerine polis gücünü göndermiş, gaz bombaları ile zor kullanarak yıkımları gerçekleştirmiştir.

İ. Melih Gökçek, Ankara’nın kültürel mirasına, kültür mekanlarına, yeşil alanlarına, parklarına, doğal peyzajına, meydanlarına, kültürel peyzajına ve kimliğine düşmanca davranmış, bu değerleri yok etmeye çalışmış ve bir kısmını da yok etmiştir.

Yukarıda kısaca sıraladığımız örneklerin, İ. Melih Gökçek’in uyguladığı çağdışı kent yöneticiliğini yeterince açıkladığını umuyoruz. Bu örneklerin, kurumunuzun ilan ettiği “Etik Kodlar” Belgesinde öne sürülen şartların pek çoğu ile çeliştiği açıktır. Bu çerçevede, İ. Melih Gökçek’in kurumunuzdan alacağı bir ödül, her şeyden önce kurumunuzun uluslararası saygınlığını zedeleyecektir. İ. Melih Gökçek’in “Etik Kodlar” belgesinde yer alan ilkelerle bağdaşmayan uygulamaları nedeniyle yarışma dışı bırakılmasını talep ve tavsiye ediyoruz. ♦

Felaket ve Suç, Suçlu ve Ceza: Afetleri Oluşturan Nedenlere ve Sonuçlarına Suç Bilimi Üzerinden Bakmak!

Ali Tolga Özden

Mimarlar Odası Afet Komisyonu Üyesi

3 Şubat 2011 tarihinde Ankara Ostim’de meydana gelen patlamalar ile 5 Eylül 2012’de Afyonkarahisar’da meydana gelen patlamanın karşılaştırılması mümkün müdür? Her şeyden önce her iki olayda da ortada çok büyük bir denetim ve güvenlik eksikliği olduğu kesin. Dolayısıyla her iki felaket arasındaki en temel benzerlik henüz daha ülkemizde hiç bir sektörde ve çalışma hayatında sağlanamayan denetim ve çalışma güvenliği eksikliği. Maalesef ülkemizde tersanelerde çalışan işçiler yıllardır çeşitli kazalarda hayatını kaybediyor, şantiyelerde çalışan işçiler çok basit önlemlerle engellenmesi mümkün olan kazalarda akıl almaz şekilde can veriyorlar, fabrika ve üretim tesislerinde neredeyse her gün bir işçi ve çalışan çeşitli kazalarda ya yaralanarak hayatı boyunca

Afyonkarahisar ve OSTİM Patlamalarından iki gazete manşeti. Kaynak: www.sabah.com.tr ve <http://www.e-aynagazetesi.com/haber-102-OSTİMde-20-kisinin-olumunde-buyuk-ihmal.html>

engelli olarak kalmak durumunda kalıyor ya da can veriyor. Ankara’nın merkezinde metro çalışmalarında ya zemin çöküyor ve hiç ilgisi olmayan bir vatandaş deyim yerindeyse pisi pisine ölüyor ya da doğal gaz borusu patlatılarak neredeyse binlerce insanın canı tehlikeye atılıyor. Trafik kazalarında her gün bir çok can yitiriyoruz. Hiç bir alanda güvenlik standartları ve denetimler yeterince gerçekleştirilemediği için, toplumun bilinçlenmesi yönünde faaliyetlere hemen hemen hiç yer verilmediği için, mevcut tehlike ve riskler azaltılamadığı hatta aksine daha da arttırıldığı için yok yere nice hayatlar, hayaller ve gelecek nesiller yok oluyor.

Dolayısıyla Ostim’de meydana gelen patlamalarda hayatını kaybeden 20 işçi ile Afyonkarahisar’da askeri cephanelikte meydana gelen patlamalarda hayatını kaybeden 25 askerin hazin sonu DENETİMSİZLİK VE GÜVENLİKSİZLİK kavramları içinde aranmalıdır. Deprem, sel, yanardağ patlaması, tsunami gibi doğal olayları engellemek mümkün değildir, ancak yaşam alanlarımızı bu felaketlere karşı dirençli hale getirmek, afet risklerini azaltmak ve erken uyarı sistemlerini etkin olarak kullanmak hasar ve can kaybını önleyebilmektedir. Oysa, OSTİM ve AFYON patlamaları gibi İNSAN YAPIMI AFETLERİ engellemek tamamen mümkündür. Yeter ki sorunun temellerine inilebsin ve felaketleri meydana getiren sebepler kökenlerinde araştırılarak çözümler üretilebilsin.

Bu anlamda yetkili kurum ve kuruluşlara düşen görev de acilen, ülkemizde hem insan yapımı hem de doğal afetleri oluşturan nedenler karşısında risk azaltıcı faaliyetleri ortaya koymak, önleyici tedbirleri uygulamak, gerçekten bu anlamda sorumluluk almak ve tüm çalışmaları şeffaf bir biçimde kamuoyu ile paylaşmaktır. OSTİM felaketi sonrası açılan davalar ve yargı süreci halen daha devam ediyor. Ama hiç bir zaman vicdanlar rahatlatılamayacak, ateş düştüğü yeri yakacak ve yitirdiğimiz canların acısı ailelerince, yakınlarınca asla unutulmayacak. Aynı şekilde Afyon’da yaşananlar da hiç bir zaman felaket kurbanlarının ailelerince unutulmayacak ve yiten canların hayalleri ile birlikte hafızalarda yaşatılmaya çalışılacak. Bu felaketin de mutlaka yargıya taşınması gerekli. Toplumun gerçekten beklentisi felaketi meydana getiren nedenleri ve gerçek suçluları bilmek, bu suçların artık cezasız kalmadığını görmek. Ama sadece orada da kalmamalı. Bu anlamda, ulusal basına düşen görev de bu yargı süreçlerini sonuna kadar takip ederek kamuoyunu bilgilendirmek. Aynı şekilde sivil toplum örgütleri ve meslek odalarının da bu süreçlere müdahil olması mutlaka gerekli. Kısacası yaşanan felaketler UNUTULMAMALI UNUTTURULMAMALI!

Sebebi her ne olursa olsun, ister doğal ister insan yapımı isterse teknolojik, bir afet olayı sürekli tekrar ediyor ve can kayıpları, fiziksel hasarlar, ekonomik ve çevresel kayıplar, psikososyal yıkımlar yaratıyor ise bu olaya kaza, kader ya da benzer bir açıklama getirmek mümkün değildir. Çünkü

Kaynak: <http://www.ashaber.com/haber/ostim-patlamlari-ihmal-degil-cinayet-h196566.html>

Kaynak: http://www.egeninsesi.com/83647-afyondaki_patlama_neyi_gosterdi ve <http://www.buyukhaber.com/gundem/avm-katliaminda-olumcul-10-ihmal-h6422.html>

aynı olay için nedenleri ve sonuçları bilinmesine karşın riskler azaltıl(a)mamış ise bu durumda ortada ciddi bir sorumsuzluk vardır. Aynı zamanda kendisini tekrar eden doğa olayları karşısında veya insan hatasından dolayı ortaya çıkan felaketlerde aynı nedenlerden ötürü kayıp veriliyorsa bu durum ciddi bir organize suça da işaret eder. Dolayısıyla, afet risklerini azaltmamak ve bu risklerin kayıplara neden olmasına açıkça göz yummak aslında ceza hukuku biliminin de önemli bir alanını oluşturmaktadır. Bu sebeple de meydana gelen afetin sorumluluğu tüm sistemde aranmalı ve bu sistemin her bir parçası bu sorumluluğu paylaşmak zorunda olmalıdır. Ortada bir suç işlenmekte, can ve mal güvenliğine kastedilmektedir. Kısaca insan haklarına aykırı bir durum ortaya çıkmakta ve anayasal bir suç işlenmektedir. Bu suçun karşılığı da kaçınılmaz olarak suç ve ceza bilimi içerisinde aranmalıdır.

Deprem, sel, toprak kayması gibi doğal afetler ile sanayi, depolama ve üretim tesislerinde, şantiyelerde yaşanan kazalar, bireysel can güvenliği tehdidi yanında çok önemli çalışma güvenliği sorunlarına da işaret etmektedir. Bunu da ötesinde söz konusu afetlerde ortaya çıkan ve adeta kronikleşen ve suç unsuruna dönen denetimsiz ve dirençsiz yapılar ile güvenliksiz ortamlar KİTLE İMHA SİLAHI işlevi görebilmektedir. Bu sebeple, doğal ve insan yapımı afetler karşısında ortaya çıkan tehlike ve tehditler ile ilgili tüm kurum ve kuruluşlar, merkezi ve yerel yönetimler sorumludurlar. Yaşanan felaketlerde kaza ve ihmalin sıradanlaşması ve ortaya çıkan kayıplar konusunda tüm ilgili kurum ve kuruluşlar ile politikacılar işlenen suça iştirak etmiş olmaktadırlar. Bu yüzden de bu kişi ve kurumların hesap verebilirliği, adil bir yargılama sistemi içerisinde yargılanmaları ancak toplumun beklentilerini karşılayacaktır.

21. Yüzyılda artık doğal ve insan kaynaklı afetleri bir takım doğa üstü güçlere, kadere ve bir kaç günah keçisine havale etmek kabul edilebilir değildir. Yaşanan tecrübe ve acılar, tüm bu felaketleri meydana getiren sebeplerin başında insan faaliyetlerinin hatalı ve yıkıcı sonuçlarını işaret etmektedir. Bu faaliyetlerin ölümcül sonuçları ise sadece yumuşak zemine bina inşa eden veya eksik malzeme kullanarak patlamaya sebebiyet veren işyeri sahibinde ya da acemi ve eğitimsiz erleri kullanarak cephaneliğin havaya uçmasına neden olan yetkililerde aranmamalı, tüm bu hata ve kanunsuzluklara göz yuman, onay veren ve kontrol etmeyen, sistemin aksayan yönlerini bilip de düzeltilmesi için çaba göstermeyen ilgili tüm kurum ve kuruluşlarda, oy için seçim öncesi çıkartılan AF yaklaşımlarının sahiplerinde ve rant için doğal kaynakları

fütursuzca yok edenlerde aranmalıdır. Böylelikle, felaketi meydana getiren sebepler tek bir nedene dayandırılmayıp, sistemin başından itibaren yapılan hatalar zinciri içerisinde aranmalıdır. Bu hatalar silsilesinin birikimi sonucunda da ortaya çıkan stres afeti meydana getirmektedir. Bu stresi oluşturan tüm nedenler ve taraflar da zincirin halkaları arasında yer alarak aslında en başından beri işlenmekte olan suça iştirak etmektedirler. Dolayısıyla afet olayı sonucunda karşımıza organize bir suç durumu çıkmaktadır. Bu da bize afetlerin aslında suç biliminin yani “kriminolojinin” doğrudan ilgi alanı olduğunu gösterir.

Marmara Deprem Felaketinin neredeyse tüm suçu Veli Göçer adlı bir müteahhite, OSTİM patlamalarının suçu bir-iki işyeri sahibi ve çalışanına, İstanbul İkitelli’de yaşanan sel sonucu firma minibüsünde boğularak hayatını kaybeden işçilerin suçu servis şöförü ile işyeri sahibine, her yıl trafik kazalarında topluca ölen tarım işçilerinin suçu bir kaç dikkatsiz şoföre, tersanelerde ve şantiyelerde hayatını kaybeden işçilerin suçu bir kaç işletmeciye ve son olarak Afyon’da meydana gelen patlamanın suçu da bir kaç subaya atılmıştır. Ancak söz konusu suçlular tüm sistem içerisinde sorumlu olan ve suça iştirak edenlerin belki de en son noktasında yani biriken stresin boşaldığı noktadaki sorumlulardır. Kısacası buz dağının sadece görünen küçük bir parçasıdır. Günah keçilerini ortaya çıkarmak, medya önünde hızla suçlamak ve sonrada yargılamak asıl sorumlu ve suç ortaklarını unutturmak, olayların gerçek nedenlerini örtbas etmekten başka bir sonuç doğurmamaktadır. Toplumun asıl kanayan yarası olan KADERCİLİK anlayışını sürekli beslemek de bu suçun ne vasfını değiştirir ne de sorumluluğu olanların suçlarını ortadan kaldırır. Ancak bir süreliğine yine toplum uyutulmuş ve felaket unutturulmuş olur. Oysa aynı felaket bir süre sonra kendisini tekrar edecek ve başka canlar alacaktır.

Tüm bu denetim ve güvenlik sorumsuzluğunun kaynağına inilerek, sorun temellerinden çözülemez ise bundan sonra da benzer felaketler yaşamaya devam edeceğiz. Yetkililerce yapılan açıklamalarda ise bu felaketler “Kaza”, “Kader”, “Nasip” ya da “Takdir-i İlahi” olarak değerlendirilip geçiştirilecek. Oysa herkesin beklentisi 21. Yüzyılda daha fazla bu felaketlerle karşılaşmamak ve bu felaketleri engelleyecek tedbirlerin ilgililerce alınması. Artık SORUMLULUK alınması, gerçek SUÇUN ve SUÇLUNUN nitelik ve kapsamının doğru tespit edilmesi gerekli. Bu şekilde belki yasal ve yönetsel mevzuat gerçekten uygulanabilir, caydırıcı olabilir ve riskleri azaltıcı faaliyetler hayata geçirilebilir. ♦

Özel Kesimde Ücretli Çalışan Mimarların Almaları Gereken En Az Ücret

Arif Şentek

Özel kesimde ücretli olarak çalışan mimarların alması gereken en az aylık ücret, her yıl Oda Merkez Yönetim Kurulu tarafından tespit edilerek duyurulmaktadır. **2012** yılı için MYK “*asgari ücretin tüm sosyal hakları ile birlikte aylık 1.950 TL olmasına*” karar vermiştir.

TMMOB ile Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) arasında 31 Temmuz 2012 günü imzalanan protokol ile özel kesimde çalışan mimar ve mühendislere yönelik en az ücret uygulamasına yeni bir yasal dayanak getirilmiştir.

Protokole göre, TMMOB her yıl mühendislik, mimarlık ve şehir planlama alanlarında meslek icra eden disiplinlere ilişkin asgari ücret seviyesi belirleyerek SGK’ya bildirecek; mühendis, mimar ve şehir plancıları belirlenen asgari ücretin altında çalıştırılmayacaktır.

Uygulamada Asgari Ücret

Bilindiği gibi genel olarak bütün çalışanları kapsayan bir asgari ücret uygulaması vardır. Örneğin 2012 yılı için Asgari Ücret Tespit Komisyonunun belirlediği ve Çalışma Bakanlığının açıkladığı aylık asgari ücret brüt **940,50 TL**’dir. Bu rakamdan yaklaşık **200 TL** kadar vergi ve SGK primi kesintisi yapılmakta ve sonuçta net ele geçen rakam **740 TL** dolayında olmaktadır.

Yasa uyarınca ücret ödemelerinin yukarıda belirtilen asgari ücretin altında olmaması gerekiyordu. SGK ile yapılan protokol, mimarlar ve mühendisler için bu alt sınırın yükseltilmesi, örneğin Mimarlar Odasının tespit ettiği **1.950 TL**’ye kadar çıkarılabilmesi olanağını getirmiştir.

İşçi kesiminde asgari ücretin belirlenmesi ve uygulanması, üzerinde çok tartışılan önemli bir konudur. İşçi örgütleri asgari ücreti gerçekçi sınırlara getirmek için yoğun bir çaba göstermektedirler. Sendikalar, belirlenecek rakamın toplumdaki gerçekliklere, kişi ve ailelerin yaptığı asgari harcamalara göre güncelleştirilmesini hedeflerler. Bu amaçla, örneğin günlük kalori ihtiyacı gibi somut kriterlere göre hesaplamalar yapılmaktadır.

DİSK Ve EMO’nun Çalışmaları

DİSK Araştırma Enstitüsü DİSK-AR tarafından aylık güncellenen “**Açlık Sınırı**” ve “**Yoksulluk Sınırı**” rakamları,

gerçek ihtiyaçlar ile “resmi” asgari ücret arasındaki çarpıcı farkı ortaya koymaktadır. DİSK-AR’ın son açıklamalarına göre 4 kişilik bir ailenin sadece asgari koşullarda beslenmesi için gerekli para, yani “**Açlık Sınırı**” **1.047 TL**’dir. Beslenme giderlerine diğer asgari tüketim harcamaları eklendiğinde bulunan “**Yoksulluk Sınırı**” ise **3.312 TL** olarak hesaplanmıştır.

Elektrik Mühendisleri Odasının yayınladığı “**2012 – Mühendis En Az Ücret Raporu**”¹, sanırım bizim çevrelerde bu konuya ilişkin ilk kez yapılmış dikkat çekici bir çalışmadır. Bu çalışmada ayrıntılı hesaplamalar sonunda Ankara’da yaşayan bir mühendis ve ailesi için gerekli en az ücret rakamları şöyle verilmektedir:

Bekârsa	1.955.84 TL
Evliyse ve çocuğu yoksa	2.763.35 TL
Evli ve 4-9 yaşinsa bir çocuğu varsa	3.138.15 TL
Evli ve 15-19 yaşında bir çocuğu varsa	3.378.39 TL
Evli ve iki çocuğu varsa	3.753.19 TL

Mimarlarda Gerçek Durum Ne?

Mimarlar için belirlenen **1.950 TL** asgari ücret, bütün çalışanlar için uygulanan **740 TL** asgari ücret ile karşılaştırıldığında abartılı bulunabilir. Ancak DİSK ve EMO’un çalışmalarındaki rakamlar **1.950 TL**’nin hiç de abartılı bir belirleme olmadığını ortaya koymaktadır. Hatta ailesi ile birlikte düşünülürse aylık en az **1.950 TL** ücret, bir mimar veya mühendis için yetersiz kalmaktadır.

Özel kesimde ücretli çalışanların gerçekte almakta oldukları ücretler konusunda yapılacak tespitler de bize asgari ücretin ne olabileceği hakkında bilgi verecektir. Mimarlar Odası Ankara Şubesinin Eylül 2009’da yaptığı bir anket çalışmasının² sonuçlarına göre özel kesimde çalışan mimarların;

- Yüzde 45’i ayda **2.500 TL**’nin üzerinde gelir sağlarken,
- Yüzde 29’u **1.800 TL – 2.500 TL** arasında,
- Yüzde 18’i **1.200 – 1.800 TL** arasında,
- Yüzde 3’ü ise **1.200 TL**’nin altında aylık ücret almaktadır.

Aradan geçen üç yılda tüketici fiyatları resmi rakamlara göre **yüzde 26** artış göstermiştir. Söz konusu artışın ücretlere bu oranın altında da olsa bir şekilde yansıdığı düşünülmelidir. Dolayısıyla mimarların zaten yaklaşık **yüzde 75**’inin bu yıl için belirlenen **1.950 TL** asgari ücretin üzerinde ücret aldığını söyleyebiliriz. Bu açıdan bakıldığında da Mimarlar Odasınca belirlenen asgari ücret gerçekçi bir düzeydedir, hatta olması gerekenin altındadır.

4+4+4= ?

TMMOB Ankara İl Koordinasyon Kurulu
13 Eylül 2012

TMMOB Ankara İKK, 4+4+4 kesintili eğitim sistemini protesto amacıyla 15 Eylül 2012 Cumartesi günü Sıhhiye Meydanı'nda gerçekleştirilecek miting üzerine 13 Eylül 2012 tarihinde bir basın açıklaması yaptı.

Basına ve Kamuoyuna

4+4+4= ?

Akla gelebilecek her açıdan ve her yerde hayatımızı sermayenin sınırsız isteklerine ve AKP'nin gerici motiflerine göre biçimlendiren ve bu amaçla acımasızca her şeyi kapsayan bir süreçle karşı karşıyayız. Toplumsal hayatın tamamının tüm boyutlarıyla metalaştırılması, piyasalaştırılması ve "özel olan güzeldir" anlayışının kutsanması olarak gerçekleşen bu süreç, Türkiye'de neoliberal politikalar doğrultusunda hareket eden AKP iktidarı eliyle şekillendirilmektedir. AKP iktidarı son günlerde bu süreci daha da hızlandırmak için toplumun birçok kesimi için ortaya çıkacak olumsuz sonuçları örtbas etmek ve her türlü muhalefeti engellemek için "aceleci" bir şekilde yasalar hazırlamakta, aşama aşama kendi gerici, emek düşmanı yüzünü topluma dayatmaktadır.

İşte bu zihniyetle hazırlanmış olan kamuoyunda 4+4+4 olarak bilinen zorunlu eğitim yasası, hakkında yürütülen tartışmalara bile kulak verilmeden, ağızdan çıkan kulakların duymadığı "aceleci" bir şekilde hızla yürürlüğe girdi. Bu anlamda bu yasa yapma tekniğiyle bir AKP klasiğidir: "Ben yaptım oldu." AKP Hükümetinin önümüze koyduğu hesaplardan, içerik ile gösteriş çelişkisinin en kusursuz örneğini temsil eden bir toplama işlemi olarak 4+4+4, hepimizi matematik biliminden soğutacak

gerçekliklere işaret etmekte, sonuçları açısından da çocuklarımız ve geleceğimiz açısından birçok kaygı ve soru işaretleri ortaya koymaktadır. Eğitimi bir hak olmaktan çıkaran bu sistem, egemen toplumsal sisteme ve onun değerlerine itaat eden bireyler yetiştirilmesini amaç edinerek, sistemin yeniden üretilmesini hedeflemektedir. Bu anlamda 4+4+4 olarak formüle edilen sistem, bir iyileştirme ya da olumlu bir adım değil tam tersine sistemin anlayışını, statükosunu sürdürmek ve toplumu yeniden inşa projesinin aracı olarak görülmektedir. Diğer bir anlamda dindar, kindar, itaatkâr, yeni kalkınma modeli üzerinden sermaye açısından ucuz hatta bedava işgücü olma potansiyeli olan nesiller yetiştirmeyi kendisine hedef olarak koymaktadır. Kısacası, 4+4+4, çocuklar yetiştirilirken, onların entelektüel gelişimlerini arttırmayı değil, "boyun eğme" ve "itaatin" temel olduğu bir toplumsallaştırma sistemini muhafazakârlık ile yoğurarak yerleşik hale getirmeyi amaç edinmektedir.

AKP'NİN 4+4+4 EĞİTİM SİSTEMİ ANKARA'DA PROTESTO EDİLDİ

AKP'nin eğitimi kesintili hale getiren 4+4+4 sistemine karşı binlerce kişi Ankara'da Sıhhiye Meydanı'nda toplandı. KESK'e bağlı Eğitim-Sen'in çağrısıyla 15 Eylül 2012 Cumartesi günü düzenlenen, DİSK, KESK, TMMOB ve TTB'nin de destek verdiği mitingde, "eşit, parasız, bilimsel, nitelikli eğitim" talepleri dile getirildi.

Miting için sabah saatlerinden itibaren Ankara Garı'nda toplanan binlerce kişi "AKP elini okulundan çek", "12 Eylül karanlık, AKP karanlık, 4+4+4 karanlık, karanlığı parçala geleceğe sahip çık" sloganlarıyla Sıhhiye Meydanı'na yürüdü.

Eğitim-Sen Başkanı Ünsal Yıldız ve KESK Başkanı Lami Özgen'in birer konuşma yaptığı miting Moğollar konseriyle sona erdi.

Metnin tamamına şuradan ulaşabilirsiniz:

http://www.tmmob.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=8363&tipi=17

<http://bit.ly/Ud0phE>

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na Sicil Durum Belgesi Uygulaması İle İlgili Yazı Gönderildi

TMMOB

17 Eylül 2012

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na "sicil durum belgesi" uygulamasıyla ilgili olarak 17 Eylül 2012 tarihinde bir yazı gönderildi.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü'ne
ANKARA

İlgi: 16 Temmuz 2012 tarih ve B.09.0.M
HG.0.10.01.00-310.06-2344 sayılı sicil durum
taahhütnamesi hk. yazınız.

İlgi yazınızda, jeofizik mühendisi Ercan Aktürk'ün zemin etüt raporunun "Oda onayı" yaptırılmadan, "sicil durum belgesi" alınmadan idaresine sunduğu gerekçesiyle Odasınca ihtar edildiği, Bakanlık mevzuatında böyle bir zorunluluğa yer verilmemiş olması nedeniyle, bağlı meslek Odasının mevzuata aykırı uygulamaları nedeniyle mağdur duruma düşen meslek mensubunun yargı yoluna başvurabileceğinden bahisle ilgili meslek oda sorumluları hakkında 6235 sayılı Kanun uyarınca gerekli işlemlerin yapılması gerekmektedir denilmektedir.

Bildiğiniz üzere, TMMOB ve bağlı Odaları 6235 sayılı Yasa ile kurulmuş kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarıdır. Anayasa'nın 135. maddesi de bu kuruluşları genel idare içinde yerinden hizmet yönetim kuruluşu olarak düzenlemiştir. Anayasal kuruluş olan meslek kuruluşlarını merkezi idareden ayıran en büyük özellik, organlarının seçim yoluyla belirlenmesi ve Oda Genel Kuruluna karşı sorumlu olmalarıdır. Oda Yönetim kurullarının görevleri, TMMOB Yasası'nın 24. maddesinde Oda **"Umumi Heyetçe alınan kararları tatbik etmek ve bu kanunla tanınan hak ve salâhiyetleri iyi bir şekilde kullanmak ve Oda ile Birlik arasındaki irtibat ve işbirliğini sağlamak"** biçiminde belirtilmiştir.

Şikayete konu "Oda Onayı" kasıtlı olarak yanlış ifade edilmiş olup, bu mesleki denetim uygulamasından başka bir şey değildir. Bu uygulama ise ilgili Odanın Mesleki Denetim Yönetmeliğine dayanmaktadır.

Yine bildiğiniz üzere, düzenli yönetim ilkesinin gereği olan ve Anayasa'nın 124 üncü maddesi doğrultusunda TMMOB ve bağlı Odaları kendi görev alanına ilişkin yönetmelik çıkarma yetkisine sahiptir. Bu yönetmelik düzenlemeleri ise Genel Kurul kararlarına dayanmaktadır. Genel Kurul kararlarının Yönetim Kurulu eliyle ortadan kaldırılması TMMOB Yasası ve İdare Hukuku açısından olanaklı değildir. Birlik organlarının görev ve yetkileri Yasa'da açıkça belirtildiğine göre hukuka aykırı bir işlem yapılmasını istemenin kendisi hukuka aykırı olacaktır. İdare hukukunda, yönetsel idari işlemler, idari işlemi tesis eden makam tarafından geri alınmaya veya yetkili yargı yerince iptal edilinceye kadar, hukuka uygunluk karinesine, bağlayıcılık özelliğine sahiptir. Bu ilkeden de anlaşılacağı üzere, ne Birlik organları ne Oda organları ne de merkezi idare emirle bu işlemleri ortadan kaldırma yetkisine sahip değildir.

TMMOB ve bağlı Odaları, 6235 sayılı yasa'nın kendilerine tanıdığı yetkiye dayanarak, meslek mensuplarının ortak menfaatlerini karşılamak, meslek etiğini oluşturmak, mühendislik ve mimarlık meslek dallarının gelişmesi, nitelikli hizmet elde edilmesi, meslektaşlar arasında işbirliği ve dayanışmanın sağlanması, haksız rekabetin önlenmesi gibi kuruluş amacına uygun düzenleyici işlemler tesis etmiştir. Tesis edilen bu işlemler meslektaş yararına olup, Genel Kurullarda kabul edilen yönetmeliklerin üyeyi mağdur ettiği savını kabul etmek olanaklı değildir. Mesleki denetim uygulamaları sayısız kez iptal davasına konu edilmiş ve bu uygulamanın meslektaş ve kamu yararına olduğu yargı tarafından kabul edilmiştir. Bu uygulamanın idare tarafından sorunmuş gibi sık sık gündeme getirilmesi, genelgelere konu edilmesi tarafımızca anlaşılmaması oldukça güç bir husustur. Çünkü, bu uygulama ne Belediyelerin ne Valiliklerin ne de Bakanlığın yetkisine müdahale içermemekte olup, Oda ile üyesi arasındaki bir ilişkiden ibarettir. İdareleri bağlayıcı niteliği olmayan bir işlemden dolayı idarelerce şikayete konu edilmesi, idarelere tanınan yasal yetki ve görevle de bağdaşmamaktadır.

Sonuç olarak, TMMOB Yasasına uygun olarak Oda Genel Kurullarında kabul edilmiş, Birlik incelemesinden geçerek Resmi Gazete'de yayımlanmış olan Odanın düzenleyici bir idari işlemi iptal etme, hukuksal olarak geçersiz kılma hukuken olanaklı olmadığından, yasal görevlerini yerine getiren yöneticiler hakkında, isteminiz doğrultusunda bir işlem yapmak olanaklı değildir.

Bilgilerinize arz ederiz.

Saygılarımızla.

N. Hakan **Genç**

Genel Sekreter

Bugün 19 Eylül. Mesleğimize, Halkımıza, Ülkemize Sahip Çıkıyoruz!

TMMOB

19 Eylül 2012

TMMOB üyesi binlerce mühendis, mimar, şehir plancısı “19 Eylül TMMOB Mühendis, Mimar ve Şehir Plancıları Dayanışma Günü”nde "Mesleğimize, Halkımıza, Ülkemize Sahip Çıkıyoruz" demek için alanlarda sözünü söyledi.

TMMOB tarihinde önemli bir yere sahip olan 19 Eylül 1979 bir günlük iş bırakma eyleminin yıldönümünde geçen yıldan itibaren düzenlenmeye başlanan “TMMOB Mühendis, Mimar ve Şehir Plancıları Dayanışma Günü” çerçevesinde İl Koordinasyon Kurullarının örgütlü olduğu 40 ilde kitlesel basın açıklamaları gerçekleştirildi.

BUGÜN 19 EYLÜL. MESLEĞİMİZE, HALKIMIZA, ÜLKEMİZE SAHİP ÇIKIYORUZ!

Bugün 19 Eylül. Bugün; kendi sorunlarını ülkenin sorunlarından ayrı tutmayan mühendis, mimar ve şehir plancılarının "Birlik, Mücadele, Dayanışma" günü.

Bundan 33 yıl önce, 19 Eylül 1979’da Sevgili Başkanımız Teoman Öztürk’ün çağrısıyla, TMMOB’nin çağrısıyla; mühendis, mimar ve şehir plancıları, insanca yaşam koşulları ve grevli, toplu sözleşmeli sendika hakkı için ülke çapında bir günlük iş bırakma eylemi gerçekleştirdi.

Mühendis, mimar ve şehir plancılarının tarihe not düştükleri o büyük günün mücadele ve dayanışma ile özdeşleşmiş anlamını bugünün mücadelesi üzerinden geleceğe taşımak için, 19 Eylül’ü "TMMOB Mühendis, Mimar ve Şehir Plancıları Dayanışma Günü" olarak ilan edişimizin bugün ikinci yılındayız.

19 Eylül’ü yani dayanışma günümüzü, tarihsel anlamının yarattığı güzellikler üzerinden mesleğimiz, halkımız ve ülkemiz için kutlamayı çok ama çok isterdik.

Ancak, gerek mesleğimizin ve meslek alanlarımızın gerekse ülkemizin ve halkımızın içinde bulunduğu durum bizleri kutlama yapmaktan alıkoymaktadır. Emekten ve insandan yana olan her şey bugün bu ülkede emperyalizmin, piyasacılığın ve gericiğin ablukası altındadır. Bu nedenle "TMMOB Mühendis, Mimar ve Şehir Plancıları Dayanışma Günü"nü "Mesleğimize, Halkımıza ve Ülkemize Sahip Çıkıyoruz" sloganı ile ülkenin dört bir yanında sokaklara taşımış bulunuyoruz.

AKP iktidarı tarafından uygulanan neoliberal, faşizan politikalar mesleğimiz, halkımız ve ülkemizin içinde bulunduğu baskı ve sömürü koşullarını giderek ağırlaştırmaktadır. Ortadoğu’da yaşanan gelişmeler, Suriye’ye emperyalist müdahale girişimleri içerisinde ülkemize biçilen rol ve Kürt sorununda tırmandırılan şiddet ortamı geleceğimiz açısından daha karanlık günlerin bizleri beklediğini işaret etmektedir.

Ülkemiz Ortadoğu’daki adı konmamış emperyalistler arası bölüşüm savaşının içerisine fiilen çekilmiş durumdadır. AKP iktidarı ile emperyalizme bağımlılık ilişkileri tarihimizde görülmemiş derecede güçlenmiş, aktif bir taşeronluk ilişkisi ile derinleşmiştir. Ortadoğu’da rejim değişikliklerinin sağlandığı eksene de tam uyum sağlayan AKP, ülkemizde de mezhepçiliği, ayrımcılığı körükleyerek toplumsal fayı germektedir.

Emperyalizmin Suriye politikası kapsamında ülkemizin bir işgal üssü haline getirilmiş olduğu artık her kesim tarafından dillendirilmektedir. Hatay ilimiz, mülteci görünümü verilen ve işgal kuvvetlerinin, silahlı militanların barındığı, eğitim gördüğü, gizli servis ajanlarının cirit attığı kamplar ve gizli üsler aracılığı ile lojistik bir savaş merkezi haline getirilmiştir. Ancak, artık mızrak çuvala sığmamaktadır, bu gerçek inkar edilemez bir hal almıştır. Son günlerde gündeme getirilen "insani yardım hattı" ve "özel güvenli bölge" kılıfı ile iç savaş tırmandırılarak askeri bir müdahalenin kapısı aralanmak istenmektedir. AKP, Suriye politikası ile ülkemizi ve geleceğimizi büyük bir ateşin içine atmıştır.

TMMOB’nin geleneği ve değerleri emperyalizme karşı bağımsızlık mücadelesi verenlerin ellerinde şekil almıştır. Kimse bizden ülkemizin Suriye’nin emperyalist işgaline ortak edilmesine ve Hatay’da olup bitenlere sessiz kalmamızı beklememelidir. Bu ülkenin mühendis, mimar ve şehir plancıları halkımızın ABD askeri, ülkemizin emperyalizmin üssü ve taşeronu olmasına izin vermeyecektir. TMMOB; Suriye’de emperyalist

işgale karşı çıkanların yaftalandığı, karalandığı zor zamanlarda da emperyalizme ve onun savaş, işgal ve sömürü politikalarına tereddüt etmeden "hayır" dedi. Tüm kara propagandaya ve baskılara rağmen Suriye’de emperyalizmin işgaline karşı çıkacağımızı ve bağımsız bir Türkiye için halkımızla omuz omuza mücadele edeceğimizi emperyalizmin taşeronları ve işbirlikçileri çok iyi bilmelidir.

Kürt sorununda geline durumu kaygı ile izlemekteyiz. Ülkemizde bir arada ve kardeşçe yaşama dair beklentilerin imkânsız birer hayal ürünü olarak algılandığı bir atmosfer hâkim kılınmıştır. Patlayan her bomba, sıkılan her kurşun geleceğin kaybedilmesine, barış ve kardeşlik umutlarının yok olmasına yol açmaktadır. Yılların çözümsüzlüğü içerisinde şiddete dayalı politikalar ile içinden çıkılmaz bir hale getirilen Kürt sorunu acilen demokratik ve barışçıl yöntemlerle çözüme kavuşturulmalıdır. TMMOB, Kürt sorununda demokratik çözüm için, barış için çok söz söyledi. Kürt sorununda demokratik çözüm taleplerinin dahi dillendirilemediği, baskının dilleri lal ettiği zamanlarda da cesurca ortaya atılıp taleplerini ifade etmekten geri durmadı. TMMOB, aynı tutarlılık içerisinde kulakları sağır eden savaş çığırtkanlarına karşı ülkemize bahar gelene kadar Kürt sorununun çözümünde barışı ve bir arada kardeşçe yaşamı savunmaya devam edecektir.

Öte yandan AKP, hiçbir bilimsel yanı olmayan 4+4+4 sistemi ile zorunlu eğitimi fiilen 4 yıla indirmiştir. 4+4+4 düzenlemesi ile eğitim sistemi piyasaya açılırken, ihtiyaç duyulan işgücü ve itiraz etmeyen dindar bir nesil okullar aracılığı ile yaratılmış olacaktır. Okulların açıldığı şu günlerde ortaya çıkan görüntüler; velilere, öğrencilere ve öğretmenlere yaşatılan mağduriyetler nasıl sorunlu bir sisteme geçildiğini açıklamaya yetmektedir. Ekonomik altyapıda sağlanan neoliberal dönüşüme eşlik edecek bir toplum yapısı oluşturulmak istendiği çok açıktır. Cemaatlerin toplumu biçimlendirmede oynadıkları rol 4+4+4 sistemi ile eğitim kurumuna verilmiştir. AKP iktidarı mühendislik mesleğini büyük oranda bitirmiştir ancak kendisi çok iyi "toplum mühendisliği" icra etmektedir. 4+4+4 sistemiyle okullar bir torna tezgâhı misali çocuklarımızı ucuz işgücü olarak dindar bir nesle dönüştürecektir. Çocuk işçilik ve çocuk gelinler yaygınlaşacaktır. Tek tip nesil yetişecek, sömürü ilişkileri biat ile gericiğin baskısı altında sürdürülecektir. 4+4+4 sistemine karşı sürekli mücadele artık örgütümüzün önünde bir büyük görevdir.

Bugün ülkemizde ekonomi politikalarına yön veren neoliberal anlayış işsizliği, yoksulluğu büyütmekte, emek alanını esnek, serbest, güvencesiz bir hale getirerek sömürüyü derinleştirmektedir. Tüm işçiler ve emekçiler sermayenin gücü karşısında zayıflamış bir halde ucuz emek sömürüsüne tabi tutulmak istenmektedir. Ulusal İstihdam Stratejisi ve İş İlişkileri Kanunu Tasarısına bakıldığında bu durum tüm çıplaklığı ile görülmektedir.

AKP iktidarı, 12 Eylül referandumu sonrası elde ettiği üstünlüğü muhalefeti ezme, yok etme yönünde kullanarak siyasal alanı adeta dikensiz gül bahçesine çevirmişti. Sesini çıkaran cezaevine tıklmış, ülkemiz bir açık cezaevine çevrilmiştir. Tayyip Erdoğan "Yargıya gerekenleri söyledik, yargı da gerekenleri yapıyor" sözleri ile yargıyı nasıl kontrol altına aldıklarını itiraf etmiştir. Bu sözler, "ileri demokrasi" denilen sistemin nasıl bir tek adam diktatörlüğü olduğunu, aslında baskının ve zorun bizzat kendisi olduğunu göstermeye yetmektedir. AKP iktidarı tüm partileri, dernekleri, vakıfları, odaları ve demokratik örgütlenmeleri yasaklayıp kapatmalıdır. Tırnak içindeki "Yeni Türkiye"nin yönetimi konusunda bu kadar zahmete, demokrasicilik oynamasına hiç mi hiç gerek yoktur.

AKP, aynı bakış açısıyla TMMOB’ye de müdahale etmeye çalışıyor, idari yapıda KHK’lar ile gerçekleştirilen değişim içerisinde Birliğimiz de Bakanlığa bağlı bir kurum haline getirilmek isteniyor. AKP zihniyetinin teslim alamadığı Birliğimiz, KHK’lar ve bazı yönetmelikler yolu ile etkisizleştirilmeye, yetkisizleştirilmeye çalışılıyor, elleri kolları bağlanmak isteniyor. Odalarımız ve Birliğimiz, halen sürmekte olan büyük bir baskı dalgası altında zorlu koşullarda direnmeye devam edecektir. Ama bilinmelidir ki; yüreği insan sevgisi ile dolu olan TMMOB’nin kadroları her ne pahasına olursa olsun AKP’ye teslim olmayacak inanç ve kararlılıktadır.

Mühendis, mimar ve şehir plancılarının meslek hayatları ve meslek alanlarında sorunlar çığ gibi büyümektedir. Mesleğimiz, piyasanın bir piyonu haline getirilerek kamusal yönü ve niteliği aşındırılmaktadır. Odalarımızın ve Birliğimizin kamusal yarar niteliğinde olan yetkileri elimizden alınarak piyasaya terk edilmekte, ticarileştirilmektedir.

Ancak tüm bu yaşananlara karşı herkes bilmelidir ki; bu ülkenin yüreği insan sevgisi ile dolu mühendisleri, mimarları, şehir plancıları var. Onların örgütü TMMOB var.

Bu ülkenin mühendis, mimar ve şehir plancıları bugün, 19 Eylül 2012’de ülkenin dört bir yanında sokakları doldurarak her yerden aynı sesi yükseltmektedir. Örgütümüze yönelik AKP saldırılarının ve baskının giderek arttığı, sömürünün derinleştiği, kardeşliğimizin dinamitlenerek iç savaş koşullarının geliştirildiği, emperyalizmin taşeronluğu ile ülkemizin bölgesel bir savaşın içine sokulduğu bir dönemde inatla, ısrarla söylüyoruz:

"Mesleğimize, Halkımıza ve Ülkemize Sahip Çıkıyoruz! Sahip Çıkacağız!"

http://www.tmmob.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=8382&tipi=3

<http://bit.ly/XwQO3Q>

On Binler “Savaşa Hayır” Dedi

TMMOB İKK
05 Ekim 2012

Hükümete sınır ötesi operasyon yetkisi veren tezkerenin TBMM`den geçmesi sonrası Ankara, İstanbul ve İzmir`de düzenlenen eylemlerde binlerce kişi “savaşa hayır” dedi.

Çağrıcıları arasında TMMOB İl Koordinasyon Kurullarının da bulunduğu eylemler Ankara’da YKM önünde, İstanbul’da Taksim’de, İzmir’de Konak’ta gerçekleştirildi.

İstanbul’da Taksim’de buluşan binlerce kişi "Çıktı Tezkere Meclis gitsin askere", "Katil ABD İşbirlikçi AKP" sloganlarıyla Galatasaray Lisesi önüne yürüyerek burada bir basın açıklaması yaptı.

Ankara’da YKM önünde toplanan kitlenin önü Güvenpark’da polis ve TOMA araçları ile kesildi. Barikata kadar yürüyen kitle uzun bir süre burada bekleyişini sürdürdü. Ancak polis barikatı kaldırmak yerine kitleye gaz bombası ile müdahale etti.

İzmir’de de binlerce savaş karşıtı Konak’ta Eski Sümerbank önünden AKP il binasına yürüdü.

Ülkede, Bölgede, Dünyada Barış, Barış Hemen Şimdi!

TMMOB`ye bağlı 23 Oda
05 Ekim 2012

ÜLKEDE, BÖLGEDE, DÜNYADA BARIŞ

BARIŞ HEMEN ŞİMDİ!

Bilindiği gibi başını ABD’nin çektiği emperyalist güçler ve onların Ortadoğu’daki taşeronları, Irak ve Libya’dan sonra Suriye üzerinde emperyalist tahakküm oluşturmak, sonrasında ise İran’a uzanan bir müdahaleyi gerçekleştirmek için aktif çaba içindedirler.

Suriye’de yaşanan iç savaş ve bu ülkeye yönelik askeri müdahalenin, bölgesel bir savaşın habercisi olduğu bilinmektedir. Tüm Ortadoğu savaşa, etnik, din ve mezhep çatışmalarına ve uzun erimli bir kaosa sürüklenirken AKP iktidarı ne yazık ki Türkiye’yi bu girdabın içine çekmektedir.

Ortadoğu ve Arap ülkelerinin ‘modeli’ olma hevesindeki AKP, bu kirli oyunda kendisine verilen rolleri ve hatta

çok daha fazlasını büyük bir hevesle yerine getirmekte, Suriye’deki iç savaşa ülkemizi dahil etmekte, Ortadoğu’da yayılan dinci, mezhepçi ve kaotik siyasi ortamını ülkemize taşımaktadır.

Metnin tamamına şuradan ulaşabilirsiniz:

http://www.tmmob.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=8427&tipi=3

<http://bit.ly/TANib3>

“12 Eylül İle Mekânsal Hesaplaşma” Basın Toplantısı Utanç Müzesi

Çağdaş Sanatlar Merkezi
12 Eylül 2012

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Kent Düşleri Yarışmaları’nın 7.sinin konusunu siyasal belleğin önemli mekânı olarak gördüğü Mamak Askeri Cezaevi olarak açıkladı.

Mimarlar Odası Ankara Şubesi Mamak Askeri Cezaevi’nin kamusal alan olarak işlev kazanması için açmış olduğu yarışma duyuru tarihini 12 Eylül olarak seçti. 12 Eylül’de Utanç Müzesi’nde gerçekleştirilen basın toplantısına Mimarlar Odası Ankara Şube Başkanı Ali Hakkan, Mimarlar Odası Ankara Şube Sekreter Üyesi Tezcan Karakuş Candan, Ankara Şube Yönetim Kurulu üyeleri Ali Atakan ve Bülent Batuman katıldı.

Mimarlar Odası Ankara Şube Başkanı Ali Hakkan 12 Eylül tarihinin yarışmanın açıklanma tarihi olmasının anlamlı olduğunu ve 12 Eylül ile mekânsal hesaplaşmayı amaçladıklarını söyledi. Hükümete çağrı yapan Hakkan, “32 yıl önce bugün bu ülke tarihinin karanlık günleri başladı ve bugün bile izleri devam ediyor, 12 Eylül ile hesaplaşmak istiyorlarsa projeye destek olsunlar, Başbakan 12 Eylül ile hesaplaşmak için bir adım attı, biz bu samimiyeti görmek istiyoruz” dedi.

Mimarlar Odası Ankara Şubesi Ankara’da işlevsel ekonomik ve siyasi değeri olan mekânların kente kazandırılması için “kent düşleri” adı altında mimari fikir yarışmaları düzenliyor. Bugüne kadar açmış olduğu fikir proje yarışmaları arasında, mimarlık öğrencilerine yönelik olarak, Ulucanlar Merkez Kapalı Cezaevi, Hasanoğlu Yüksek Köy Enstitüsü, Zonguldak Kömür Yıkama Tesisleri, Kızılay Meydanı, EGO Hangarları’nın yeniden değerlendirilmesi ve Mamak’ta Sosyal Konut Projeleri elde edilmesi amacıyla fikir projesi yarışmaları yer alıyor.

Mimarlar Odası Ankara Şubesi Sekreter üyesi Tezcan Karakuş Candan, Mamak Askeri Cezaevi’nin kamuoyuna açılmasının 12 Eylül ile hesaplaşmak açısından büyük önem taşıdığını belirterek, şunları söyledi: “Darbelerle hesaplaşmak kolay değildir, dünyanın her yerinde darbe yaşamış ülkeler hala hesaplaşmalarını sürdürüyorlar. Şili hala

Pinochet darbesi ile hesaplaşıyor, ülkemizde 32 yıldır hesaplaşma sürecini tam anlamıyla başlatamadık. Mimarlar Odası olarak bu sürecin tanıklıklarının açığa çıkarılması adına mücadele ediyoruz, süreci yaşayanlar tanıktır ama bir de bu süreçte mekânlar önemli tanıklardır. 12 Eylül’de yaşananların mekânsal hesaplaşma aracı olarak aslında Mamak Askeri Cezaevi’nin kamusal kullanıma açılmasını önemsedik. Bu konuda çalışmalarımızı yaptık. 12 Eylül tarihi itibarı ile bu yarışmayı açıyoruz. Umarız Mamak Askeri Cezaevi hapsedildiği sınırlardan çıkarak kamuoyu ile buluşur. İki belediye bu konuda elini taşın altına koydu, Mamak Belediyesi de Yenimahalle Belediyesi de ellerini taşın altına koydular, projeyi destekliyorlar. Umarız, Siyasi belleğin önemli mekânlarından olan Mamak Askeri Cezaevi’nin 12 Eylül’de yaşanan acıların unutulmaması için önemli bir araç olur. Kamuya açılması bellek mekânı olması için Mimarlar Odası olarak biz de elimizi taşın altına koyuyoruz” şeklinde konuştu.

Projeye 32 sivil toplum örgütünün destek verdiğini belirten Candan, “Ankara’nın 12 Eylül’deki işkence mekanları arasında bulunan bütün eza mekanlarını açığa çıkartmayı hedefliyoruz. Bunların haritasını çıkartmayı önemsiyoruz, çünkü gittiğimiz bir okul herhangi bir mekân orada yüzlerce insanın acı çektiği mekan olabilir, bunu bilmeyebiliriz. Birkaç tanesini saymak gerekirse, Altınpark Amerikan Golf Kulübü, Dal dediğimiz Et- Balık kurumu, Mamak Muhabere okulu, Bahçelievler Eski Öğretmen Okulu, Gölbaşı Amerikan Üssü ve tüm karakollar 12 Eylül’ün eza mekanları. Bu belleği gelecek kuşaklara aktarmaya ihtiyacımız var ki unutulmasın. Mimarlar Odası Ankara Şubesi, Mamak Askeri Cezaevi’ni tüm siyasal acıların açığa çıkartılmasının önemli bir aracı olarak görüyor” dedi.

Mamak Cezaevi’nin önünde olacağız.

Candan, proje katılımcıları, mimarlar ve jüri üyeleri ile 3 Kasım’da Mamak Cezaevi önünde olacaklarını ve cezaevi’nin kapısının açılmasını istediklerini de sözlerine ekledi. Candan, yarışmanın ödül töreni tarihini ise 12 Mart olarak duyurdu.

Mimarlar Odası Ankara Şube Yönetim Kurulu Üyesi Bülent Batuman ise projeyi şu sözlerle özetledi: “Bütün bu siyasal sürece mekân üzerinden dahil olmak bizim görevimizdir. Kent düşleri yarışma dizimizin ilki Ulucanlar Cezaeviydi. Ulucanlar Cezaevi’nin bir bellek mekânı olarak müzeleşmesi bizim başlattığımız ve duyarlı sivil toplum kuruluşlarının dahil olduğu bir süreçle müzeye dönüşmesi sağlandı. Türkiye tarihinde bir eza mekânının bellek mekânına dönüştürülmesi ve ilk olması önemliydi. Bugün Mamak Cezaevi’nde böyle bir adıma bizimde cesaret edebiliyor olmamız, bir sürü kurumun da ellerini taşın altına koyuyor olması yine Ulucanlar’ın yarattığı bir durum.

şubemizden

Toplunun tüm duyarlı kesimlerinin ve kişilerin kendi hayatlarında acılara sebep olan 12 Eylül ile yüzleşmek ve hesaplaşmak arzularının toplumsallaşabilmesi ancak mekânsallaşabilmesi ile mümkündür.”

Sürecin toplumsallaşabilmesinin önemli olduğunu vurgulayan Batuman, “sadece bir mimari proje yarışması açmıyoruz. Toplumsal bir süreci tetiklemeye çalışıyoruz. Bu çerçevede yarışmanın altlığını oluşturacak paftaları, planları elde etme girişimlerimiz sonuçsuz kalınca, yine bir toplumsallaştırmayı denedik. Oldukça başarılı bir atölye çalışması gerçekleşti. Mamak Cezaevi’nde bulunmuş tanıkları davet ettik ve onlar aracılığıyla Mamak Cezaevi’nin planlarını, projelerini birlikte ürettik. Bu anlamda toplumsal bir sürecin mimarlık mesleği ile teması bu yarışmanın da tohumlarını attı. Başlangıç noktasını burada görüyorum ve umuyorum ki 12 Eylül’den 12 Mart’a giden süreçte çocuklarımızın yaşanan acıları, bilerek yeni nesiller olarak hayatlarına devam etmeleri ve bu ülkeyi daha aydınlık günlere taşıyabilmek için önemli bir süreç olacağına inanıyorum” dedi.

Mimarlar Odası Ankara Şube Yönetim Kurulu üyesi Ali Atakan da 12 Eylül ile mekânsal anlamda gerçek bir hesaplaşmanın Mamak Cezaevi’nin kapıları açıldığında gerçekleşebileceğini dile getirerek, “Toplunun tüm kesimi 12 Eylül darbesinden etkilenmiştir, o günlerin iyi anlaşılıp bugünlere taşınması lazım” dedi. ♦

Dikmen Vadisi Halkı ile Kahvaltı

2 Eylül 2012

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi ve Dikmen Vadisi halkı Dikmen Vadisi Barınma Hakkı Bürosu’nda düzenlenen kahvaltıda bir araya geldi.

Toplantıya katılanlar arasında Mimarlar Odası Ankara Şube Başkanı Ali Hakkan, Ankara Şube Yönetim Kurulu Sekreter Üyesi Tezcan Karakuş Candan, Yönetim Kurulu Üyelerinden Ali Atakan, Muteber Osmanpaşaoğlu’nun yanı sıra mimar Ali Ulusoy, Leman Ardoğan, Ebru Aksoy da yer aldı.

Toplantıda Mimarlar Odası Ankara Şube Başkanı Ali Hakkan ilk sözü alarak şunları söyledi: “Dikmen Vadisi sürecini yakından izliyoruz, Son çıkan afet yasağı gibi düzenlemelerle barınma hakkına saldırılıyor. Bu durum vadi halkının mücadelesinin en kritik noktasını oluşturuyor. Oda olarak her zaman yanlarında olacağız. Buradaki süreci yakından izlemekle birlikte çeşitli çözüm önerileri de üretiyoruz. Gökçek, aslında kendisi ideolojik davranıyor. Buradaki insanların yaşam haklarını gasp etmeye çalışıyor.”

“Gökçek, buyursun, gelsin”

Hakkan, Bayramdan sonra Dikmen Vadisi’nde yıkım yapacağını söyleyen Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek’e seslenerek “Buyursunlar gelsinler, vadi halkıyla Büyükşehir Belediyesi’ni çözüm için biraya getirebiliriz. Buradaki süreçte elimizi taşın altına koymaya niyetliyiz. Buradaki en büyük sorumluluk da Gökçek’e düşüyor. Ama bu bir niyet meselesi, süreci aşmak aslında çok kolay” dedi.

“Geldikleri yeri unutan yöneticiler kaybetmeye mahkumdur”

Mimarlar Odası Ankara Şubesi Sekreter Üyesi Tezcan Karakuş Candan ise, Gökçek’in bayramdan sonraki yıkım kararına tepki göstererek “bu anlayış hem Büyükşehir Belediyesi’nin hem hükümetin başındaki yöneticilerin geldikleri yerleri unuttuklarını gösteriyor” şeklinde yorumladı.

Candan, sorunu çözmeden, yıkım kararını öncelik haline getiren açıklamayı talihsizlik olarak gördüğünü ifade ederek, şöyle konuştu:

“Gökçek, bayramın ilk günü burayı yıkacağım diyorsa geldikleri yeri unutmuştur, Kasımpaşalı bir Başbakan’ın buna izin veriyor olması ve Belediye Başkanını bu düzeyde konuşturuyor olması da, onun da geldiği yeri unuttuğunu gösterir. Geldikleri yeri unutan yöneticiler kaybetmeye mahkumdurlar. Burada insanlar en doğal yaşam haklarını savunuyorlar. Buna karşı yıkım anlayışı hep yoksulun yanında yer aldıklarını ifade eden hem merkezi hem de yerel yönetimleri bitirmiştir. Gökçek ideolojisi ne olursa olsun, Büyükşehir Belediye başkanıdır ve bunun farkında olarak barıştan, yana çözümler üretmelidir”

“Komisyon oluşturabiliriz”

Candan, Melih Gökçek’in, zorbalık üzerinden siyaset yaptığı değerlendirmesinde bulunarak, “Gökçek, burada bir dönüşüm yapacaksa insanların mağduriyetini gidermek zorundadır. Israrla zorbalık üzerinden siyaset yapıyor ve

bunu örgütlüyor. “Gökçek bu sorunu çözmek istiyorsa, İnsanların sağlıklı konutlarda yaşaması doğrultusunda gerekirse belediyeyle halk arasında irtibat sağlayacak bir komisyon da oluşturabiliriz. Oda olarak bu potansiyeli yaratmaya açığız. Barışçıl bir çözüm bulunmasını istiyoruz. Gökçek, kış yaklaşırken Vadi’de yıkacağım derdiyle, İnsanlığından vazgeçmiş bir davranış içinde bulunmasın” dedi.

“Barınma Hakkı Mücadelesinde Herkesin Yanında Olacağız”

Candan’ın ardından söz alan Mimarlar Odası Ankara Şube Yönetim Kurulu Üyesi Ali Atakan Oda’nın vadi halkının mücadelesini desteklediklerini belirterek diğer bileşenlere de çağrı yaptı. Atakan, “ Sadece Dikmen Vadisi’nde değil, Mimarlar Odası olarak, barınma hakkı mücadelesi veren herkesin yanında olacağız, Vadi halkının haklı ve onurlu mücadelesinin yanındayız, Barınma hakkını bir hak olarak gören diğer bileşenleri de Dikmen Vadisi halkının verdiği mücadeleye destek olmaya çağırıyoruz” şeklinde konuştu.

Yoksulların bayramı olmaz

Dikmen Vadisi halkından Tarık Çalışkan, ise, Gökçek’e karşı yıllardır mücadele ettiklerini söyleyerek, “Bayramdan sonra geliyorum yıkacağım” diyerek bizi yine tehdit ediyor. Yoksul halkların bayramı olmaz, hangi bayramdan söz ediyor. Yaşam hakkımızı, barınma hakkımızı elimizden almaya çalışıyorlar. Buna hep birlikte izin vermeyeceğiz. Ya birlikte var olacağız ya da birlikte yok olacağız Gökçek’in Dikmen Vadisi’ni yıkmaya gücü yetmeyecek, mücadele etmeye devam edeceğiz.” dedi.

Vadi’nin kitabı

Çalışkan, Dikmen Vadisi’nde başlayan direnişin kitap haline getirildiğini de söyleyerek, “bu kitap vadi halkının kitabıdır, vadi halkına destek veren herkesin emeği vardır, herkesin kitabıdır” ifadelerini kullandı.

“Gökçek yıkacağım değil, yapacağım desin”

Dikmen Vadi halkından Hacı Ali Bayram Gökçek’ seslendi: “Gökçek’in bilbordlarda bir ilanı var. Bu ilanın 16 maddesindeki cümleler ne zaman yapacağım ve ne zaman teslim edeceğim ile biterken, Dikmen vadisi maddesinde ne zaman yıkacağım ile bitiyor. Sen zaten niyetine yıkmayı almışsın. Bu siyasi bir kindir ve hınçtır. Gökçek, yıkacağım değil, yapacağım desin. Yıkma sevdasından, yıkacağım sözünden vazgeçsin. Bizim hiç kimseye siyasi kinimiz yok Yapacağım desin ona kapımız sonuna kadar açık. Bizim tek derdimiz barınma hakkımızı korumak” dedi. ♦

Başkent Dayanışması'ndan 4+4+4 Protestosu Ben Ankara Sergisi

17 Eylül 2012

Başkent Dayanışması - Ben Ankara grubu 4+4+4 eğitim sistemini ilginç bir göndermeyle protesto etti.

Başkent Dayanışması- Ben Ankara bileşenleri 4+4+4 eğitim sistemine ilişkin 5.eylemini bugün Mimarlar Odası önünde yaptığı basın açıklamasıyla gerçekleştirdi. Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nin yürütücülüğünü yaptığı Ben Ankara Başkent Dayanışması dayatılan 4+4+4 eğitim sisteminin alt yapısının dahi hazırlanmadığını dile getirmek için lavabo imgesini kullandı. Henüz 66 aylık çocukların gelişiminin okula başlaması için yeterli olmadığını vurgulamak amacıyla Yaklaşık 2 metre yükseklikte yapılan lavabo ilginç görüntülere sahne oldu.

Dayanışmanın açıklama metnini Başkent Dayanışması adına Kavaklıderem Derneği Başkanı İsa Çapanoğlu okudu. Çapanoğlu'nun okuduğu açıklamada şu ifadeler yer verildi: "Eğitim sistemini 4+4+4 ile bilimsellikten uzak bir cendereye sokmaya çalışıyorlar, bugün okullar açılıyor. Başkent Ankara'da kazan dairelerinden bozma eğitim sınıfları bu cendereye tanıklık ediyor. Ankara'da heyecanla değil kaygıyla okullar açılıyor. Başkent Dayanışması- Ben Ankara bileşenleri çocukların geleceğine sahip çıkmak için eylemlerine başlama tarihi olarak okulların açıldığı bugünü seçti."

Dayanışmaya destek veren grup üyeleri, boylarının yetişmediği iki metre yüksekliğindeki lavaboda ellerini yıkamayı denediler ve ortaya ilginç görüntüler çıktı, yoldan geçenlerinde merakına neden olan lavabo Konur Sokak'ta gerçekleştirilen eylemin ilgi odağı oldu. Grup üyeleri açıklamanın ardından, Mimarlar Odası Arka Bahçesi'nde açılan Ben Ankara sergisini gezdi. Sergide Ben Ankara-

Başkent Dayanışması'nın bugüne kadar gerçekleştirdiği eylemlerde kullandığı görseller, imgeler ve malzemeler yer aldı.

Mimarlar Odası Ankara Şube Sekreter Üyesi Tezcan Karakuş Candan, bir gazetecinin 4+4+4 ile ilgili yönelttiği soruya ise tüm eğitim sistemini eleştirerek cevap verdi. Candan "4+4+4 eğitim hakkına aykırıdır, eşitlik, bilimden uzak bir eğitim sistemidir. Sadece 4+4+4 değil eğitim sistemi hükümet, endüstri lisesi açan patronlara para yardımı yapıyor öğrenci başına. Bu şu demek oluyor, patronun okulunda işçinin çocuğu ucuz işgücü için yetiştiriliyor. Eğitim ticarileşiyor, yoksulların çocukları eğitim hakkından uzaklaştırılıyor." şeklinde cevapladı.

Candan 13 Ekim'de Ankara'nın Başkent oluş tarihinde Ben Ankara- Başkent Dayanışması olarak eylem planladıklarını söyleyerek, Başkent Ankara için 13 Ekim'e eylem çağrısı da yaptı. ♦

Mimarlık haftası 2012 0113 ekim

başkent'in geleceğini tasarlamak
kimlik gelecekyaşam

Mimarlar Odası Ankara Şubesi 2002 yılından itibaren her yıl, Ekimin ilk pazartesi, Dünya Konut ve Mimarlık Gününü de içine alan tarihlerde Mimarlığın Toplumla Buluşması hedefiyle Mimarlık Şenliği düzenlemektedir. Değişik temalarla gerçekleştirilen bu etkinlikler, bütünü kentlilerin katılımına açık bir festival niteliğini de taşımaktadır. Bu yıl da 1-13 Ekim 2012 tarihleri arasında gerçekleştirilen Mimarlık Şenliği'nin teması "Başkentin Geleceğini Tasarlamak: KİMLİK | GELECEK | YAŞAM" olarak belirlendi.

13 Ekim Ankara'nın başkent oluşunu da içerisine alan tarihleri kapsayacak etkinlikler bütünü kolektif bir belleğe, geçmişten geleceğe uzanan köprüye, geleceğe tanıklık

Atatürk Orman Çiftliği Sergisi, Konur Sk., 01.10.2012

Açılış Kokteyli, A.O.Ç. Yeni Çiftlik Lokantası, 01.10.2012

Basın Açıklaması, A.O.Ç. Orman Genel Müdürlüğü Önü, 01.10.2012

etmeye olanak sağlamak amacıyla, söyleşiler, atölyeler, sergiler, film gösterimleri ve AOÇ gündemli sempozyum ile tartışmaya açılması planlandı. Etkinlikler 1 Ekim 2012 Pazartesi günü basın açıklaması, sergi ve açılış kokteyli ile başladı, Ankara'nın başkent oluşunun 89. yıldönümünde "Başkent için Büyük Buluşma" Yürüyüşü ile sonlandı.

01 ekim 2012 pazartesi

Basın Açıklaması- Sergi- Açılış Kokteyli

Etkinlikler, 1 Ekim 2012 Pazartesi günü basın açıklaması, sergi ve açılış kokteyli ile başladı. Mimarlar Odası Ankara Şubesi, Mimarlık Şenliği'ni Atatürk Orman Çiftliği'ndeki tahribata dikkat çekmek amacıyla Orman Genel Müdürlüğü önünde yaptığı basın açıklaması ile duyurdu.

Aynı gün Konur Sokak'ta Mimarlar Odası Ankara Şubesi ve Koleksiyoncular Derneği'nin hazırladığı Atatürk Orman Çiftliği Sergisi açıldı. Bu sergi, gezici olarak mimarlık haftası boyunca imza standı ile birlikte kentin değişik yerlerini dolaştı. A.O.Ç. Yeni Çiftlik Lokantası'nda yapılan açılış kokteyli ile ilk gün sona erdi.

Mimarlık Haftası Atölye Buluşmaları, Mimarlar Odası Ankara Şubesi, 02.10.2012

Tepme Keçecilik ve Mimaride Kullanım Alanları Söyleşi/ Yaşar Cengiz Çınar, Mimarlara Odası, 03.10.2012

03ekim2012çarşamba

Söyleşi: Tepme Keçecilik ve Mimaride Kullanım Alanları Yaşar Cengiz Çınar

Mimarlar Odası 5. Kat Toplantı Salonu

Geleneksel el sanatlarımızdan tepme keçeciliğin tanıtılması ve sürdürülebilmesine yönelik çalışmalar yapan Yaşar Cengiz Çınar Mimarlık Haftası'nın 3. gün konuğu oldu.

05ekim2012cuma

Birlik Mahallesi Pazaryeri Buluşması, AOÇ Sergi ve İmza standı, Ulucanlar Film Gösterimi

Birlik Mahallesi Pazaryeri

Mimarlar, Birlik Mahallesi Pazaryeri'nde mahalle sakinleri ile buluştu. Pazar yerinde Mahalle halkının ihtiyaçları dinlendi, Pazaryeri alanında yapılabilecek olası çözümler üzerinde fikir alışverişinde bulunuldu. Mahalle halkı ile beraber çay içildi, oyunlar oynandı.

Birlik Mahallesi Pazaryeri Buluşması, 05.10.2012

A.O.Ç.'ye Sahip Çıkıyoruz Pikniği, Grup Mesela Müzik Dinletisi, 06.10.2012

06ekim2012cumartesi

A.O.Ç.'ye Sahip Çıkıyoruz Pikniği ve Çocuk ve Mimarlık Çalışmaları: "Atatürk Orman Çiftliği'nde Foto Trekking"

Tigem Tesisleri, A.O.Ç.

A.O.Ç. Tigem tesislerinde saat 12.00'de başlayan pikniğe tüm Ankara halkı davetliydi. Piknik alanı girişinde açılan Atatürk Orman Çiftliği Sergisi ve imza kampanyası oldukça ilgi gördü. Pikniğe çocuklarıyla birlikte katılanlar Ankaralılar yemeklerini yedikten sonra ip atlادılar ve Grup Mesela'nın konserini dinlediler. Piknikte Çocuk ve Mimarlık Çalışmaları kapsamında çocuklar, Tigem tesislerinde fotoğraf çektiler. Bu fotoğraflar Atölye Sonuçları sergisinde de sergilendi.

A.O.Ç.'ye Sahip Çıkıyoruz Pikniği, Çocuklarla Foto-Trekking, 06.10.2012

08ekim2012pazartesi

Atatürk Orman Çiftliği ve Ankara'nın Geleceği Sempozyumu

Çankaya Çağdaş Sanatlar Merkezi

Sempozyum Danışma Kurulu:

Ruşen Keleş, Yalçın Memlük, Ayça Bilsel, Güven Bilsel, Ali Cengizkan, Orhan Kutay, Elvan Altan Ergut, Ayşegül Tokol

Sempozyum Düzenleme Kurulu:

Cânâ Bilsel, Tezcan Karakuş Candan, Esin Bölükbaş, Aydın Kılıcıoğlu, KİM (TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Kent İzleme Merkezi)

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi olarak düzenlenen bu sempozyumda; Atatürk Orman Çiftliği'nin bir modernite projesi olarak taşıdığı tarihsel, toplumsal, mimari ve mekânsal değerlerinin sergilenmesi, yaşamsal bir ekolojik koridor, kentsel tarım ve rekreasyon alanı olarak gelecekte Ankara'nın sürdürülebilir kentsel gelişmesi için taşıdığı potansiyelin, dünyadan ekolojik park planlaması örnekleriyle birlikte ortaya koyulması amaçlanmaktadır. Bu konularda uzman siyaset bilimci, mimar ve mimarlık tarihçisi, peyzaj mimarı ve kent ve bölge plancılarını bir araya getiren bu toplantı ile son derece hassas ve güncel bir konu olan Ankara'nın geleceğine ve Atatürk Orman Çiftliği'nin geleceğe nasıl taşınması gerektiğine yönelik düşünce ve öneriler geliştirilmesi hedeflendi.

Uluslararası sempozyuma Berlin Bölgesel Kalkınma Ofisi'nden Gerhard Seltmann Emscher Peyzaj Parkı sunu ile Pekin Üniversitesi mimarlık ve Peyzaj mimarlığı dekanı Prof. Dr. Kongjian Yu da 'video bildiri' ile destek verdiler.

Sempozyum 6 oturumda gerçekleştirildi.

I. Oturum	Açılış Konuşmaları
II. Oturum	Atatürk Orman Çiftliği'nin Tarihsel Gelişimi ve Mekânsal Oluşumu
III. Oturum	Sürdürülebilir Kentsel Gelişme ve Ekoloji Parkları: Dünyadan Örnekler
IV. Oturum	Ankara'nın Kentsel Gelişmesi ve Atatürk Orman Çiftliği
V. Oturum	Kültürel Peyzaj ve Ekolojik Koridor olarak Atatürk Orman Çiftliği
VI. Oturum	Panel: Atatürk Orman Çiftliği ve Ankara'nın Geleceği

Sempozyumda sunulan tüm bildirilerin yer alacağı bir "Sempozyum Bildiri Kitabı" hazırlanması düşünülüyor.

A.O.Ç. Sempozyumu, 3. Oturum, ÇSM, 08.10.2012

A.O.Ç. Sempozyumu, 4. Oturum, ÇSM, 08.10.2012

A.O.Ç. Sempozyumu, ÇSM, 08.10.2012

A.O.Ç. Sempozyumu, 5. Oturum, ÇSM, 08.10.2012

10 Ekim 2012 Çarşamba

Söyleşi: Ankara Üzerine Sohbetler

Mimarlar Odası 5. Kat Toplantı Salonu

Ankara üzerine gerçekleştirilen sohbetlere konuşmacı olarak, Güven Dinçer, Turan Tanyer, Necati Kazancı, Timur Özkan katıldı. Konuşmacılar Ankara anılarını mimarlarla paylaştı. Ankara'daki kültür mekânları, siyasi bellek, Ankara'dan taşınan mekânların konu alındığı söyleşinin moderatörlüğünü Uğur Kavas yaptı. Ankara dendiğinde akla gelen, sanat ve kültür mekânları, heykeller, değişen ve dönüşen Ankara ekseninde sohbetler yapıldı.

Ankara kentini altından akan adını semtlere veren dereleri, üstü kapatılan örtülen Ankara dereleri tartışıldı. Ankara kent yönetimi de masaya yatırılarak, Ankara'nın yönetimine eleştirel bir bakış ile yaklaşıldı. Sohbet sonrasında yapılan tartışmalarda, Meslek örgütlerinin kente yönelik yürüttüğü çalışmaların önemine değinildi.

Ankara Üzerine Sohbetler, Mimarlar Odası Ankara Şubesi, 10.10.2012

Müzik Dinletisi- Piyanist Kaya Güç ve Tenor Ömer Türkmenoğlu, Mimarlar Odası, 12.10.2012

11 Ekim 2012 Perşembe

Ankara Yemekleri Atölyesi

Mülkiyeliler Birliği

"Ankara Yemekleri Atölyesi" katılımcıları, Mülkiyeliler Birliği lokalinde günlük olarak çıkan öğle tabldot menüsünü Mülkiyeliler Birliği aşçı başısı ile birlikte düzenlediler.

Bu menü hazırlanırken, T.C. Ankara Valiliği İl Turizm Müdürlüğü'nün 2012 yılında yayınladığı "Ankara Yemekleri" kitabından yararlanıldı. 11 Ekim 2012 günü öğle yemeği için hazırlanan bu menü misafirlere sunuldu.

Ayrıca menüdeki yemek tariflerinin yer aldığı broşürler, misafirlere dağıtıldı.

Özel tabldot menüsünde; Erişteli Yeşil Mercimek Çorbası, Silkme (Kuşbaşı Patlıcan Yemeği, Beypazarı), Börülcü Bulgur Pilavı (Nallıhan), Malak (Tatlı, Nallıhan) veya Naneli Cacık yer aldı.

Ankara Yemekleri Atölyesi, Mülkiyeliler Birliği, 11.10.2012

12 Ekim 2012 Cuma

Müzik Dinletisi

Mimarlar Odası 5. Kat Toplantı Salonu

Devlet Opera ve Bale Sanatçılarından Piyanist Kaya Güç ve Tenor Ömer Türkmenoğlu'nun katılımıyla bir müzik dinletisi gerçekleştirildi.

13 Ekim 2012 Cumartesi

Mimarlık Haftası Atölye Sonuçları Sunum Ve Sergisi

Ankara İçin Ulus'tan Kızılay'a Yürüyüş

Konser

Mimarlık Haftası kapsamında düzenlenen tüm atölyelerin sonuçlarının sunuşu Ulucanlar Yarı Açık Cezaevi'nde gerçekleştirildi.

Mimarlık Şenliği'nin yoğun ilgi ile karşılaşılan atölyeler, 2 Ekim 2012 günü yapılan atölye buluşmaları ile başladı. 13 gün süren atölye çalışmalarına katılan Başkentliler, "Başkent'in Geleceğini Tasarlamak: KİMLİK | GELECEK | YAŞAM" olarak belirlenen Mimarlık Şenliği teması altında, başkent Ankara'yı tartıştı. Atölyelerin ana gündemini A.O.Ç. oluşturdu. Başkent'in kimliğini, geleceğini ve başkentte yaşamı masaya yatıran atölyeler, yerinde tespitler, incelemeler, anket çalışmaları yaparak gece gündüz yoğun bir programla çalıştı. Tüm atölyelerin elde ettiği verilerin ve atölye sonuçlarının Ulucanlar Yarı Açık Cezaevi'nde sunumu yapıldı. Bazı atölyeler, atölye çalışmalarını ileri tarihlerde de sürdürme kararı aldılar.

Atölye sunumlarını yapan atölyeler arasında;

KİMLİK temasında Ali Ulusoy, Özgür Ecevit ve Hüseyin Akbulut'un yürütücülüğünü yaptığı Kültür Atölyesi";

Emel Akın ve Müfit Bayram'ın yürütücülüğünü yaptığı "TOKİ atölyesi";

Elvan Altan Ergut, Nuray Bayraktar, Bilge İmamoğlu'nun yürütücülüğünü üstlendiği Atatürk Bulvarı Atölyesi;

Bülent Batuman, Deniz Altay'ın yürütücülüğünü üstlendiği Başkent'in Katmanları Atölyesi yer aldı.

GELECEK temasıyla tasarlanan, atölyelerden, Türkay Ateş'in yürütücülüğünü yaptığı Yeşil Başkent Atölyesi,

Ebru Aksoy, Tezcan Karakuş Candan, Ali Hakkan'ın yürütücülüğünü üstlendiği Birlik Pazaryeri Katılımcı Tasarım Atölyesi,

Erhan Öncü'nün yürütücülüğünde Ulaşım Atölyesi,

Aslı Akay'ın yürütücülüğünde Yerel Yönetimler Atölyesi bulundu.

YAŞAM temasıyla kurgulanan atölyelerden, Mehmet Özer'in yürütücülüğünü yaptığı Fotoğraf Atölyesi,

Yeşil Başkent Atölyesi çalışmalarından bir görüntü

Kültür Atölyesi çalışmalarından bir görüntü

Karikatür Atölyesi çalışmalarından bir görüntü

TOKİ Atölyesi çalışmalarından bir görüntü

Yürüyüşü Yüksel Caddesi'nde sonlandıran katılımcılar, Ahu Sağlam ve Grup Mesela konseri ile Mimarlık Haftası'nı noktaladılar.

atölye sonuçları

[illegible]

GELECEK

Yeşil Başkent Atölyesi

YAŞAM

Fotoğraf Atölyesi

YAŞAM

Edebiyat Atölyesi

“AYAĞIN TAŞA DOKUNMASIN” ANKARA

Genç Türkiye Cumhuriyeti” nin başkenti olma onurunu taşıyan aydınık, mağur, soğuk, mesafeli, tasralı kent Ankara. Bir cinsiyeti olaydı erkek olurdu mutlak. Sabırlı, gelenekçi, gönlü zengin, biraz asık suratlı ama engin yürekli, biçkin bir erkek. Bakmaz giderlerin ardından, sevinir, sevinir. “Ankara”nın en güzel yanı İstanbul’a dönmüştür” dizesini dinlemiş, yaşamayan nereden bilecek ki diye gülümsemiştir. Eksiltemez onu giderler, yaralayamaz öyle kolay kolay. Seçmiş ve sevmiş olduğuna inancı tam olduğundan özveriyle yüzseltir.

Mütevazı duruşundan olsa çereye gök kez girmezden gelini geçiminden gelip bu güne taşıdığı zenginlikleri. Türkiye Cumhuriyeti” nin başkenti kimliği ile yeni bir hayata başladığında hep güzel günler görsün diye en güzel dileğiği Atı’u usulca fısıldamış kulağına “Ayağın taşa dokunmasın.” Üstelik bir de “Orman Ciftliği” kurmuştu toprakları üzerinde. Ankara Cayı boyunca uzanıp, dünya durdukça nefes olsun insanlara diye. Böyleydi vasiyeti Atı’nın. Geçmiş ihtiyacını ama çok sevdiği yeni kimlikle de çok parlak günler gördü, tarihe tanıklık etmenin gururunu taşıdı Ankara. Sevidiğini, özel olduğunu bilecek büyüdü, serpilirdi, güzelleşti. Yetistirdiği evlatlarıyla göldü, guryardı, en karışık günlerinde bile başını dik tuttu. Hep ileriye, geleceğe, aydınlığa döndüğü yüzü. Güneşli günlerin yerini kimi zaman karallığa bırakacağına o da biliyor. Kara kışlar da yaşanacak, puslu günler atılacak ama gelecek her daim güzel olacak. Umutsuzluğa yer olmadığını bilecek yürüyor hep geleceğe doğru.

BAHİS

Sonunda onunla bahse girmeyi başardı. Bahse girmenin en iyi yol olacağına karar verdikten beri başaramamanın korkusu ve B planına zamansızlık için daralıyordu.

Yanda, bir bakış atımı uzaktaki apartman çıkıldığını bu yana yölenek kaygısızca yersiz olmasını diledi durdu içinden. Sokağın son bahçeli evini de yıkıp yerine apartman dikivermişlerdi. Artık başını o tarafa da çevirmiyordu. El birliğiyle sokaktan yeşilden griye dönmüşlerdi işte. Bir gökyüzü, bir asfalt... Az seçen gözlerinin bundan sonra görüp göreceği büyüdü. Onun için bir yandan planı işlemeyp, arkasına bakmadan gitmesini sağlayamaktan korkmaktaydı.

İk adım olarak ondan bir çam yaprağı istemişti. Hiçbir yerden olmasa bile Ant Kabir’in bahçesinden bulabilirdi. Avucunda yumuşak tatarak onu, acıdımıştı kendini.

- Bir çam kokusuna hasretim ne zamandır, demişti. Boyununu büküp; sen bu hasretimi giderilebilirsin aslında, diye eklemişti. Avucundaki vücudun önce itireyip sonra gerildiğini duymuştu.

- Yapabilirsin. Bu salonda o köşeden bu köşeye nasıl uçuyorsan aynen öyle yaparsın. Şuradan üç kanat çırpını ötede bir tepelikte tek başına duran büyük bir bina göreceksin. Çevresi yeşillik, kendisi dimdik bir bina. Orada bulursun istediğini, demişti.

İkna etmek zor olmuştu. Bir heveslenip uçmuş pencereye, bir korkup sığınmıştı avucuna. Sonunda gidip getirmişti çam yaprağını. Çam yaprağını görünce İhtiyar nazlamıştı Kuş’u olabildiğince. Kisi birbiri aynen görüldüğüce adlandırdı. Bir İhtiyar, biri Kuş.

İhtiyar bir süre sonra ikinci aşamaya geçmişti. Esi yüreğinde isteğini söylemişti Kuş’a. At kestanesi yaprağı istiyordu. Hiçbir yerde bulamazsa Kumralar Sokağı’nda bulur umıdındeydi. Sonbaharda pat pat kestaneleri döken ağaçlar bildi bileli hep oradaydı. Aksini düşümecek istemeyerek tarif etmişti Kuş’a gideceği yer. Kuş yine ürkmüş ama iki kadar kırkıcı davranmamıştı. Gümüş ve at kestanesi yaprağıyla dönmüştü. İhtiyar çifte sevince başına basmıştı Kuş’u. Gidip gelmeler çoğaldıkça yalnızlıklarından taşmışlardı.

Kuş’un dışarı alıştığına inandığı bir gün ihtiyar planının son aşamasına geçmiş Kuş’tan asma yaprağı istemişti. Yeni kazandığı güvenin sarsıntılarında Kuş itiraz etmişti.

Nereden bulurum asma yaprağını? Kuş bakışına rast gelmedi hiç. Bulursun, bulursun.

Asma bağlarda olmaz mı? Bu şehire bağ kaldı

Son yıllarda başı ağrıyıcı sık sık. Üzerinde durmuyor pek. Öyle ufak tefek ağrılara sizlara pabuç bırakacak birisi değil o. Yine bir aksamistü tuttu baş ağrı, bu seferki biraz şiddetli, ilaç alıp uyusmak istemiyor. Temiz hava iyi gelir Atatürk Orman Ciftliği’ne gitmeli. Kuşulu Parkı da severdi eskiden, orda atardığı günün yorgunluğunu ama şimdi orada nefes alamıyor. Neyse bunları düşünmenin sırası değil şimdi. Ciftliğe gidip biraz nefeslenmeli. Ne kadar yürüdü nereden geçti, neler gördü sorarsan bilmiyor. Dalgın düşünceli ve geçmişle hesaplaşarak yürürken en iyi bildiği ve en sevdiği yere getirdi ayakları onları. Oturup soluklanacak bir yer ararken keskin bir sızı duduydu ayak uçlarında. Ne olduğunu anlamak için eğildi, alacakaranlıkta sepmeye çalıştı. Büyük bir kaya duruyordu, ayaklarının dibinde. Kocaman güçlü bir kayıydı ayağını çatpı, incek bir kan sızıyordu parmaklarından. Acıyla eğildiği yerden doğrulmaya çalışırken bir eksiklik olduğunu fark etti, bulundugu yerde. Havaya sinmiş hüzünlü koldadı, anlamaya çalıştı olan biteni. Oğuşurdu gözlerini. Yok hayır rüya değildi gördüğü, daha düne kadar üzerindeki kuyuları civıltısıyla içini costuran, gölgesinde serinlediği ağaçlar yerinde yoktu. Anlam veremediği beton yığının baktı. Ayaklarının acısını unuttu, yüreği kanıyordu şimdi. Doğrudu usulca, bildiği tek sey sendelese de düşüneceğine olan inancıyla yoluna devam etmesi gerektiğiydi. Doğduğunda kulağına fısıldanan dileği hatırladı “Ayağın taşa dokunmasın”. Gülmüştü, yalnız değildi yürüdüğü yolda biliyordu. Oturmaktan vazgeçip, dudaklarında hüzünlü bir türküyü yoluna devam etti.

*Ankara’nın taşına bak/ Gözlerimin yaşına bak...

BAHAR ÖKTEM

mi ki!

Yine tarif ederim yerini.

Kaybolurum. Korkuyorum...

Bulacağsın biliyorum.

Emin misin?

Tabii... İstersen bahse bile girerim.

Kuş ökrüntülü, tüylerini kabartmıştı. İhtiyar, titrek parmaklarıyla onları sıvazlayarak yatırdı. Sonunda Kuş;

Peki , bahse girelim.

Nesine?

Ben bilmem ki! Sen görmüş geçirmişsin, sen söyle. İhtiyar istediği noktaya Kuş’u getirmenin memnuniyetini gizlemek için ağır ağır konuşmuştu;

Asma yaprağını bulamazsan sana bir eş bulacağım, asma yaprağını getirersen de gidip eşini kendin bulacağsın.

Kuşun yüreği titredi. İhtiyar bırakmakla kanat çırpamak arasında bocaladı. İhtiyar üsteliyerek tarif etti Atatürk Orman Ciftliği’nin yerini. Kuş daha fazla direnemedi uçtu. Ciftlikte asma bağları, örnek bahçeler vardı, biliyorduy İhtiyar. Bekledi... Bekledi... Neden sonra Kuş döndü. Asma yaprağını bulamamıştı. Üstelik de perişan gözüküyordu. İhtiyar avucunda delicesine atan kalbi nasıl dinginleştireceğini bilemedi.

Dediğin yere gittim, ama değil asma, ağaç bulmakta zorlandım, üstelik nereye dönecek kanadım bir beton bloğa takıldı. Kayboldum aralarında. Yolum buluncaya kadar neredeyse teleklerin kırılacaktı.

İhtiyar inanmadı. Kuş’un yanlış yere gittiğini düşündü. Onu sordu, bunu sordu. Kuş Atatürk Orman Ciftliği’ne gitmişti ama ciftlik bildiği gibi değildi. Çocukluğunun piknik alanı yitmiş, asmalar sökülmüş, ağaçlar kesilmişti demek. Bozkanın çiğeri zifti içinde. Ankara nefessiz.

İhtiyar göğsünde hissetti beton blokların, sıkı sıkı yüreği. Kuş’u da gönderememişti yanından. Kuş’un yorgun kanadını öptü;

Oradaki üzümleri bir tatsan, o yaprağı bir koklasan hayat bulursun, dedi. Daha da fazlasına gücü yetmedi.

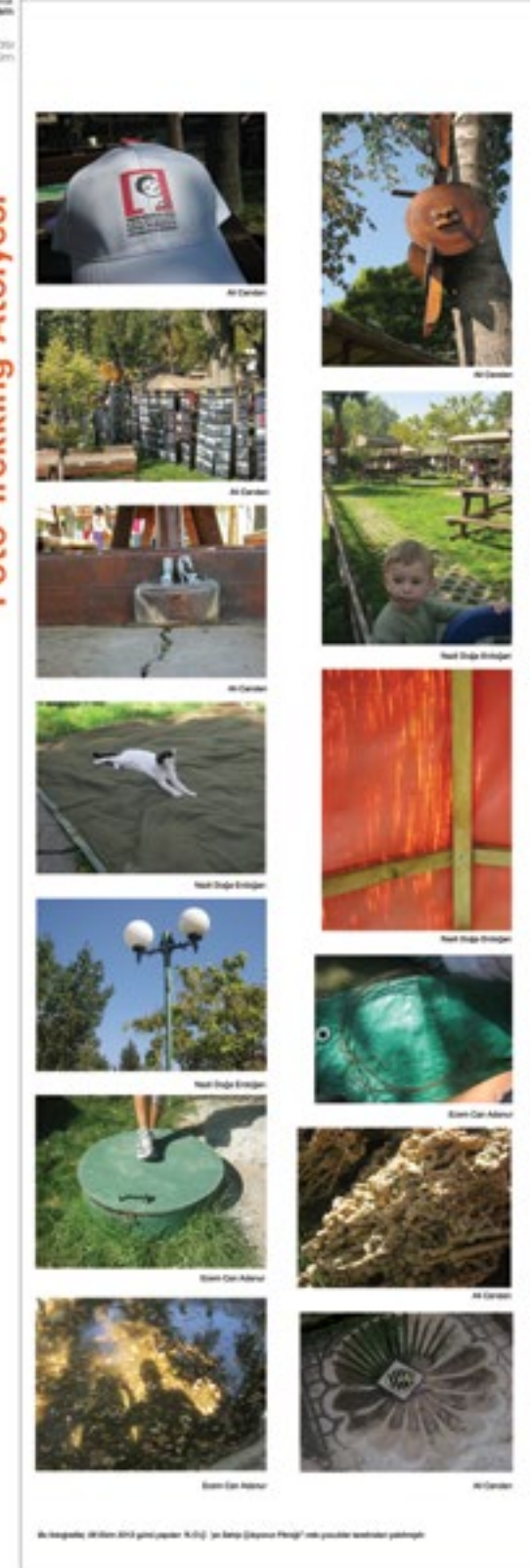
Kuş, İhtiyar’a kötlük yapıp diyerek savurdu kendini gökyüzüne.

Günler sonra iki metre köplük bir toprak üstünde bir ölü kuş bulundu, ağzında asma yaprağı, telikleri kırık.

FİLİZ BİLGİN

çocuk ve mimarlık çalışmaları merkezi

Foto-Trekking Atölyesi

Atölye sonuç paftalarından örneklerdir.

Cer Modern “Kahverengi Levhalar”

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi

Çocuk ve Mimarlık Çalışmaları Merkezi

8 Eylül 2012

Yürütücüler: Cemile Okyay, Fatma Başaran

Çocuk ve Mimarlık Çalışmaları Merkezi, Cer Modern ile 2012 yılında her ayın bir Cumartesi günü Cer Modern’de de bir atölye çalışması yapılması konusunda bir protokol imzalamış ve bir yıllık program oluşturulmuştur.

Dezavantajlı toplumsal gruplardan çocuklar ve üyelerimizin çocuklarının katılımıyla yapılan bu atölyelerden bugüne kadar 5 atölye çalışması gerçekleştirildi.

Cer Modern Çocuk ve Mimarlık atölye çalışmalarının beşincisi, Ankara Sevgi Evleri Çocuk Yuvası’ndan gelen 9–12 yaş grubundan 20 çocuğun katılımıyla gerçekleştirildi.

Cer Modern’in önünde buluşup birlikte çalışmanın yapılacağı atölye alanına giderken çocuklar, içinde bulundukları yapıyı anlamaya/ tanımaya çalıştılar. Tahta döşemenin içindeki raylar, yüksek tavanlar, bol camlı aydınlık bir yapı, geniş hacimler...

Atölye çalışmasına tanışma ve sohbet ile başlandı. Şehirde gidilmek istenilen yerin ve sokağın nasıl bulunacağı hakkında sohbet edildi, levhalar ve renklerine vurgu yapıldı. Ankara’daki kültür varlıklarının bulunduğu yerleri veya sergilendiği müzeleri işaret eden kahverengi levhaları daha iyi kavramaları için çocuklara bunlara ilişkin fotoğraflar gösterildi. Daha sonra Ankara’da gördükleri kültür varlıkları üzerine çocuklarla sohbete devam edildi.

Ankara’nın tarihini günümüze taşıyan; Müzeler, Augustus tapınağı, Julianus Sütunu, Roma Hamamı, Ankara Kalesi, Opera Binası, vb. fotoğraflarının olduğu kartlar üzerinden Ankara’nın kültür varlıkları, korunması ve yaşam içindeki önemi anlatıldı. Çocuklar, Ankara şehir planı üzerinde; önce bulundukları yeri (Cer Modern), sonra da okullarını buldular. Daha sonra da fotoğraflar kartlarındaki kültür varlıklarının yerlerini harita üzerinde gösterdiler.

Bu çalışmanın sonunda içlerinden geçenleri yazıp çizdiler, boyadılar.

Çocuğun kültür varlıklarını tanıması, yaşam içindeki önemini fark etmesi, kültür varlıklarını koruma bilincini kazanabilmesi, koruma yöntemleri hakkında çözüm üretmesi gibi hedefleri olan bu kapsamlı bir projenin Ankara Valiliği’nin Çocuk Dostu Şehir Projesi ile birlikte daha da genişletilmesi düşünülmektedir.

Çocuklar açısından, atölye çalışması ve içinde bulundukları ortam farklı bir deneyim oldu. Bu çalışma çocuklara da yetmedi ve içlerinden biri bu duygusunu çocukça tek bir soru da özetledi.

“Tekrar ne zaman geleceğiz?” ♦

Çocuk ve Mimarlık Çalışmaları Merkezi Yeni Dönem Toplantısı

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi

21 Eylül 2012

Mimarlık, kent ve çevre kültürünü çocuklarla paylaşmak; çocukların ve mimarlığın yaratıcılığını harmanlayarak; çocuk kültürü ile mimarlık kültürünü buluşturmak amacıyla okul öncesi, ilk ve orta öğretim çağındaki çocuklara yönelik olarak okullarda ve okul dışı buluşmalarda bugüne kadar yirmi binden fazla çocuğa ulaşan Çocuk ve Mimarlık Çalışmaları Merkezi, Ankara Valiliği ve A.Ü. ÇOKAUM’un da desteğiyle 10 yaşında...

Çocuk ve Mimarlık Çalışmaları Merkezi, yeni dönem açılış toplantısı, oldukça geniş bir katılımı 21 Eylül 2012 Cuma günü yapıldı. Toplantı açılışı, TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi tarafından 2012’de hazırlanan Çocuk ve Mimarlık kamu spotu ile yapıldı. Ardından 2011 yılında sonuçlanan “Çocukça Çizgi Film Yarışması”nda 1. lik ödülü alan “Kum Sokağı” adlı çizgi film gösterimi yapıldı. Daha sonra söz alan Mimarlar Odası Ankara Şubesi sekreter üyesi Tezcan Karakuş Candan Çocuk ve Mimarlık Çalışmalarının yeni dönem perspektiflerini anlattı. 1000 Mimar 1000 Okulda, Çocuk Dostu Kent , Atölyeler/ Buluşmalar ile müfredat çalışmalarından bahseden Candan, 2012 – 2013 öğretim yılında Çocuk ve Mimarlık

Çocuk ve Mimarlık Çalışmaları Merkezi Yarışma Sonuçları

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi

Yarışma Sonuçları

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, Çocuk ve Mimarlık Çalışmaları Merkezi tarafından, çocuklarda mimarlık ve kent kültürüne dair farkındalık yaratılmasını hedefleyen görsel ve yazılı eserler üretilmesi amacıyla düzenlenen; ‘Kentimi Okuyorum Çocuk Kitapları Yarışması 3’, ‘Genç Seyirci İçin Oyun Yazma Yarışması 2’, ‘Çocukça Çizgi Film Yarışması 2’, ‘Çocukça Kısa Film Yarışması 2’ ve ‘Olca Yönlüsayın Çocuk Dostu Tasarımlar İyi Uygulamalar Ödülü 2012’ yarışmalarının sonuçları açıklanmıştır.

Kazananları tebrik ediyor, tüm katılımcılara gösterdikleri ilgi ve emekten dolayı teşekkür ediyoruz.

çalışmalarını okullara taşımanın ve yaygınlaştırmanın önemli olduğundan bahsederek; çocuklarımızı mimarlığın yaratıcı ve dönüştürücü gücüyle buluşturmak için tüm üyeleri, okullarda sorumluluk almaya davet etti.

Toplantıda söz alan daha önce Çocuk ve Mimarlık çalışmalarına katılan üyeler, yaşadıkları deneyimleri paylaştılar. İlk defa bu toplantılara katılan meslektaşlarımızın soruları sonrası toplantı sona erdi.

Çocuk ve Mimarlık çalışmalarına katılmak isteyen üyelerimiz başvuru formuna; <http://www.surveey.com/SurveyStart.aspx?lang=1&survey=affff4b39b7046d5855fcbd33be349c5>

<http://bit.ly/TEg45U> adresinden ulaşabilirler. ♦

Kentimi Okuyorum Çocuk Kitapları Yarışması 3 Tema: Kültürel Miras

“Kentimi Okuyorum Çocuk Kitapları Yarışması” 3 – 6 / 7- 12 Yaş Grubu seçici kurul değerlendirme toplantısı 06.10.2012 tarihinde saat 16.00’da gerçekleştirildi.

3-6 Yaş Kategorisi:

3-6 yaş kategorisi için 25 adet eser katılmıştır.

1. Ödül:

ÇK – K22 kodlu eser (RUMUZ: Haydarpaşa İstanbullularındır)

Eser Adı: Haydarpaşa İstanbullularındır

Eser Sahibi: Fuat Sevimay

2. Ödül:

ÇK – K19 kodlu eser (RUMUZ: MY0102)

Eser Adı: Minik Yaprak

Eser Sahibi: Cansu Tutkun

3. Ödül:

ÇK – K24 kodlu eser (RUMUZ: Bİ2825)

Eser Adı: Şipşak

Eser Sahibi: Başak Çetinkaya

7-12 Yaş Kategorisi:

7 – 12 yaş kategorisi için 11 adet eser katılmıştır.

1. Ödül:

ÇK – B06 kodlu eser (RUMUZ: DU2005)

Eser Adı: Sandık Sepet Ankara

Eser Sahibi: Pelin Güneş

2. Ödül:

ÇK – B01 kodlu eser (RUMUZ: TC9876)

Eser Adı: Tehlikenin Nefesi

Eser Sahibi: Hüsnan Şeker

3. Ödül:

ÇK – B05 kodlu eser (RUMUZ: TH1138)

Eser Adı: Düşlerin Mimarı

Eser Sahibi: Özgür Hünel

Jüri raporuna aşağıdaki sayfadan ulaşabilirsiniz:

<http://cocuk.mimarlarodasiansankara.org/index.php?Did=170>

“Genç Seyirci İçin Oyun Yazma Yarışması 2”

Tema: Kültürel Miras

“Genç Seyirci İçin Oyun Yazma Yarışması 2” seçici kurul değerlendirme toplantısı 26 Eylül 2012 saat 19.00’da toplanmıştır.

Yarışmaya katılan 17 eser, 3 aşamada değerlendirilmiş, 3 eser ödüle layık bulunmuştur.

1. Ödül:

GSO-09 kodlu eser (RUMUZ: KN2136)

Eser Adı: Ama O Bizimdi

Eser Sahibi: Nurgök Özkale

2. Ödül:

GSO-15 kodlu eser (RUMUZ: ÖG2005)

Eser Adı: Panoramik Seyahat

Eser Sahibi: Burçhan Göze

3. Ödül:

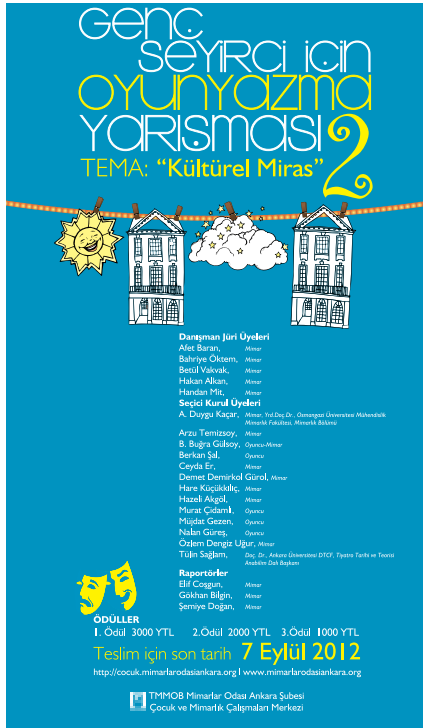
GSO-03 kodlu eser (RUMUZ: İD1912)

Eser Adı: Sizin Evde Kuyu Var Mı?

Eser Sahibi: A. Nihan Alca

Ayrıca 2 eser teşekkürle layık bulunmuş, Jüri Üyeleri tarafından takdir edilmiştir. Bu eserlerin adları şöyledir:

GSO-12 Bu Işık Hiç Sönmez
GSO-02 Eser Adı Yok

Jüri raporuna aşağıdaki sayfadan ulaşabilirsiniz:

<http://cocuk.mimarlarodasiansankara.org/index.php?Did=167>

<http://bit.ly/WXUIGw>

“Çocukça Çizgi Film Yarışması 2”

Tema: Kültürel Miras

“Çocukça Çizgi Film Yarışması II” seçici kurul değerlendirme toplantısı 25 Eylül 2012 tarihinde gerçekleştirildi. Yarışmaya 9 eser katılmıştır.

1. Ödül:

Yarışmada teknik donanım, anlatım dili ve tematik açıdan değerlendirilen eserler arasında hiçbir eserin birincilik ödülü almaya değer eser olmadığı kararı verilmiştir.

2. Ödülü Paylaşan Eserler:

ÇF03 kodlu DL0599 rumuzlu “Yeni Bir Gün” adlı eser ve ÇF05 kodlu AB123 rumuzlu “Bandana” adlı eserlerin 2. ödülü almasına karar verilmiştir.

ÇF03 kodlu eser (RUMUZ: DL0599)

Eser Adı: Yeni Bir Gün

Eser Sahibi: Metehan Koyaş

ÇF05 kodlu eser (RUMUZ: AB123)

Eser Adı: Bandana

Eser sahibi: Mustafa Güran

3. Ödülü Paylaşan Eserler:

ÇF04 kodlu UB2814 rumuzlu “Oyun” adlı eser ve ÇF09 kodlu BC0309 rumuzlu “Gündüz Gece” adlı eserlerin 3. ödülü almasına karar verilmiştir.

ÇF04 kodlu eser (RUMUZ: UB2814)

Eser Adı: Oyun

Eser Sahipleri: Barışcan Bozoğlan ve Utku Yavaşça

ÇF09 kodlu eser (RUMUZ: BC0309)

Eser Adı: Gündüz Gece

Eser Sahipleri: Başak Çelik,
İpek Palalı,
Zeynep Oksay

Jüri raporuna aşağıdaki sayfadan ulaşabilirsiniz:

<http://cocuk.mimarlarodasiansankara.org/index.php?Did=166>

<http://bit.ly/PP6Wx3>

“Çocukça Kısa Film Yarışması 2”

Tema: Kültürel Miras

“Çocukça Kısa Film Yarışması II” ye tek eser başvurmuştur. Seçici Kurul üyelerinin değerlendirmeleri ışığında konuyu görüşen TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Yönetim Kurulu yarışmacıya Jüri Özel ödülü verilmesine karar vermiştir.

Jüri Özel Ödülüne Değer Görülen Eser:

ÇK01 kodlu eser (RUMUZ: AN2012)

Eser Adı: Kolo'nun Mirası

Eser Sahipleri: Emir Hilmioğlu, Zümrüt Karatekin

Jüri raporuna aşağıdaki sayfadan ulaşabilirsiniz:

<http://cocuk.mimarlarodasiansankara.org/index.php?Did=168>

<http://bit.ly/ZetaLp>

Önemli not: 13 Ekim 2012’de bir trafik kazasında hayatını kaybeden Emir Hilmioğlu’nun ailesine sabırlar diliyoruz.

Olcay Ünlüsayın Çocuk Dostu Tasarımlar İyi Uygulamalar Ödülü 2012

“Olcay Ünlüsayın Çocuk Dostu Tasarımlar İyi Uygulamalar Ödülü 2012” Seçici Kurulu 29 Eylül 2012 Cumartesi günü 16.00’da toplanmıştır. Yarışmaya toplam 1 eser gönderilmiştir.

Seçici Kurul üyeleri, öncelikli olarak katılım sayısının az olmasına dikkat çekerek değerlendirme yapılmasının uygunluğunu tartışmış, katılımcı sayısı az olmasına karşın eserin değerlendirilmesi gerektiğine karar vermiştir. Katılımcı tek eser sahibine “Teşekkür Belgesi” verilmesine karar verilmiştir.

Katılım Ödülü

ÇDS 1 kodlu eser (RUMUZ: -)

Eser Adı: Turunç Saadet Zeki Ünsal
İlköğretim Okulu Yemekhane ve
Anasınıfı Ek Binası ve Çevresi
Tasarım ve Uygulama Süreci

Eser Sahipleri: Arda Sander- Yüksek Mimar,
Ebru Bingöl-Yüksek Peyzaj Mimarı,
Ece Ceren Önder- Mimar

Jüri raporuna aşağıdaki sayfadan ulaşabilirsiniz:

<http://cocuk.mimarlarodasiansankara.org/index.php?Did=8>

<http://bit.ly/Zu95jn>

Sabih Kayan ve Sönmez Apartmanı¹

Dr. Umut Şumnu²

Adolf Loos, 1910 tarihli, sıklıkla gönderme yapılan Mimarlık adlı metninde, “mimarlığın çok ufak bir bölümünün sanatla ilişkisi olduğundan” ve, “yalnızca mezar ve anıt gibi mimari yapıların sanatla ilişki kurduğundan” söz eder.³ Loos için, bir ‘içerisi’ olmayan ve sadece ‘dışarıdan’ deneyimlenen bu yapıların dışında sanat ve mimarlık arasındaki ilişki sonsuza kadar koparılmalıdır. Loos’a göre, sanat ve mimarlık birbirlerinden tamamen farklı, hatta karşıt kabul edilmesi gereken niteliklerdir: Ona doğrudan bir ihtiyaç olmaksızın, yalnızca sanatçının kişisel meselesi

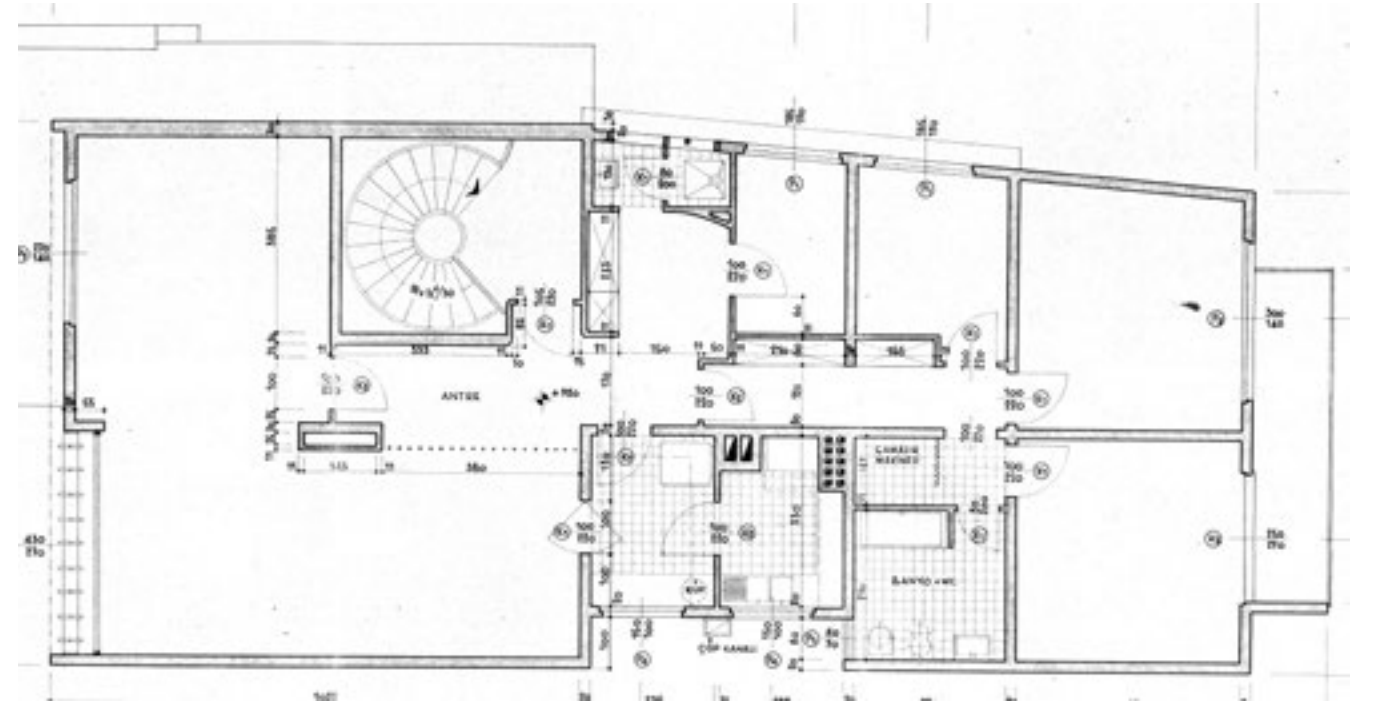
sonucu açığa çıkan sanat yapısının tersine, bir iç mekan- özellikle de bir ev- bir gereklilik sonucu ortaya çıkmıştır.⁴ Loos’un bir işlevi yerine getiren her şeyin sanatın alanının dışında kalmasının altını çizen ve bir anlamda ‘dışarıdan bakışı’ önemsizleştiren, ikincilleştiren - hatta daha da önemlisi soysuzlaştıran⁵- konumu en açık haliyle Beatriz Colomina’nın, Mahremiyet ve Kamusalılık adlı kitabında göze çarpar.⁶ Colomina, ‘dışarının mimarı’ diye nitelendirdiği Le Corbusier ile ‘içerinin mimarı’ diye nitelendirdiği Adolf Loos’u karşılaştırdığı İçerisi adlı bölümde Loos’un şu sözlerine yer verir: “Medeni bir insan dışarıya bakmaz” (1996:85). Ek olarak, Colomina Loos’un pencereleri normalde olduğu gibi dışarıya bakılmak için tasarlamadığını da söyler (1996:75). “Sadece görebildiği sürece yaşamda kalacağını”⁷ söyleyen Le Corbusier’in aksine dışarının ve dışarıdan bakışın Loos’un mimarlığında en ufak bir değeri yoktur: Loos’un mimarisinin dış yüzeyleri iç mekan için yalnızca basit birer kaptırlar.⁸ Bir iç mekan- özellikle de bir ev- dışarıdan bakıldığında ketum olmalı, tüm zenginliğini içeride sergilemelidir.

Peki Loos’un mimarisinin bezemesiz, sanatla ilişkisiz olduğu, söylenebilir mi? Loos’un teorik metinlerinde ortaya koymaya çalıştığı keskin yapı/bezeme, içerisi/dışarısı ikiliklerine, bezemenin(dışarının) yapıya(içeriye) ikincilliğine, bezemenin yapının algısına zarar veren bir ‘ek’ olma durumuna, rağmen bezemenin tamamen ortadan kalktığı bir yapı düşünülebilir mi? Eğer bir yapıdan söz ediyorsak, kaçınılmaz olarak bir bezemeden de söz ediyor olmaz mıyız? Yapma eylemi bezeme eyleminden ayrılabilir mi?

Bu noktada, Loos’un teorik metinlerindeki radikal çıkışına rağmen bezemeyi ortadan

Resim 1: Yapının fotoğrafları

Resim 2: Yapının plan çizimi

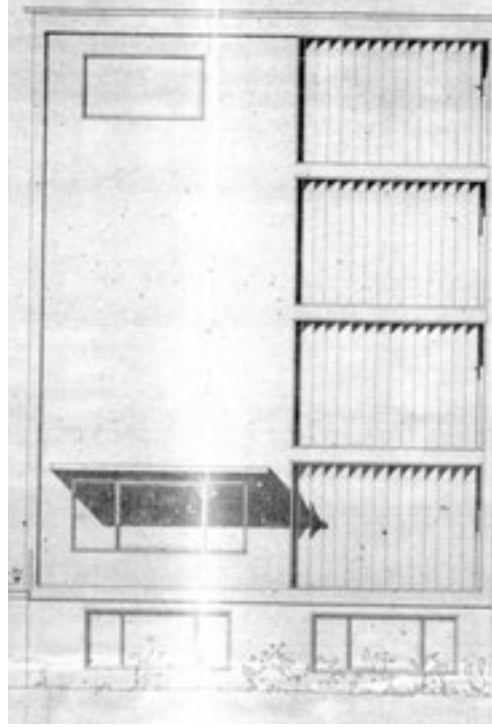
Resim 3: Yapının ön cephesindeki mozaikten detay

kaldırmayı amaçlamadığının ve ‘suç’ saydığı bezemenin belirli bir tür bezeme olduğunun altı çizilmelidir. Loos için ‘ahlaksız’ ya da ‘soysuz’ olan bezeme, yapısal olmayan ya da yapıyla ilişkilenemeyen bezemedir. Bu türden bir bezeme mekanın ‘özgünlüğünü’ bozar, onu diğer mekanlara benzetir, ve daha da önemlisi, mekanın ‘bireyselliğini’ elinden alır. Loos’a göre, “Kural şudur: kaplama malzemesiyle kapladığı malzeme arasında bir karışıklığa meydan vermeyecek şekilde çalışmalıyız” (1982: 62). Bu kapsamda, Heynen’in de vurgu yaptığı gibi, yapı ve bezeme, iç ve dış arasındaki ilişki bir karşıtlık anlamına gelmez; tersine “bir maske olarak fark edilebilen bir maskenin dikkatli inşasını içerir” (1999:110).⁹

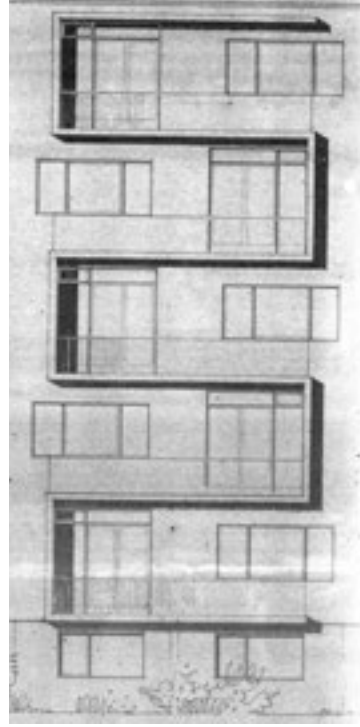
Bu noktada mimar- dekoratör-ressam Sabih Kayan tarafından 1957 yılında tasarlanan , Güven Mahallesi (4433 ada 20 parsel) Güneş Sokak 17 numarada bulunan, Sönmez Apartmanı, yapı ve bezemenin eşsiz bir şekilde

bir araya geldiği, bezemenin yapının özgünlüğünü ve bireyselliğini arttıracak şekilde kullanıldığı çarpıcı bir örnek olarak karşımıza çıkmaktadır (Resim 1).

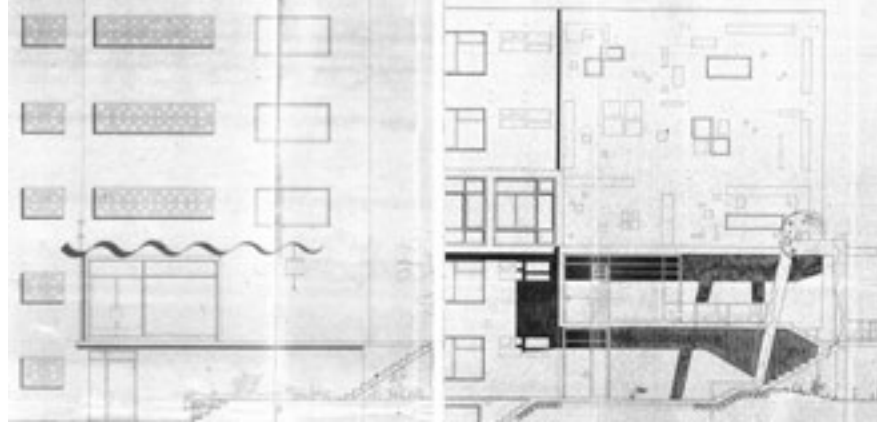
Sabih Kayan, 1944 yılında Zürih Yüksek Mühendis Mekteb’nden (ETH, Eidgenössische Technische Hochschule) mezun oldu. Meslekteki ilk yıllarını Zürih’te Dr. Roland Rohn atölyesinde geçirdikten sonra ülkeye döndü ve Ankara’da Paul Bonatz yönetimindeki Devlet Tiyatrosu Proje ve Kontrol Bürosu’nda çalıştı.¹⁰ Bu süreçte, Turgut Zaim ve Tarık Leventoğlu’yla beraber çeşitli sahne dekorları tasarladı.¹¹ 1948 yılından sonra kendi özel proje bürosunu kurdu; Ankara, İstanbul ve Lozan başta olmak üzere çeşitli şehirlerde şehircilik, mesken yapıları, endüstri ve idare yapıları, iç mimari ve sahne mimarisi alanında projeler yaptı. 1953-1957 yılları arasında T.B.M.M inşaatı şantiye şefliği yapmış; 1964-1975 yılları arasında, Gündoğdu Akkor’la birlikte başta Beytepe Kampüsü genel

Resim 4: Yapının ön görünüşü

Resim 5: Yapının arka görünüşü

Resim 6: Yapının yan cephe çizimleri

Resim 7: Yapının merdiveni

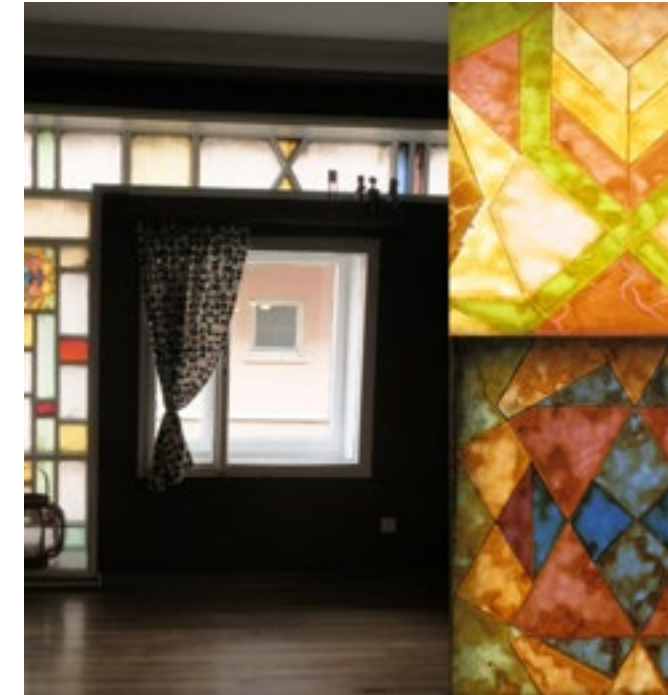
Resim 8: Yapının genel mekanlarındaki açıklıklar

yerleşim planı olmak üzere, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Yapıları'nın projelendirilmesinden sorumlu olmuştur.¹² Şehircilikten mimarlığa, iç mimari ve sahne mimarisine değişen ölçeklerdeki çalışmaları, bu ölçeklerin bilgisini birbirine aktarabilme becerisi ve özellikle de bezemenin ısrarlı ve özgün kullanımıyla, Sabih Kayan Türkiye mimarlık ortamının yetiştirdiği önemli mimarlar arasındadır. Sabih Kayan tarafından tasarlanan Sönmez Apartmanı, mimarın tasarladığı diğer projeleriyle karşılaştırdığında, daha 'görünmez' olsa da, mimarın özellikle sivil mimarlık alanındaki başarılarından biri sayılabilir (Resim 2).

Sönmez Apartmanı'nı toplam altı kattan (2 bodrum, 1 zemin, 3 kat) ve her katta yaklaşık 160m² büyüklüğündeki bir daireden (3 oda+ 1Salon+ 1 Hizmetli odası) oluşmaktadır. Yapının ön cephesinden birinci bodrum katı, zemin katı ve üstündeki üç kat olmak üzere toplam beş kat gözükmetedir. Birinci bodrum katın ışık alabilmesi için, zemin kotu birinci bodrum katına kadar boşaltılmıştır. Bu sebepten, sokak tarafından yapıya yaklaşım bir köprüyle yapılmaktadır. Yapıya köprü ön (Batı) cephesinden değil, yan (Kuzey) cephesinden bağlanır. Ve, köprüyle yapıya yaklaşıldığında yol ikiye ayrılır: Yapıda zemin ve üstündeki katların girişleri, iki bodrum katının girişinden ayrı tutulmuştur.¹³ Yapıya olan girişlerin yana alınmasıyla ön cephenin giriş mekanı ile ilişkisi tamamen koparılmıştır. Bu sayede, yapının zemin katının pencere açıklıkları çoğaltılmış, iki adet yatayda uzayan ve neredeyse tüm ön cepheyi kaplayan pencere açıklıkları yapılmıştır. Fakat yapının zemin katındaki açıklıklar zeminin üstündeki katlarda kendini tekrar etmemektedir: Zemin kattaki açıklıklardan sadece bir tanesi üst katlara devam ederken, girişe cephesine yakın olan açıklık üst katlarda kaybolur. Bu durum, yapının ön cephesinde -zemin katın üstünde- neredeyse cephenin yarısından fazlasını kaplayan sağır bir yüzeyin

oluşmasına yol açmıştır. Bu sağır yüzey, mimar tarafından, boş bırakılmak yerine siyah, sarı, yeşil ve kırmızı kesme taşlardan oluşan bir mozaikle bezenmiş ve yapının ön cephesinde, adeta yapı tarafından çerçevelenen bir 'tablo' yerleştirilmiştir.

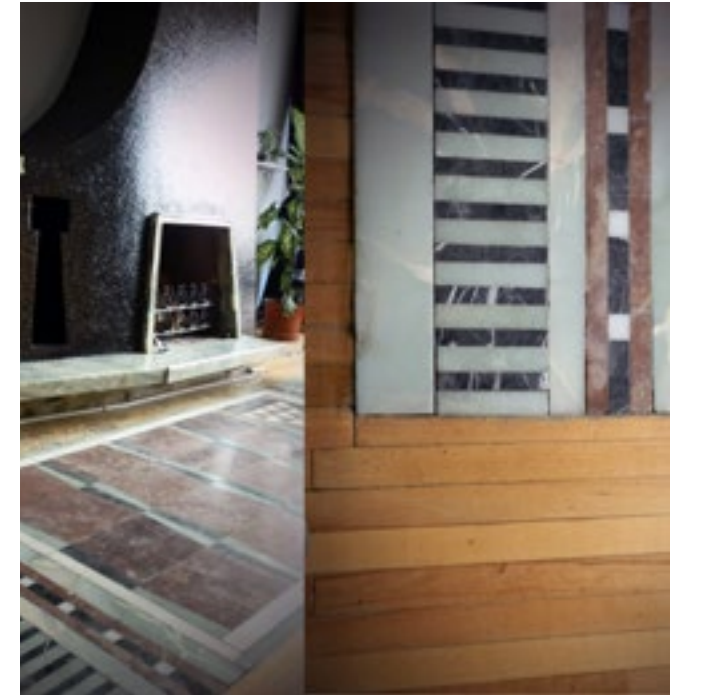
Mozaikle bezenen bu sağırlığın mimar tarafından yapının ön cephesinin Batı'ya bakması ve Batı'dan gelen keskin ışığı kontrol etmek için kullanıldığı söylenebilir. Mimarın yapının ön cephesine ilişkin erken dönem çizimlerine bakıldığında, benzer bir yaklaşımın yapının ön cephesindeki açıklıklar için de düşünüldüğü görürüz (Resim 3). Yapının ilk projesinde, ön cephedeki açıklıklar tavandan yere kadar düşünülmüş ve düşey güneş kırıcı elemanlarla Batı'dan gelen ışık kontrol altına alınmaya çalışılmıştır. Yapıya ilişkin daha sonraki çizimlere bakıldığında, mimarın ön cephedeki açıklıklara balkon ilave ettiği ve düşey güneş kırıcı elemanların yerini, tavandan yere kadar olan ve balkonun uzunluğunun neredeyse üçte biri kadar olan düşey metal elemanların aldığı gözükmetedir. Bu düşey metal elemanlar her kattaki balkonda şaşırtmalı ve ritim oluşturacak biçimde yerleştirilmiştir.¹⁴ Ön cephenin büyük sağır yüzeyi düşünüldüğünde, düşey metal elemanlardaki bu şaşırtma cepheye hareketlilik katmaktadır. Benzer bir yaklaşım yapının arka cephesinde de görülür (Resim 3). Yapının Doğu'ya bakan arka cephesindeki uzun balkonlar birbirlerine düşeyde bağlanmış ve bu bağlanma her seferinde balkonun farklı bir ucundan olacak şekilde şaşırtılmıştır.

Resim 9: Daire iç mekanlarındaki açıklıklar

Yapının ön cephesindeki sağır mozaik yüzey, balkonlar ve şaşırtmalı balkon demirleri dışında diğer önemli bir eleman da birinci kat döşeme seviyesinde bulunan yatay beton çıkmadır. Cephenin neredeyse ortasından başlayan bu yatay beton çıkma, mozaik yüzeyi ikiye bölerek dışarı çıkar ve girişin olduğu yan cephe döner. Ön cephede, zemin kat penceresinin üstünde, içi boş beton bir çerçeve olarak başlayan bu yatay eleman daha sonra dolu bir yüzeye dönüşür ve girişe giden köprü'nün üstünde beton gölgelik olarak işlev görür. Beton gölgeliğin içi boş bir çerçeveden dolu yüzeye dönüştüğü noktada düşeyde açılı bir beton taşıyıcı birinci bodrum katına kadar iner ve hem beton gölgeliği hem de girişe giden köprüyü taşır. Yapılan erken dönem projelere bakıldığında mimarın bu beton gölgeliği sadece yan cephede ve düşeydeki taşıyıcı eleman olmaksızın, kendi kendini taşıyacak şekilde, düşündüğünü belgelenebilir. Ek olarak, eski projelerde beton gölgeliğin daha organik ve dalgalı bir biçimde tasarlandığı da görülmektedir (Resim 6).

Bu çizimlerde göze çarpan diğer bir farklılık da, Kuzeye bakan yan cephedeki pencere açıklıklarıdır. Yapıya ait erken dönem çizimlerde pencere açıklıklarının daha büyük ve daha düzenli bir şekilde yerleştirildiği görülmektedir. Yapının daha sonraki projelerinde ise pencere açıklıklarının küçüldüğü ve cepheye daha dağınık, karmaşık bir şekilde yerleştirildiği görülmektedir. Yapının yan cephesinde bulunan pencere açıklıkları, ön cephedeki mozaik yüzeyle karşılaştırıldığında, daha 'yapısal' bir bezeme yaklaşımı ortaya koyarlar. Yapının yan cephesindeki dağınık pencere açıklıkları, yapının iç mekanlarında da hissedilir: Gerek apartmanın merdiveninin bulunduğu genel dağılım

Resim 10: Bir dairenin içindeki şömineler ve önündeki desenli taş yüzey

alanlarında, gerekse dairelerin iç mekanlarında bu pencere açıklıkları dışarıdakine benzer bir bezeme oluştururlar. Genel ve özel mekanlara gün ışığını sağlamanın yanında, bu pencere açıklıkları önemli bir işleve daha hizmet ederler: Yapının katlarının ‘bireyselleşmesine’.

Yapının yan cephesine saplanan köprü ve ona eşlik eden beton gölgelik geçilip,¹⁵ yapıya girildiğinde, bizi heykelsi bir merdiven karşılar. Mimarın tasarladığı diğer mekanlar düşünüldüğünde, bu merdivenin özellikle Hacettepe Üniversitesi Temel Bilimler binasının ana merdiveniyle plastik benzerliğinin altı çizilmelidir (Resim 7). Apartmanın çok da büyük olmayan giriş holünde yer alan dairesel merdiveni bir omurga kirışı taşır. Yapının yüzeylerinden koparılmış olan merdivenle yukarı katlara çıkıldığında giriş cephesinin üstünde yer alan dağınık/karmaşık pencere açıklıkları içeriden de hissedilir. Merdivenle çıkılan her katta açıklıkların yeri ve düzeni değişir. Her kat bir anlamda birbirinden farklılaşır (Resim 8). Bu farklılık her katta bazı açıklıkların içinde bulunan vitraylarda ve bu vitraylar üzerindeki desenlerde de görülür.

Apartmanın heykelsi merdiveninde yaşanan bu deneyim dairelerin iç mekanlarında da sürer. Giriş cephesindeki dağınık açıklıkların bir kısmının sırtında dairelerin salonları bulunur. Ve, merdiven boşluğundaki deneyime benzer şekilde, her dairede bu pencerelerin yerleri, düzenleri, renkleri ve üzerlerindeki vitrayların desenleri değişirler (Resim 9). Apartmanın genel dağılım alanlarında ve dairelerin iç mekanlarında gözlemlenen ‘bireyselleşme’, şömine tasarımlarında da izlenebilir (Resim 10). Her dairede şömine (ve şöminenin önünde yerde bulunan taş desen) farklı bir plastik ve estetik anlayışla ele alınmıştır. Bu sayede, sadece yapının kendini diğer yapılardan değil, aynı zamanda kendi içinde de farklılaştırması istenmiştir.

Sözü geçen mimari özellikleriyle Sabih Kayan tarafından tasarlanan Sönmez apartmanı Ankara’daki önemli sivil mimarlık örneklerinden biridir. Özgün tasarım yaklaşımı, sıra dışı cephe kararları, zengin mekan kavrayışı, sahip olduğu mimari detaylar ve bezemeyi yapısal kullanışı bakımından Sönmez apartmanı sahip çıkılması ve korunması gereken mimari bir mirastır. ♦

DİPNOTLAR

1.) Bu yazı Doç.Dr. Nuray Bayraktar’ın yürütücü, Doç.Dr. Bülent Batuman, Dr. Umut Şumnu ve Tezcan Karakuş Candan’ın araştırmacı, Ece Akay, Elif Selena Ayhan, Yeşim Uysal ve Aslı Tuncer’in bursiyer olarak görev aldığı Ankara’da 1930-1980 Yılları *Arasında Sivil Mimari Kültür Mirası: Araştırma Belgeleme, ve Koruma Ölçütleri Geliştirme* adlı Tübitak projesi kapsamında yapılan araştırmalar ve elde edilen veriler sonucunda yazılmıştır.

2.) Başkent Üniversitesi, Öğretim Görevlisi.

3.) “Only a small part of architecture belongs to art: the tomb and the monument” (Loos, Architecture, 1910).

4.) Loos, Adolf. 1982.Spoken into the void: collected essays, 1897-1900. Cambridge: MIT Press.

5.) 1908 tarihli, Bezeme ve Suç adlı kitabında, Loos, modern toplumu düzenlemek için sanatsal formları- ve özellikle de bezemeyi- işlevsel nesneler/yapılar üzerinden uzaklaştırmak gerektiğini yazar; ve, sanatsal formların ve bezemenin ‘ahlaksız’ bir biçimde üzerinde bulunduğu işlevsel nesneyi ‘soysuzlaştırdığını’ söyler (1908:146).

6.) Colomina, Beatriz. 1996. Privacy and Publicity: Modern Architecture as Mass Media. Cambridge: MIT Press

7.) “I exit in life only on condition that I can see” (Le Corbusier, Precisions, 1930:106-107)

8.) Her ne kadar, Colomina Loos ve Corbusier mimarlığını karşı karşıya getirse de aslında Loos’un temel karşıtlığı Viyana Secession grubu mimarlarıdır. Loos Otto Wagner, Joseph Olbrich, Max Fabiani, Jose Plecnik, ve Joseph Hoffmann gibi GESAMTKUNSTWERK’e (Bütüncül Sanat Yapıtı) körü körüne bağlı mimarların aksine bu terime mesafeli durur; ve, Secession grubu mimarlarını bezemeci Art Nouveau akımının Viyana şubesi olmakla suçlar.

9.) Heynen, Hilde. 1999. Architecture and Modernity: A Critique. Cambridge: MIT Press.

10.) Kayan, Sabih. 1972. “Hacettepe Üniversitesi Temel Bilimler Yüksek Okulu ve Anıt Meydanı”Arkitekt 04(348):154-159.

11.) Sabih Kayan’ın yazarı olduğu ve Devlet Tiyatroları Yayınları’ndan çıkan La Traviata adlı bir eseri bulunmaktadır.

12.) Hacettepe Üniversitesi Eğitim Yapılarının projeleri , Ankara Hacettepe Vakfı kuruluşlarından SİSAG firması tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte, Sabih Kayan ve Gündoğdu Akkor SİSAG firmasında yönetici olarak çalışmışlardır. 1974 yılındaki “Türkiye’deki ilk, beklide tek beyaz yaka direnişi” olan SİSAG grevinde grev-kırıcı eylemleri nedeniyle Mimarlar Odası Yönetim Kurulu tarafından onur kuruluna verilmişlerdir.

13.) Yapının tapu kayıtları incelendiğinde, Sönmez Apartmanın bir aile apartmanı olduğu belgelenmektedir. Yapının zemin kat ve üst katları aile mensuplarının kullanması için tasarlanmıştır. Girişleri bu katlardan ayrıştırılan iki adet bodrum katı da daha çok kiraya verilmek üzere düşünülmüştür. B kapsamda, mimari projede aile mensuplarının ortak mülkiyeti olan ve kiracılar tarafından kullanılacak katların aile bireylerinin kullanacağı katlardan bağımsızlaştırılması planlanmıştır.

14.) Benzer bir şaşırtma ve cepheye hareket kazandırma eğilimi Sabih Kayan’ın Hacettepe Üniversitesi Temel Bilimler Fakültesi cephesinde de gözlemlenmektedir.

15.) Aslında yapının girişine giden bu törensel yol üstünde yer alan bir başka mimari eleman daha vardır: Köprünün metal korkulukları. Her biri değişik motiflerle (yıldız, balık, v.b) bezenmiş bu korkuluklarda, mimarın bezeme ile girdiği yapısal ilişkiyi görebiliriz. Yapının girişindeki korkuluklarda bulunan bezemelerin bir kısmı dairelerin ön cephesindeki korkuluklarda da kendini tekrar eder.

Kent İzleme Broşürleri

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi

Eylül 2012

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi KİM- Kent İzleme Merkezi Mimarlık Haftası’nda bir adet broşür çıkardı. KİM, hazırladığı bu broşürler ile yanlış bilinenlere karşı, bilinmeyenleri anlatarak kamuoyunu bilgilendirmeyi amaçlıyor.

Yeşil İçindeki Yollar Ulaşım Değil Yapılaşma İçin

Mimarlık Haftası A.O.Ç. sempozyumunda mimar ve Şehir Y. Plancısı Erhan Öncü’nün yaptığı sunumdan faydalanarak hazırlanan bu broşürde; Ankara’nın ulaşımının neden çözülmediği, Ankara ulaşımında A.O.Ç. ’nin rolü, Yeni Çiftlik Bulvarı’nın getireceği sorunlar tartışılıyor. ♦

Mimarlar Dik Durur! İlginç Öyküler

Doğan Hasol

Ağustos 2012, 4. baskı

YEM Yayın, İstanbul

Mimar Doğan Hasol’un hazırladığı ve ilk baskısı Şubat 2011’de çıkan kitapta çeşitli mimar ve mimarlık dünyasından birbirinden ilginç öyküler yer alıyor. Kitabın 4. baskısına yeni öyküler eklenmiş.

Kitap’ta tarihi anılardan, Türkiye’nin ünlü mimar konuklarından Bonatz, Bruno Taut, Mario Botta, Peter Eisenman ve Kevin Roche’den, Şevki Vanlı’dan Aydın Boysan’a, Bedri Rahmi Eyüboğlu’ndan Cihat Burak’a tümüyle gerçek olaylar ve kişiler yer alıyor.

Okurken hem düşündüren hem de güldüren “Mimarlar Dik Durur! İlginç Öyküler” kitabı herkesin ilgi ile okuyacağı sıra dışı bir kitap. ♦

Devam Eden Tasarım Yarışmaları

MİMARLIK Dergisi'nden 50. Yıla Özel Kapak Tasarım Yarışması 01kasım2012 http://www.mimarlikdergisi.com	Koçtaş İç Mekan Tasarım Yarışması 2012 05aralık2012 http://www.koctaskurumsal.com.tr/yarisma
Çanakkale Belediyesi "Yeşil" Yerel Yönetim ve Kültür Merkezi Binası ile Yakın Çevresinin Düzenlenmesi Ulusal Mimari Proje Yarışması 05kasım2012 http://www.canakkale.bel.tr	TEMEV Ulusal Yarışmaları 5: Kentsel Dönüşümlerde Temiz-Tükenmez Enerji Uygulamaları Yarışması 2012 10aralık2012 http://www.temev.org.tr/site/
MSGSÜ Yapı ve Tasarı Kulübü Logosunu Arıyor! 09kasım2012 http://yapitasarikulubu.wix.com/yapitasarikulubu#!basvuruform/c4ek	Kayseri "Kent Mobilyaları" Ulusal Öğrenci Fikir Yarışması 12aralık2012 http://www.kaymimod.org/index.asp
Rauf Denктаş Anıt Mezarı ve Müzesi Uluslararası Proje Yarışması 12kasım2012 http://www.denktascompetition.com	7. RAF Ürün Dergisi Kapak Tasarım Yarışması 14aralık2012 http://www.arkitera.com
Değişen Kentler, Yaratılan Fırsatlar–Poster Yarışması 14-16kasım2012 http://www.kaem.itu.edu.tr	6. Ulusal Mobilya Tasarım Yarışması 17aralık2012 http://www.mobilyatasarimyarismasi.org
İstanbul Büyükşehir Belediyesi-İFSAK "İstanbul'da Sporun Renkleri" Konulu Fotoğraf Yarışması 19kasım2012 http://www.ibb.gov.tr	Beauty Contest 2012 31aralık2012 https://www.facebook.com/pages/Beauty-Contest-2012/424690417588244
IED Brand Design Master Yarışması 25kasım2012 http://www.italyada.net	TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Meslek Yılına Saygı Doğrudan Yarışması 26ocak2013 http://www.dogrudan.org
Mersin Sağlık Platformu (MESAP) Hizmet Binası Mimari Proje Yarışması 26kasım2012 http://www.mersinmimod.org.tr	TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Projefikir 7 Mamak Askeri Cezaevi Ulusal Proje Fikir Yarışması 08şubat2013 http://mamak.mimarlarodasiankara.org

PROJEFİKİR

" KENT DÜŞLERİ " 7

MAMAK ASKERİ CEZAEVİ

DANIŞMAN JÜRİ ÜYELERİ

A.İMRAN KARAMAN
TMMOB MİMARLAR ODASI YÖNETİM KURULU ÜYESİ
A.SELÇUK ATALAY
ANKARA TABİP ODASI GENEL SEKRETERİ
ALİ HAKKAN
TMMOB MİMARLAR ODASI ANKARA ŞUBESİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI
ARİFE KURTOĞLU
TMMOB MAKİNE MÜHENDİSLERİ ODASI ANKARA ŞUBESİ
ERCÜMENT Ş. CERVATOĞLU
TMMOB MAKİNE MÜHENDİSLERİ ODASI ANKARA ŞUBESİ
ERKAL TÜLEK
TMMOB İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ŞUBESİ ANKARA ŞUBESİ ODASI SEKRETER ÜYE
BERRİN BALAY
UÇAN SÜPÜRGE YÖNETİM KURULU ÜYESİ
CAHİT AKÇAM
TANIK, YAYINCI
GÖKHAN BULUT
ÇAĞDAŞ GAZETECİLER DERNEĞİ BAŞKAN YARDIMCISI
GÜROL ACAR
MAMAK BELEDİYESİ İMAR VE ŞEHİRCİLİK MÜD. YRD.
ETHEM TORUNOĞLU
TMMOB ÇEVRE MÜHENDİSLERİ ODASI
KAMBER ATEŞ
DEVİRİMCİ 78 İLİLER FEDERASYON BAŞKANI
KAMİL AKDOĞAN
ODTÜ MEZUNLAR DERNEĞİ
KANİ BEKO
DİSK GENEL SEKRETERİ
MUSTAFA EBERLİ KÖSE
HALKEVLERİ KÜLTÜR SEKRETERİ
MEHDİ BEKTAŞ
AVUKAT
MEHMET KOÇ
ANKARA SERBEST MÜHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLER ODASI BAŞKANI
METİN BAKKALCI
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI YAKFI GENEL SEKRETERİ
ORAL ÇALIŞLAR
GAZETECİ
OKTAN NALBANTOĞLU
TMMOB PEYZAJ MİMARLARI ODASI
MUZAFFER İLHAN ERDOST
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI KURUMU BAŞKANI
ÖZGÜR TÜFEKÇİ
MÜLKİYEVLER BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ
SİNEM ÇINAR
MİMARLAR DERNEĞİ 1927 YÖNETİM KURULU SEKRETER ÜYESİ
ŞENOL BALABAN
YENİMAHALLE BELEDİYESİ BAŞKAN YARDIMCISI
TİMUR ERKMAN
TMMOB ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI
ULVİ OĞUZ
MADENCİ
ZÜBER AKGÖL
TMMOB 2.BAŞKANI, İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI
YILDIZ CELAYİR AKSOY
TÜKETİCİ HAKLARI DERNEĞİ-MİMAR

ASİL JÜRİ ÜYELERİ

ADNAN AKSU
DR. MİMAR
AYŞEN SAVAŞ
PROF. DR. MİMAR
CELAL ABDİ GÜZER
PROF. DR., MİMAR
HASAN KIVIRCIK
TANIK, MİMAR
M.TEVFİK GÜRSU
MİMAR
NAMİK KEMAL KAYA
MİMAR
NEVZAT SAYIN
MİMAR
YALÇIN BÜRKEV
TANIK, YAYINCI
ŞEKİBE ASLAN
MİMAR

YEDEK JÜRİ ÜYELERİ

AYFER KANTAŞ
İŞLETMECİ, TANIK
DUYGU KAÇAR
MİMAR
GÜLSEREN KAYIN ÖKER
MİMAR
KEMAL AKARÇAY
MİMAR
NAFİ ALP
MİMAR
ZEYNEP ÖNEN
MİMAR

RAPORTÖRLER

GİZEM KUÇAK TOPRAK
MİMAR
ELİF COŞGUN
MİMAR
ECE YOLTAY
MİMARLIK ÖĞRENCİSİ
EDA ABAY
MİMARLIK ÖĞRENCİSİ
ORÇİN CİHAN
MİMARLIK ÖĞRENCİSİ
SEMA ÇAĞLAYAN
MİMARLIK ÖĞRENCİSİ

1. ÖDÜL: 7.000
2. ÖDÜL: 5.000
3. ÖDÜL: 3.000

MANSİYONLAR: Eşdeğer düzeyde 3 adet mansiyon verilecektir. Her mansiyon için ödül 1000 TL dir. Yarışma sonunda jürinin değerlendirmesine göre yukarıda yazılı ödüller TMMOB Mimarlar Odası tarafından sonucun ilanından en geç bir ay sonra yarışmacılara net olarak ödenir.

YARIŞMANIN İLANI: 12 EYLÜL 2012
YARIŞMAYA İLİŞKİN SORULARIN SORULMASI (EN SON TARİH): 12 EKİM 2012
SORULAN SORULARIN TÜMÜNÜN CEVAPLARININ İLANI: 22 EKİM 2012
TANIKLIK BULUŞMASI: 13 KASIM 2012
PROJELERİN MİMARLAR ODASI ANKARA ŞUBESİ'NE ULAŞMASI VEYA TESLİMİ İÇİN SON TARİH: 8 ŞUBAT 2013
(SAAT 18.30'A KADAR)
DEĞERLENDİRME KONFERANSI: 16 ŞUBAT 2013
SONUÇLARIN AÇIKLANMASI: 18 ŞUBAT 2013
KOLOKUYUM VE ÖDÜL TÖRENİ: 12 MART 2013

DÜZENLEYEN KURULUŞ

 TMMOB MİMARLAR ODASI ANKARA ŞUBESİ

DESTEKLEYEN KURULUŞLAR

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI KURUMU, ÇAĞDAŞ GAZETECİLER DERNEĞİ, ODTÜ MEZUNLAR DERNEĞİ, DEVİRİMCİ 78 İLİLER FEDERASYONU, MÜLKİYEVLER BİRLİĞİ, TMMOB, ANKARA TABİP ODASI, DİSK, UÇAN SÜPÜRGE, TÜRKİYE İNSAN HAKLARI YAKFI, YENİMAHALLE BELEDİYESİ, MİMARLAR DERNEĞİ 1927, HALKEVLERİ GENEL MERKEZİ, TMMOB PEYZAJ MİMARLARI ODASI, TMMOB ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI, TMMOB ÇEVRE MÜHENDİSLERİ ODASI, TMMOB İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI, TMMOB MAKİNE MÜHENDİSLERİ ODASI, MAMAK BELEDİYESİ, TÜKETİCİ HAKLARI DERNEĞİ

YARIŞMA İLE İLGİLİ BAŞVURU VE DETAYLARA ULAŞMAK İÇİN

mamak.mimarlarodasiankara.org

mamak@mimarlarodasiankara.org

KONUR SOKAK 4/3 06650 YENİŞEHİR / ANKARA

FAKS: 0 (312) 417 18 04

MESLEK YILINA SAYGI

doğrudan katılım yarışması

Tek Başına Yarışma Değil “Doğrudan” Katılım Projesidir.

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, her yıl meslekte 30, 40, 50 ve 60 yıllık üyelerine plaket vermektedir. 10 yıllık süreçte, “Ne” yarışmasıyla elde edilen “Arşın” verilmiştir. 2013 yılı ve sonraki yılları kapsayacak ödüller için yeniden yarışma açılması 42.Dönem Yönetim Kurulu tarafından karar altına alınmıştır. Yarışma tek başına yarışma değil, aynı zamanda doğrudan katılımı da öngören bir yöntemle gerçekleşecektir. Ödülü alacakların da fikirleriyle katkıda bulunacağı yarışma, üyelerin Ne alma isteklerini de açığa çıkartacaktır.

2013 yılından itibaren yeni tasarlanmış eserlerin üyelerimizin doğrudan katılımı ile belirlenecek şekilde elde edilmesini önemsemekteyiz. Bu kapsamda dört eserin elde edilış yöntemi ve detayları aşağıdaki şekilde tariflenmiştir.

“Doğrudan” Katımlı Yarışma Şartnamesi

Yarışmanın amacı meslekte 30, 40, 50, 60 yılı dolduran üyelerimize nasıl bir nesne verileceğini açığı çıkartan eserlerin elde edilmesi ve üyelerimizin doğrudan katılımının organize edilmesidir.

Yarışma tek aşamalı ve 30, 40, 50 ve 60 yıl ödülleri olmak üzere tek kategoride gerçekleşecektir.

Yarışmaya eser gönderimi herkese açıktır. Yarışmaya birbirinden farklı olmak üzere en çok dört eser gönderilir.

Yarışmaya başvurular

www.dogrudan.org üzerinden yapılacaktır.

Yarışma için başvurular internet üzerinden yapılacaktır ve başvuran herkesin en çok dört eser upload etmelerine olanak sağlanacaktır. Her eser için 3 görsel yüklenecektir ve görsellerden birisinin üç boyutlu olması gerekmektedir.

Katılan eserlerin üretim sürecinde ekonomik olması önemsenmektedir.

Yarışmaya katılım ücreti her eser için ₺10'dır. Yarışmaya başvuru yaptıktan sonra eserleri upload edebilmek için Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nin aşağıda belirtilen hesap numarasına katılım ücretinin yatırılması gerekmektedir.

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Hesap Numarası:
İş Bankası Meşrutiyet Şubesi
IBAN:TR59 0006 4000 0014 2130 6020 54

Yarışmanın İlanı: **27 Eylül 2012,**

Yarışmaya eser gönderme son tarihi **26 Ocak 2013** olarak belirlenmiştir.

Yarışma için başvuru ve eser upload etme işlemleri yarışmanın ilan edildiği **27 Eylül 2012** tarihi itibariyle mümkün olacaktır.

Yarışmanın Seçici Kurulu Mimarlar Odası Ankara Şubesi Yönetim, Denetleme, Soruşturma Uzlaştırma Kurulu üyeleri ve çalışan mimar personelin dışında tüm Ankara Şubesi üyeleridir. Seçici Kurul olarak değerlendirme yapacak Şube üyelerimiz sicil numaraları ile oylamaya katılacaktır. Oylama dereceli sistem ile yapılacak, her eser için 1'den 5'e kadar istenen derecede oy verilebilecektir.

Seçici Kurul olan Ankara Şubesi üyeleri, oylamaya internet üzerinden 1 Şubat 2013 tarihinde başlayacak ve oylama 15 Şubat 2013 itibariyle sonlanacaktır. Oylama sonucu 16 Şubat 2013 itibariyle ilan edilecektir.

Oylama sonucunda en çok oyu alan birinci eser 60 yılını, ikinci eser 50 yılını, üçüncü eser 40 yılını, dördüncü eser ise 30 yılını dolduran üyelerimiz için kullanılacaktır.

Eserler için öngörülen bütçe **₺12.000**'dir. Bu miktar, ödül alan eserleri tasarlayan kişiler arasında paylaştırılacaktır.

Yarışmada ödül alan eser sahipleri ile Mimarlar Odası Ankara Şubesi eserin 1/1 üretiminde birlikte hareket edeceklerdir.

“Doğrudan” Sekreteryası:

Esin Bölükbaş
0(312)417 86 65 (118)

Fahri Aydağ

634 sicil numaralı üyemiz Fahri Aydağ, 09 Eylül 2012 günü vefat etmiştir.

1923'te Hasköy'de doğan (Bulgaristan) Fahri Aydağ, 1950 yılında İ.T.Ü'den mezun olmuştur.

Tüm ailesine, yakınlarına, üyelerimize ve mimarlık camiasına başsağlığı ve sabır dileriz.

Feral Eke

2335 sicil numaralı üyemiz Feral Eke, 11 Kasım 2012 günü vefat etmiştir.

1942'de Ankara'da doğan Feral Eke, 1964 yılında ODTÜ'den mezun olmuştur.

Tüm ailesine, yakınlarına, üyelerimize ve mimarlık camiasına başsağlığı ve sabır dileriz.

Ali Süheyl Kırçak

2934 sicil numaralı üyemiz Ali Süheyl Kırçak, 10 Kasım 2012 günü vefat etmiştir.

1943'te Haymana'da doğan Ali Süheyl Kırçak, 1967 yılında ODTÜ'den mezun olmuştur.

Tüm ailesine, yakınlarına, üyelerimize ve mimarlık camiasına başsağlığı ve sabır dileriz.

Semih Orhan Gider

30437 sicil numaralı üyemiz Semih Orhan Gider, 10 Kasım 2012 günü vefat etmiştir.

1976'da Karabük'te doğan Semih Orhan Gider, 2000 yılında Anadolu Üniversitesi'nden mezun olmuştur.

Tüm ailesine, yakınlarına, üyelerimize ve mimarlık camiasına başsağlığı ve sabır dileriz.

vefat

www.dogrudan.org

30 40 50 60

Ali Süheyl Kırçak Ardından

Bir Yıldız Kaydı

Ankara Şubesi yönetim kurulunda 1969 yılında görev yaptığım sırada tanıştım onunla ve çok sayıda arkadaşıyla. Süheyl Kırçak ve arkadaşları Devrimci bir ortamdan, ODTÜ Mimarlık Fakültesi’nden geliyorlardı. Mimarlık ortamına eleştirel yaklaşan ve statükoyu sarsan hareketin bir mensubuydu. 68 kuşağının bir ferdiydi. Ben İTÜ mezunuydum ve yaş farkımız vardı. Ancak kaynaşmam kolay oldu bu kuşakla. Yaşamımın yeni bir evresi başlamış oldu. Derin arkadaşlık -dostluk ilişkileri gelişti. Kararlı bir birlikteliğimiz oluştu. Süheyl’le bu bağlarımızı zaman ve değişen koşullar hiç etkilemedi. İlişkimiz kesilmedi. Arif Şentek Süheyl’in hastaneye kaldırıldığını haber verdiğinde yoğun bakım sürecine girmişti, kendisiyle konuşamadım.

Süheyl, çalışkanlığı üretkenliği ve verimli çalışmasıyla Mimarlar Odası ve diğer meslek odaları ortamına büyük katkı sağladı. Çalışmaların mutfağındaydı. TMMOB’nin dağılmış olduğu yıllardı. En geniş bir araya gelişin adımları Teknik Eleman Kurultaylarının düzenlendiği dönemde atılmıştı. Süheyl, bu aşamanın raportörüydü. Bildiriler onun kaleminden çıkıyordu. Teknik Elemanlar Sendikası TEKSEN’in kuruluş çalışmalarına katıldı. 12 Mart 1971 askeri muhtırası sonrasında topluma vurulan Balyoz darbesinden nasibini alanlar içinde olduk. Bir süre cezaevinde kaldık. 1975-78 yıllarında Mimarlar Odası merkez yönetiminde birlikte görev yaptık. Genel Sekreterdi. Toplumsal hareketlilik yeniden başlamıştı. Sistem muhaliflerine yönelik baskıların

Feral Eke Ardından

Bakanlıkta çalışmaya başladığım 1983 yılında Feral Eke’yi tanıdım.

Emre doğmuş, annemin de bakım yardımına güvenerek, hemen plan dosyalarımı ve plan kurullarına dönmek istemiştim. Çünkü mimarlık akademisi eğitimim sonrası mimarlığın büyük ölçeği olan 1/1000 ölçekte çalışmaya başlamıştım. Bu ölçek, ufuk açıcı bir ölçektir. Bu çalışma ortamı bir okul gibiydi. Dünyaya; her şeyin 1/1, 1/20, 1/50 ve 1/100 ölçekli boyutunda değil bin misli büyük bir ölçekten, kent ölçeğinden bakıyordum artık. Bu bakış açısı, mekânsal tasarım düşünce yapısında; insan/yapı/toplum/kent düzlemiyle çok yönlü boyutsal ilişkinin kurulmasına araç olması görüşlerimizi, anlatımımızı çok olumlu etkiliyordu.

Hayatın doğallığı, çalışma hayatının yoğunluğu, ülkenin o yılın teknolojik imkânları gibi nedenlerle benim “biberon”a gereksinmem oldu. O zamanlar Paşabahçe cam biberon çıkarmıştı ama ben yarım düzineyi 4 günde bir kırıyordum. Yine böyle bir gece ertesindeki kurulda bu konuyu dile getirmiş bulundum. O ortamda Feral Eke’nin sadece dinlediğini anımsıyorum. Oysa ki onun “Dünya Bankası Kentsel Hizmetler İçin Alternatif İşletme Yöntemleri” proje yürütücülüğü çalışmaları için Fransa’ya gideceğini bilmiyordum. Bilmiş olsam bu konuyu ondan beklemiş durumuna düşmemek için dile getirmezdim. Feral Eke, Fransa dönüşünde bana biberon getirmişti. Öyle ki istesem de kırılmaz, pratik ve 2.5 yıl bebek için kullanılacak kadar uzun ömürlü bir biberon idi. Ayrıca seyahatleri dönüşünde ikram ettiği çikolataları da yıllarca çalıştığı ortamlarda tatmayan yoktur.

saldırıların tırmandığı bir evreye de girmiştik. Bu süreçte gündemi izlemede ve odanın çalışmalarını yönlendirmede etkin bir rol üstlendi. Başkan olarak benim de Mimarlık bülteninde sürekli yazmamı sağladı. Titizdi, taviz vermez bir tarzı vardı. Tepesi attığında bizi herkesi azarlardı. Öfkesinden korkardık desem yalan olmaz. Bu dönemde biz ailecek İzmir’e taşınmıştık. Narlıdere’de Martı Sitesi’ndeki evimizde İzmir’de yapılan yönetim kurulu toplantılarından sonra bir araya gelirdik. Yemek sohbetlerimiz ve bu dönemdeki arkadaşlığımızın tadı hala damaklarımızda. Hepimiz, Süheyl’in birinci duble rakısından sonra kendimize bir çeki düzen verirdik. Ama kabak birimizin başında patlardı. Rakı sohbeti sanal ortamda da devam etti. Bir Bektaşî dedesi edasıyla bilgisayar ortamında rakının nasıl içilmesi gerektiğine dair ayrıntılar yazmıştı. Süheyl, İzmir’e annesinin yanına döndükten sonra görüşemez olduk. Telefonla, e-maillerle devam ettirdik ilişkimizi.

68 kuşağı; bir ferdini, mimarlık ortamı; değerli bir mensubunu, bizler ve yakın çevresi; bir yoldaşını, bir kardeşini kaybetti. Bir yıldız kaydı. Süer, ölüm haberini verdiğinde içimde büyük bir boşluk oluştu. Eksildiğimi hissettim. Daha önce yitirdiğimiz dostları anımsadım. Ve içimden ani bir çığlık yükseldi. Süheyl ve arkadaşlarının ahi yerde kalmayacak umutları rüyaları gerçek olacak. Süheyl, rahat uyu. Bu kavga bitmez. BİR GÜN MUTLAKA..

Yavuz Önen
Ankara 17.11.2012

15 Haziran 2012 cuma günü bayanlar planlama gurubunun öğle yemeğinde (son görüşmemizmiş) ben bu anıyı dile getirerek, bir kez daha teşekkür ettiğimde; Emre’nin yaşını sordu. Her zamanki zerafetiyle “artık o yaşları, çocuklarımdan sayabilir miyim bilemiyorum, yıllar ne kadar hızlı geçiyor...”dediğini hiç unutamayacağım.

Meslek ortamımızda, bir çoğumuzun son gördüğü 5 Mayıs 2012 günü yapılan geleneksel planlama yemeğindeki güler yüzü hafızalarından hiç silinmeyecek. Çaktırmadan bakan gözlerle Feral Eke’yi izlerken, meslek kazanımından mı, aile geleneğinden mi geldiği tartışılmayacak, azametli görünüşünde, hep ince bir zerafet ve kaliteli bir ayrıntı vardı. Her zaman çok zevkli takılar takardı.

Feral Eke’nin ardından ortak kederimiz ile bir arada bulunduğumuz Üniversitedeki anma töreni, camii avlusu ve mezarlıktaki mekânlarda, sınırların yok olduğu mesafesiz duruşlarımızda, hepimiz ağlamamak için dudaklarımızı büküyorduk. Feral Eke’nin hatırının da, kendisi gibi heybetli bir güçlülükte olduğunu orada gördük.

Ruhu Şad olsun. Benim de hocam oldun Prof. Dr. Mimar Feral Eke Hocam.

11866 H. Gülseren Oray
16.11.2012

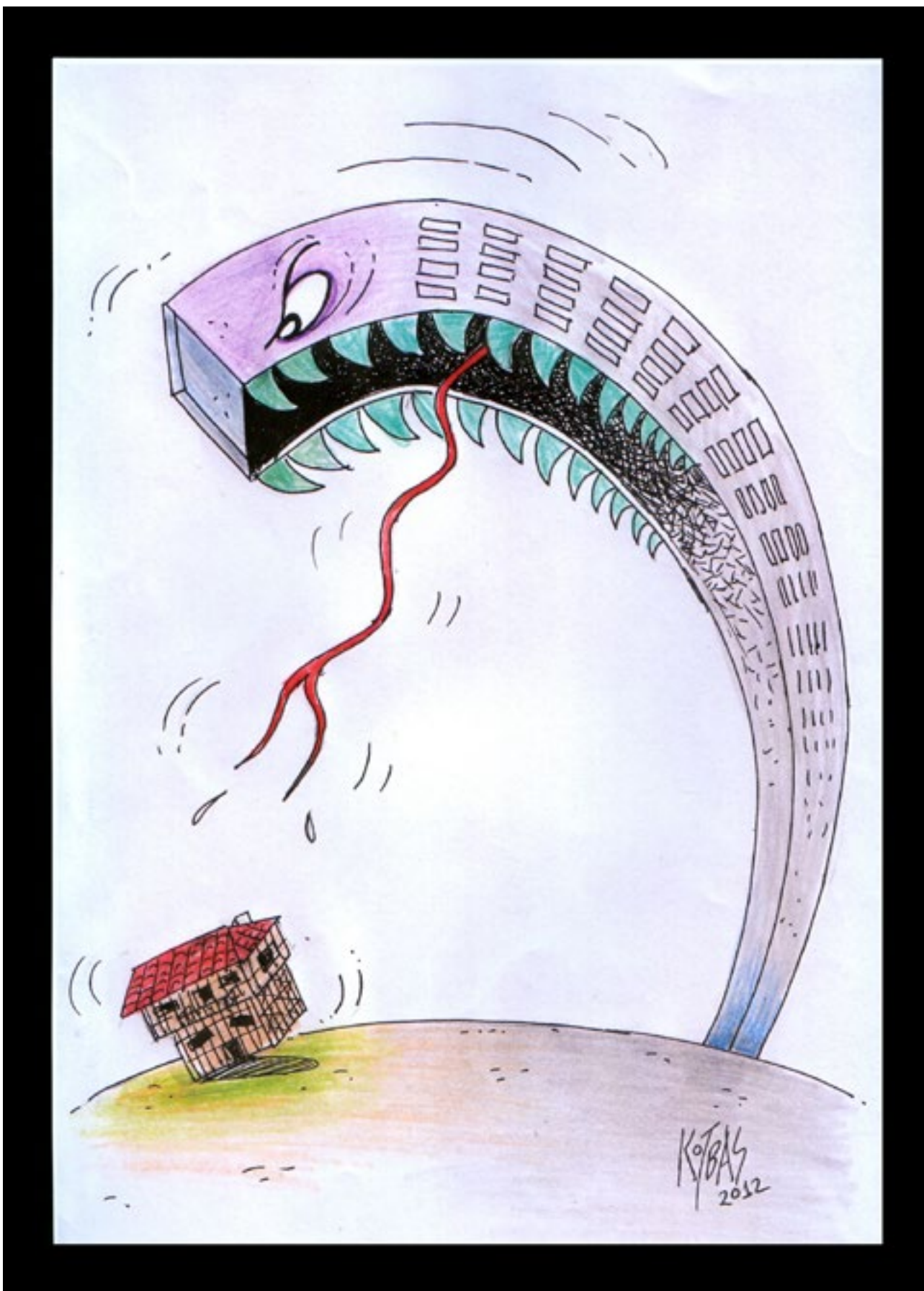
01.09.2012 - 31.10.2012 Tarihleri Arası Mesleki Denetim Verileri

Şubeler ve Temsilcilikler	Proje	Tus	Şantiye
	Adet	Adet	Adet
Ankara Şube	662	2	66
Bartın Temsilciliği	31	10	3
Bolu Temsilciliği	56	3	3
Çankırı Temsilciliği	16	5	1
Çorum Temsilciliği	96	27	12
Düzce Temsilciliği	41	0	2
Erzincan Temsilciliği	40	7	6
Karabük Temsilciliği	29	9	6
Kastamonu Temsilciliği	42	20	1
Kırşehir Temsilciliği	61	27	9
Nevşehir Temsilciliği	45	7	2
Sivas Temsilciliği	15	0	0
Tunceli Temsilciliği	23	0	5
Zonguldak Temsilciliği	51	19	3
Toplam	1208	136	119

Genel Kullanım Amacına Göre Proje Bilgileri			
Proje Kullanım Amacı	Adet	Kullanım Amacı	Adet
KONUT	1	MÜSTAKİL KONUT	20
AÇIK ALAN DÜZENLEMESİ	1	OFİS	10
AĞIL	1	OKUL	1
AHIR	1	OTEL	2
AKARYAKIT İSTASYONU	1	OZEL İSLEVİLİ OKUL	2
ATÖLYE	7	RESTAURANT	1
BEKÇİEVİ	1	SANAYİLİ TESİSİ	1
BENZİN İSTASYONU	1	SANAYİLİ YAPISI	1
BETON SANTRALİ	1	SERGI SALON	1
BÜRO	1	SHOWROOM	2
CAMI	1	SOSYAL TESİS	3
DEPO	6	SPOR SALONU	1
DERSANE	1	TARIM YAPISI	2
DÜKKAN	145	TİCARET	7
FABRİKA	3	ÜRETİM TESİSİ	2
FİRİN	1	VİLLA	62
HASTANE	2	YÖNETİM YAPILARI	1
HAYVAN BARINAĞI	1	YURT	2
İMALATHANE	12		
İBADETHANE	1		
İDARİ YAPILAR	1		
İŞ VE TİCARET MERKEZ	1		
İŞYERİ	2		
KOMPAK FAB.YAPISI	1		
KONUT	596		
KRES	1		
KÜLTÜR MERK.	1		
LOJMAN	1		
LOKANTA	1		
Toplam			915

mesleki denetim

01.08.2012 / 30.09.2012 ARASI GELİR – GİDER DURUMUDUR									
Kayıt Ödentisi	735.00	Yayın Satış	161.00						
Üye ödentisi	70,105.00	Mahkeme-İcra	4,034.80						
Mesleki denetim	170,200.00	Bilirkişilik	1,711.42						
SMHB	2,950.00	Belge Satışları	5,390.00						
Belge Satışları	5,390.00	SMHB	2,950.00						
Bilirkişilik	1,711.42	Mesleki denetim							170,200.00
Mahkeme-İcra	4,034.80	Üye ödentisi							
Yayın Satış	161.00	Kayıt Ödentisi	735.00						
Faiz	7,405.23		0						
SMGM	9,176.00								
Gelirler Toplamı		271,868.45							
Yönetici yollukları		Yayın giderleri	48,838.43						92.75
Temsil		Hukuki giderler	5,825.55						7,962.70
Konferans sempozyum		Bina işletme	216,722.1						12,725.04
Organlar		Harçlar	307.43						34.60
Komiteler		Yayın Satın Alma	1,284.38						4,202.82
Personel ücretleri(Sos.Yrd)		Kirtasiye	2,424.50						219,728.42
Personel Tazminatları		PTT	20,219.11						13,224.30
Personel Tazminatları		Demirbaş bakım onarım	338.66						2,393.64
SMGM		Personel Yollukları	147.75						2,794.71
Hizmet alımları		Hizmet alımları	2,794.71						147.75
Personel Yollukları		SMGM	2,393.64						338.66
Demirbaş bakım onarım		Personel Tazminatları	13,224.30						20,219.11
PTT		Personel ücretleri(Sos.Yrd)							2,424.50
Kirtasiye		Personel ücretleri(Sos.Yrd)							1,284.38
Yayın Satın Alma		Komiteler	4,202.82						307.43
Harçlar		Organlar	346.0						21,672.21
Bina işletme		Konferans sempozyum	12,725.04						5,825.55
Hukuki giderler		Temsil	7,962.70						48,838.43
Yayın giderleri		Yönetici yollukları	92.75						364,217.00
Giderler Toplamı			0						3,787,654.96
Kasa(30.09.2012)	3,729.08	Merkez Borçları(30.09.2012)							78,467.20
Bankalar(30.09.2012)	516,069.16	Piyasa Borçları, Kiralar,Mali Müş.Vergiler,Ücretler v.b(30.09.2012)							3,670,624.16
Kredi Kartları	144,856.37	Toplam Borç							-2,722,019.64
Albimlerden Ala.	283,949.91	BORÇ-ALACAK FARKI							
Toplam	948,604.52	GELİR-GİDER FARKI							-92,348.55

Ebenzer Howard, Garden Cities of Tomorrow, 1902.

